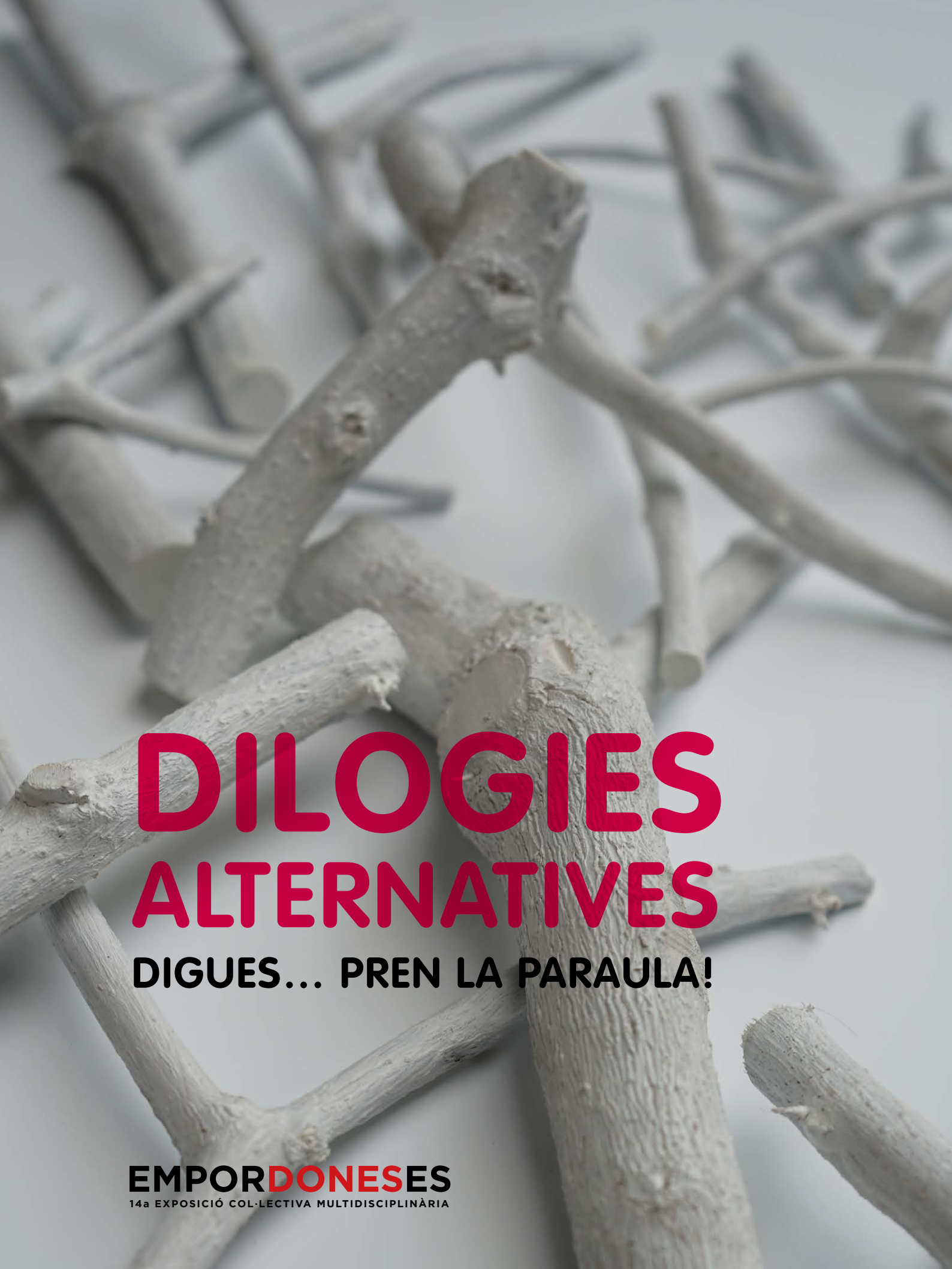

DILOGIES ALTERNATIVES

DIGUES... PREN LA PARAULA!

EMPORDONESES
14a EXPOSICIÓ COL·LECTIVA MULTIDISCIPLINÀRIA

Dilogies alternatives. Digues... pren la paraula!

Empordaneses. 14a exposició col·lectiva multidisciplinària

De l'11 d'octubre de 2023 al 21 de gener de 2024

CRÈDITS DE L'EXPOSICIÓ:

Producció

Museu de l'Empordà – Ajuntament de Figueres

Direcció

Eduard Bech Vila

Comissariat

Pilar Farrés Coll

Coordinació

Teresa Miquel Malé

Conservació

Judit Birosta Massoni

Muntatge

Víctor Fuentes Martí i Nord Produccions

Servei educatiu

A més mar, més vela

Correcció i traducció

Teclat, SLU

Disseny gràfic

Jaume Geli (Glam Coop.)

Assegurança

Margall i Barceló

CRÈDITS PUBLICACIÓ

Edita

Ajuntament de Figueres

Textos

Roser Amills, Judit Barnés Martín, Ester Baulida, Lisa Bos, Glòria Bosch Mir, Andres Bühlmann, Maria Culubret, Mònica Campdepadrós, Pilar Farrés, Elena Font Rodà, Clara Garí Aguilera, Jaume Geli, Irene Gras Cruz, Carme Huerta Martín, Josep Massana, Assumpció Mateu, Maria Mercader, Fina Miralles, Fiona Morrison, Clara Oliveras, Marta Pol Rigau, Eugeni Prieto, Mercè Riba, Gemma Ridameya, Mar Serinyà, Lola Ventós, Michelle Wilson

Coordinació

Teresa Miquel Malé

Disseny i maquetació

Jaume Geli (Glam Coop.)

Fotografies

Els autors/es respectius/ves

Impressió i enquadernació

Cevagraf Impremta

Correcció i traducció

Teclat, SLU

Dipòsit legal

GI 1236-2023

ISBN

978-84-124239-6-9

© de l'edició: Ajuntament de Figueres

© dels textos, les obres i les imatges: els autors/es respectius/ves

EMPORDONESES
14a EXPOSICIÓ COL·LECTIVA MULTIDISCIPLINÀRIA

The background of the entire page is a solid, vibrant red. Scattered across this red field are numerous dry, light-brown sticks and branches of varying lengths and thicknesses. Some sticks are straight, while others are curved or have small twigs branching off. They are positioned in a way that creates a sense of organic, chaotic structure, reminiscent of a natural lattice or a collection of driftwood.

DILOGIES ALTERNATIVES

DIGUES... PREN LA PARAULA!

ÍNDEX

06

Dilogies alternatives

Mariona Seguranyes Bolaños. Regidora d'equipaments culturals, Casa Natal Salvador Dalí, Patrimoni, Activitats culturals i Turisme Cultural de l'Ajuntament de Figueres

08

Digues... pren la paraula!

Eduard Bech Vila. Director del Museu de l'Empordà

10

Ara és l'hora de parlar-ne

Pilar Farrés Coll. Comissària de la 14a edició d'Empordaneses

Relació d'obres i textos

Ester Baulida	14	Maria Culubret
Lisa Bos	18	Gemma Ridameya
	22	Judit Barnés Martín
Mònica Campdepadrós	24	Maria Mercader
	28	Glòria Bosch Mir
Pilar Farrés	30	Jaume Geli
Elena Font Rodà	34	Andrés Bühlmann
	38	Clara Garí Aguilera
Assumpció Mateu	40	Josep Massana
Fina Miralles	44	Mar Serinyà
	46	Irene Gras Cruz
Fiona Morrison	48	Michelle Wilson
Clara Oliveras	52	Roser Amills
	56	Marta Pol Rigau
Mercè Riba	58	Eugeni Prieto
Lola Ventós	62	Carme Huerta

Traduccions

68

Castellano

77

English

87

Français

Mariona Seguranyes Bolaños

Historiadora de l'Art, doctora en Humanitats

Regidora d'Equipaments Culturals, Casa Natal Salvador Dalí, Patrimoni,
Activitats Culturals i Turisme Cultural

Aquesta 14a edició d'Empordaneses, amb el nom de «Dilogies alternatives», posa el focus en el treball d'equip, a partir de les onze parelles de creadors. En total, han sorgit onze obres de vint-i-dos artistes, que, més enllà de treballar en parella, no han rebut cap altra indicació. Les acompanyen cinc crítiques d'art, que han estat convidades a escriure sobre allò que els interessa. Per tant, el veritable fil conductor d'aquestes obres i textos és la llibertat de creació que les ha portat, a totes elles, a reflexionar sobre l'ésser humà, el misteri de la vida, la complexitat i els reptes del nostre present, i tot això elaborat des de l'Empordà. Les obres que han sorgit d'aquest desafiament presenten una mescla de disciplines, la major part de les quals són instal·lacions que conviden l'espectador a reflexionar i experimentar. Assumpció Mateu i Josep Massana fan una mirada a l'espai i la natura a través de *Pulsions universals*; Clara Oliveras i Roser Amills ens parlen de les limitacions de la nostra existència humana a *Nàufrags del temps*; Ester Baulida i Maria Culubret fan una meravellosa metàfora de la vida a *Funàmbul, l'ofici de caminar sobre una corda*; Fiona Morrison

i Michelle Wilson ens condueixen a repensar el *reggaeton* a *Com s'hi juga*; Elena Font Rodà i Andres Brühlmann fan una exploració sobre la supervivència de les espècies en clau d'univers interior a *Recordant el cérvol gegant irlandès*; Lisa Bos i Gemma Ridameya fan referència al principi de tot plegat a *Orígens*; Mercè Riba i Eugeni Prieto se centren en la part sensitiva de l'ésser humà i terapèutica del tacte a *Jo-pell*. D'altra banda, Mònica Campdepadrós i Maria Mercader, a *Les tres Gràcies*, mostren els conceptes d'harmonia, bellesa i creativitat; Lola Ventós i Carme Huerta parlen de la part fosca de l'existència a *Mentre el dolor dorm al ventre de la garota*; Fina Miralles i Mar Serinyà se centren en la relació propera entre éssers humans a *De tu a tu*, i Pilar Farrés i Jaume Geli exploren les relacions infinites de l'univers a través de diversos bastidors a *Interferències i connexions*. Paral·lelament, les crítiques d'art han treballat temàtiques íntimes i alhora universals com la «Ceguesa», a càrrec de Glòria Bosch, «L'art pensat des del fet de ser dona», per Irene Gras Cruz, el fet de «Caminar» lligat a El Grand Tour, per Clara Garí, i la dualitat «Jo-tu», de Judit Barnés.

El valor d'Empordoneses, impulsada per Pilar Farrés, és l'activació i la connexió de les diverses creadores i creadors que treballen a l'Empordà, tot convidant-los a exposar i crear sobre una temàtica concreta, en aquest cas, no temàtica, sinó el repte de crear en parella amb la llibertat com a experiència creativa. Per molts anys d'Empordoneses!

Eduard Bech Vila

Director del Museu de l'Empordà

La Sala d'exposicions l'Escorxador del Museu de l'Empordà és l'escenari any rere any de la mostra multidisciplinària i col·lectiva d'Empordoneses; és el moment de poder veure el treball d'artistes de l'Empordà, que hi viuen o treballen, o que hi tenen una relació estreta.

Pilar Farrés, l'ànima del projecte des dels seus inicis i comissària d'aquesta 14a edició, ha convidat onze dones vinculades a les arts plàstiques i visuals per parlar sobre allò que més els interessa o els preocupa, juntament amb altres artistes amb qui han decidit crear a quatre mans. El resultat són onze obres de nova creació que combinen el talent de 22 artistes per desenvolupar temes que a voltes coincideixen i a voltes difereixen, però que sempre aprofundeixen en aspectes vinculats amb la natura, l'univers, el territori, la identitat, la vida, el temps, la música, el dolor, etc.

Es tracta d'onze obres que circulen entre l'escultura, la instal·lació, la videocreació i la *performance* per entaular una conversa sobre aquells aspectes que més

preocupen o interessen les participants del projecte, que no deixen de ser aquells aspectes que més preocupen o interessen tothom explicats des de la pràctica artística, vistos a través dels ulls que miren la realitat des d'un altre lloc i són capaços de transformar la matèria en objecte d'art.

En paral·lel, les obres d'art es complementen amb textos, recollits en aquest catàleg, de cinc teòriques a qui també s'ha convidat a prendre la paraula i escriure sobre el que més els interessi: experiències personals, reflexions a l'entorn de l'art o el territori.

Figueres, des del Museu de l'Empordà, un any més convida les artistes a mostrar la seva obra; aquest any, a més, els dona la paraula i també l'espai, per fer-ho en llibertat, per dir-hi la seva.

«Dialogies alternatives» és, potser, l'edició més original del projecte Empordoneses. Un agraïment immens a totes aquelles persones que el fan possible, per la dedicació, l'esforç i el vincle amb el Museu i la ciutat, per fer de l'art un lloc imprescindible per continuar endavant.

Pilar Farrés Coll

Comissària

Ara és l'hora de parlar-ne

En aquesta 14a edició d'Empordoneses, a diferència de les tretze anteriors, no partim d'una temàtica unificadora proporcionada des del comissariat, ni d'un punt de referència comú, desenvolupat i diversificat per cada una de les individualitats participants. En aquesta ocasió se cedeix la responsabilitat temàtica a cada una de les artistes i, de rebot, a la seva parella de treball. Els procurem un altaveu des d'on parlar amb veu clara, perquè creiem amb convicció en la necessitat d'escoltar el que ens volen explicar.

Hem estat pensant en les possibles raons que ens hi han conduït. Podem començar per la influència que la precarietat del sector té en la visibilització de propostes; o per la construcció reiterada del cos temàtic a partir de la pressió insistent de l'entorn mediàtic; o per la reversió dels ritmes naturals de la creació, que desplaça sovint l'artista del nucli on s'originen molts projectes col·lectius. Sigui com sigui, només per revertir en part aquesta situació, partirem del nostre silenci i donarem veu per fer créixer aquesta nova edició d'Empordoneses.

Amb el títol «Dialogies alternatives. Digues... pren la paraula!», presentem un projecte que convoca onze artistes a portar la iniciativa temàtica, a parlar del que considerin que val la pena que sigui dit. Aquestes onze artistes conviden a la vegada una parella de treball, amb la qual, en equip, ideen i executen una obra comuna. De cada obra en neix una frase, un missatge, que queda recollit a l'exposició i forma part d'una mena de relat, una mostra sintètica d'allò que a aquestes onze parelles els ha interessat expressar. Ens semblava important que una part del contingut d'aquestes veus transcendís els límits de la peça i, també, agafés forma escrita.

Possiblement per això, hem cregut necessari convidar a la reflexió cinc veus expertes que, des del coneixement de les intencions dels artistes, ens han obert el ventall de diferents temàtiques. Judit Barnés, Glòria Bosch, Irene Gras, Marta Pol i Clara Garí «prenen la paraula» per proposar-nos una segona lectura dels onze treballs i, de retruc, aportar propostes pròpies.

DILOGIES ALTERNATIVES

OBRES DE

Ester Baulida	Maria Culubret
Lisa Bos	Gemma Ridameya
Mònica Campdepadrós	Maria Mercader
Pilar Farrés	Jaume Geli
Elena Font Rodà	Andres Bühlmann
Assumpció Mateu	Josep Massana
Fina Miralles	Mar Serinyà
Fiona Morrison	Michelle Wilson
Clara Oliveras	Roser Amills
Mercè Riba	Eugeni Prieto
Lola Ventós	Carme Huerta

TEXTOS DE

Judit Barnés Martín
Glòria Bosch Mir
Clara Garí Aguilera
Irene Gras Cruz
Marta Pol Rigau

Fotos: VIOLETA BOSCH

Ester Baulida

Ester Baulida, també fascinada pels llenguatges de la natura, comparteix aquest apropament receptiu cap a tot l'entorn natural circumdant, que demana ser escoltat des d'un lloc diferent i amb un apropament despert. Com a artista visual ho ha deixat veure en molts dels treballs que s'han succeït en el seu recorregut artístic, des dels seus inicis fins avui.

Maria Culubret

Una sola cosa

Maria Culubret diu que fa anys que viu entre flors i plantes medicinals, i en gaudeix, les cuida, la cuiden. Observa, escolta, té curiositat i dubtes que l'ajuden a moure's. És practicant d'herbologia vitalista, un camí on transformar-se i transformar amb harmonia, respecte i senzillesa. Prepara diverses elaboracions i aprèn de l'experiència. Cultiva, reproduïx i crea preparats amb finalitat terapèutica i també cosmètica. És la seva feina; la fa amb un alt grau d'exigència i dedicació. Estima la natura, la vida: les petites-grans coses del dia a dia.

Funàmbul, l'ofici de caminar sobre una corda

2023

Instal·lació. Tècnica mixta

Branca d'ametller, pèndol de rellotge amb mecanisme, corda, pedra, arc blanc, saüc, equinàcia i fonoll

300 x 300 cm

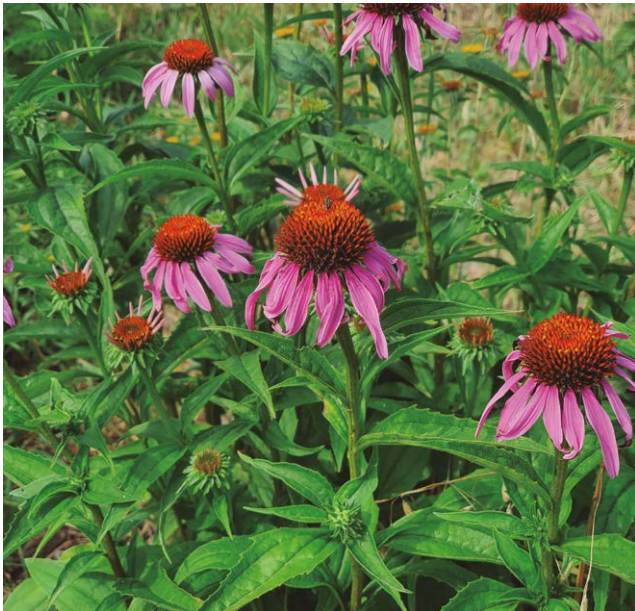

Arç blanc

Saüc

Equinàcia

Fonoll

Exercicis d'equilibri. Mai no és el mateix: un canvi constant, una mobilitat permanent fonamentada en una estructura de contraris. Quan t'emportes una cosa, t'emportes l'univers sencer.

Foto: LLUÍS ROMERO

Lisa Bos

El meu treball és una recerca minuciosa sobre la relació entre l'espai, el lloc, els objectes i els materials que utilitzo per oferir una anàlisi de la quotidianitat de les referències espacials, de la traducció material dels objectes de la percepció i d'allò sublim.

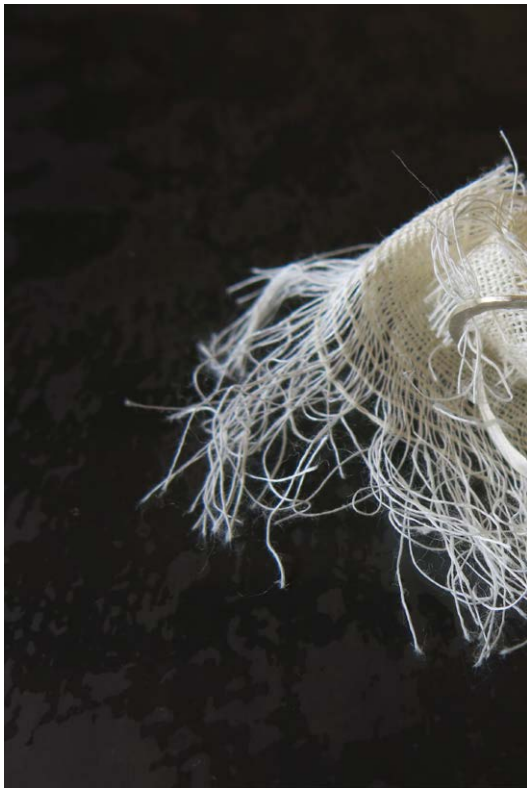
Gemma Ridameya

En fer una joia, busco un vincle emocional amb l'entorn. M'agrada jugar amb línies simples per emmarcar formes, textures i colors de la natura. L'objectiu: una joia amb la qual poder portar l'essència d'aquest paisatge. Sempre he entès la joieria com a escultura en petit format.

Orígens

2023
Tècnica mixta
Plata, ferro i teixit
100 x 100 cm

Judit Barnés Martín

Humanista i gestora cultural.

Ha treballat durant deu anys a la Fundació Joan Brossa com a cap de patrimoni i de mediació. Actualment, viu al núvol de la Fundació Antoni Tàpies com a coordinadora de l'Any Tàpies. Al llarg de la seva trajectòria ha col·laborat amb institucions museístiques en el desenvolupament de projectes museogràfics (Museu d'Història de Barcelona, Museu d'Història de L'Hospitalet), comissariats artístics (Espai Guinovart, Museu de la Vida Rural) i programes educatius (Caixa Fòrum, Fundació Joan Miró). Les seves paraules transiten a El Temps de les Arts com a crítica d'art.

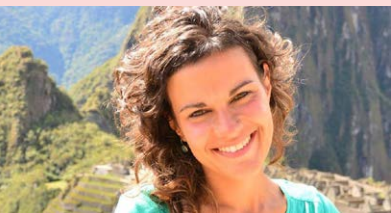

Foto: DANIEL ZAPATER

Jo-tu

Vas arribar amb la voluntat de tancar el cercle. En el fons no t'esperava. Tampoc no et volia, però vas decidir contradir-me. En aquest estat natural del desordre volia créixer la vida. Eres la pell del dolor i de les pors més primàries.

L'amfibi que havia decidit habitar la peixera per tercera vegada. A poc a poc, les teves escates van començar a acaronar les parets del meu úter. T'anaves fent una presència forta. I en aquest ser-hi plegades vam començar a estimar-nos.

Havia entès que arribaves per donar-me una nova oportunitat. Volies fer-me capaç i, finalment, vaig acceptar el repte. Volíem empènyer el món juntes i desdibuixar-nos. Soc el jo que en el tu es reflecteix, som l'origen de tot allò que es mou. Confiava en aquesta sirena que arrelava, que creixia, que dormia. I em sentia capaç de tot. De tu, de jo, de nosaltres.

Mentre els dies passaven, el ventre s'omplia de mel. El desig de reflectir-nos, el desig de bressolar-te. Em vas

ensenyar a jugar amb la valentia i vaig aprendre a barallar-me amb els silencis. Era bonic imaginar-te fora amb les altres dues sirenes amb les quals havies compartit peixera.

Però el nostre relat volia ser fugaç. L'univers havia decidit enganyar-nos i ens va deixar òrfenes de mel. Ni tu havies de formar part d'aquest món ni jo havia de ser l'ànima destinada a acollir-te. Ens havíem equivocat. Llavors em vaig mirar al mirall i vaig engolir el verí de la mort nostra. Vaig cridar per tu i vaig preferir no escoltar-te. El món era massa tou per a mi i la prepotència d'aquell gest m'engolia cap a la foscor més amarga.

Unes hores més tard, l'amfibi saltava al buit, mut i sol. Vaig resseguir els vasos sanguinis d'un tros de carn que em cremava a les mans. Aquesta creació tan nostra, tan meva, que guardo en forma de cendres en un armari de casa. I encara t'espero.

Foto: PILAR ALDANA

Mònica Campdepadrós / Maria Mercader

D'ençà de la nostra primera coneixença al monestir de Vilabertran envoltades d'art, ens semblà que vam connectar des d'un vessant artístic i, ahora, amb alguna qüestió més enllà de nosaltres mateixes. Aquesta sensació va perdurar en el temps, intuïnt que podria sorgir alguna mena de col·laboració.

Finalment, aquesta possibilitat de treball conjunt ens ha estat arribada de la mà d'Empordaneses.

Partint l'una d'un llenguatge relacionat amb el món escultòric i l'altra de la pintura, ens trobem convergint en sensibilitats semblants i en la idea de l'expressió artística com a manifestació d'una recerca interior.

En demanar-nos per qüestions que ens interessin a ambdues sobre el món i la humanitat com a part d'aquest món, sorgeix la instal·lació on fem una revisitació al tema de *Les tres Gràcies*, amb una mirada en la qual ens interroguem sobre l'esperança en la humanitat i la possibilitat d'un equilibri harmònic amb el tot.

La instal·lació *Les tres Gràcies* sorgeix en el context del nostre territori de l'Empordà i la seva idiosincràsia, molt lligat a la relació amb el món grec. És una reinterpretació de la iconografia representada sovint en la història de l'art occidental, des del món clàssic fins avui.

Hem tractat la temàtica des d'un angle que defuig la representació física del cos de la dona, per centrar-nos on rau el concepte abstracte de gràcia com a do: l'harmonia, la bellesa i la creativitat. O com ens suggereixen alguns dels seus noms: la que fa reverdir la natura, la joia de l'ànima i la brillant.

Són unes gràcies en estat de crisàlide, de l'interior de les quals sorgeix la llum que faria possible aquests dons esperançadors, com un nou naixement per a la humanitat.

Suspeses dins de la tríada d'uns marcs —límits i sustentadors de la realitat tangible alhora—, els elements or, argent i coure indiquen, dins del món platònic, els tres nivells de l'ànima. Nivells per integrar i transcendir, on la dualitat és compensada en l'equilibri de la Santa Trinitat més arcaica, en una mena de primavera en constant regeneració.

Glòria Bosch Mir

Historiadora i crítica d'art.

Des del món de l'art, els projectes expositius i l'escriptura, sempre s'ha interessat en les connexions entre disciplines (literatura, música, teatre, cinema, ciència...), la recuperació de veus oblidades i la integració de problemàtiques socials. Ha alternat projectes propis amb la direcció d'art en centres privats i museus. Entre el 1980 i el 2023 ha combinat els textos (llibres, catàlegs, premsa i revistes) amb conferències, classes, programes de ràdio o la curadoria d'un festival de literatura.

Foto: ANDREU VICENT

Ceguesa

Més enllà de l'aparença...

L'autèntica cega marxa del museu i l'altra veu el món amb el seu bastó, diria Tabucchi, perquè el límit greu és la incapacitat d'anar més enllà de l'aparença. No me'n sé estar, de qüestionar etiquetes avorrides que s'apliquen per definir obres. Cal obrir els ulls amb preguntes, esquinçar boires denses del que no és com ens ho venen, viatjar per créixer en horitzontal, gratar i reescriure la convivència en els llindars de la percepció. El meu primer pas era d'incertesa: res de tenir-ho tot ben endreçat amb paraules i codis per acotar el sentit; res de «perits» que, en funció dels seus petits reductes de realitat, parlaven de confusió i anarquia quan els camins contemplats no entraven dins el manual. Negar la visió i imposar les lleis dels altres? No suportava aquell lloc taxatiu de mirades superiors que dicten sentència i ens tanquen en un món que no funciona. Com aturar les pressions salvatges de la ceguesa?

Dibuixo una constel·lació de vida. Els conceptes —sense cronologies, tendències, categories o tècniques— es connecten en xarxa a través d'una pluralitat de camins: naufragis, rastres, relectures, nits, camins, cambres, presons, cartes, esperes... La trobada amb la paraula *ceguesa* ve d'un projecte expositiu multidisciplinari (*Cegueses*, 1997) que, des de múltiples propostes i reflexions, integrava diàlegs i desdoblements. La gent amb límits imposats no utilitza els ulls per veure-hi, arriscant-se al ridícul de la seva ceguesa, i, a vegades, es pot censurar una imatge d'un programa d'alfabetització per a cecs titllant-la d'*immoral*. Caretes que, sovint, són tapadores de codis heretats, però també amagatalls per por de despullar la vista. Les jerarquies de la societat vertical se n'aprofiten per fer brillar les persones sense contingut i focus potents enceguen els ulls en les tortures, mentre el cos agredit «és la nació sotmesa», com diria R. Solnit. Com ella, vull viure amb preguntes més que respostes i, si arriba, veuré el món a través del meu bastó.

Si Lispector mirava a través del forat d'un pany com si no hi fos, Woolf no deixava que ningú posés «pany i clau» a la llibertat de la seva ment. Mentre una observava sense la propietat de la mirada, l'altra la reivindicava com a essència i, totes dues, conflueixen en la necessitat d'existir com a subjectes lliures.

Pilar Farrés

La Pilar convida la matèria a formar part del contingut de la seva obra, sense que deixi de ser matèria. I ens condueix a maneres d'apropar-nos a l'art sense que ni aquest art ni nosaltres deixem de ser allò que som. Des de la identitat cap a la ficció pel camí del seu treball, sostingut, convençut i convincent, explora la dimensió d'allò no manifest encara, d'allò que apareix a voltes sense semblança a res anterior. I ens convida, un cop més, a desaparèixer, tots dos, en una sola peça, feta d'interseccions i equilibris.

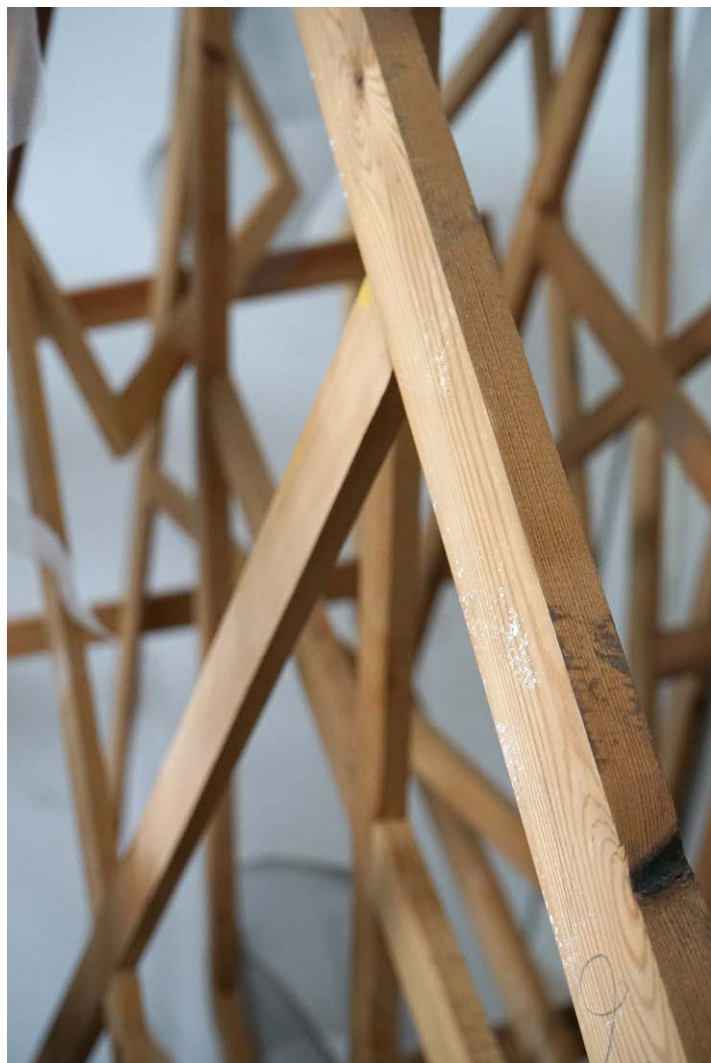
Jaume Geli

A en Jaume el conec des que vam fer un projecte plegats en el temps del confinament i he gaudit moltíssim d'aquest treball que ha suposat l'aparició d'un espai creatiu comú inspirador per a mi.

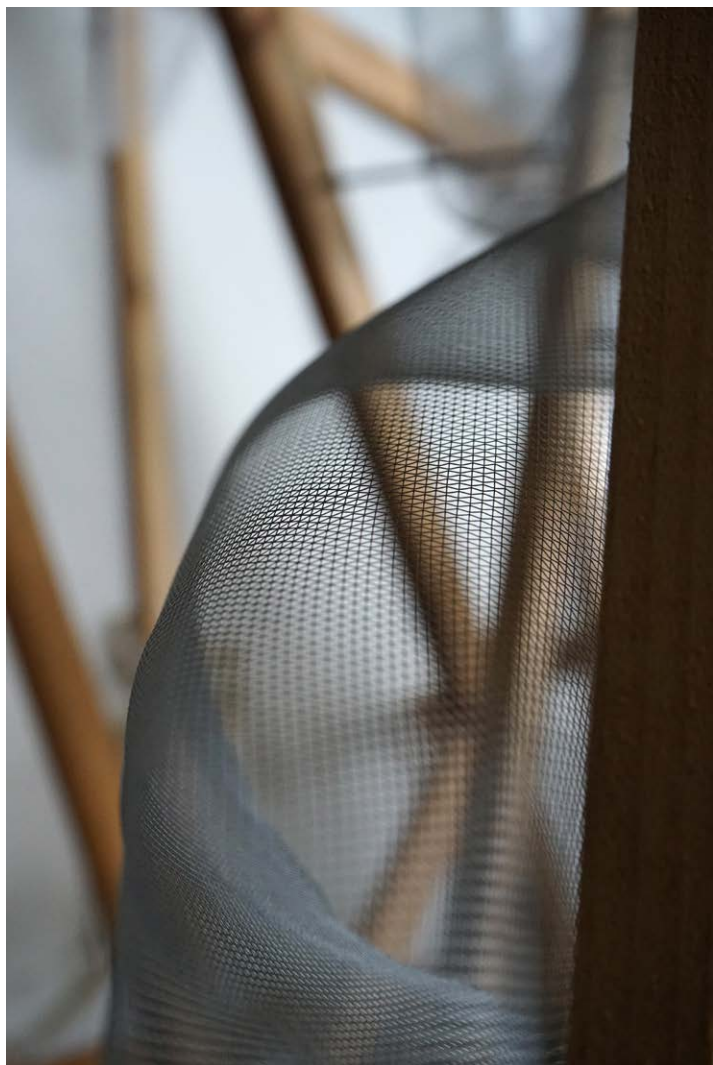
Admiro la forma que té de treballar la matèria tan honesta i instintiva i el fet que, igual que jo, explora els materials per revelar-ne una essència quasi primigènia que hi batega i s'expressa de manera pura i quasi en brut, sense amagar les imperfeccions i sense grans pretensions estètiques.

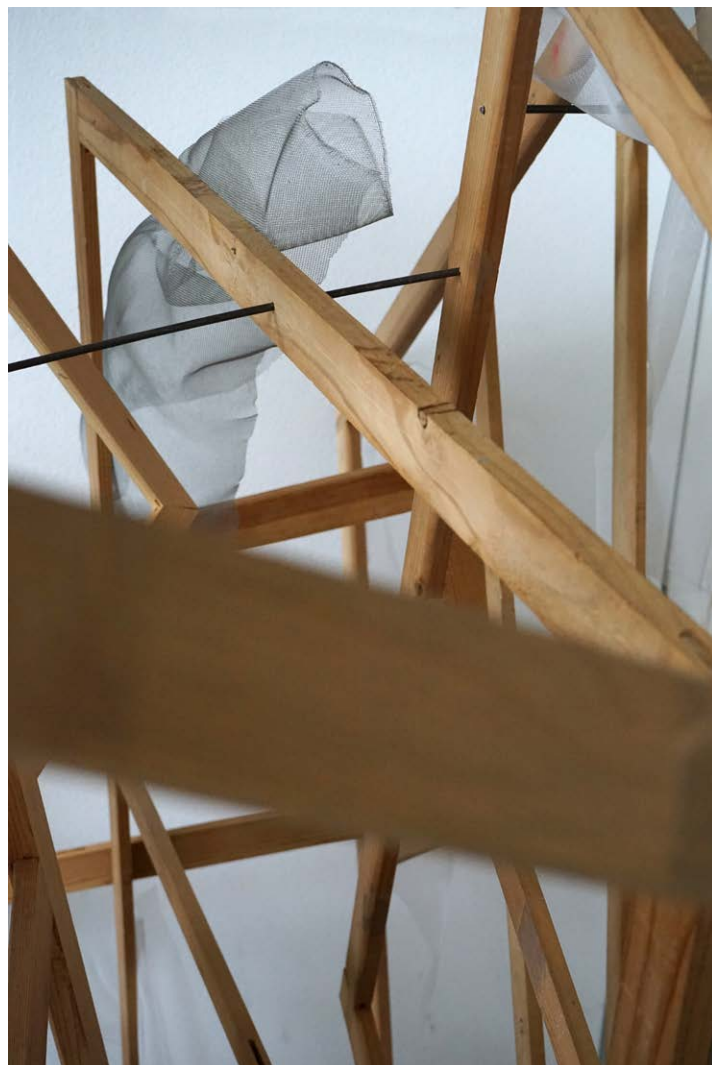
L'amuntegament desordenat de bastidors recuperats pren sentit en una nova entitat: una escultura amb aspiracions instal·latives que justifica l'ordre a través del caos i acota el volum amb les línies sòlides dels seus components.

L'espai no només ens ve donat; també es crea en les esclatxes de tot el que hi aboquem. Com l'aire que perviu entre els dits d'una mà, no hi hauria objecte sense el no-objecte; sense les vies visuals, i físiques, que travessen la densitat.

En la pell dels bastidors de fusta hi habiten encara senyals escrites del seu ús anterior, rastres de color d'alguns casos de tela superada, de filtratge a través del pla pictòric. El to d'aquest lapse de temps l'ha envellida, i embellida; no desitjàvem gairebé res més que no haver de mutar-la.

Com un ecosistema, l'estructura bàsica té l'efecte crida sobre noves realitats. La del ferro, transitant pel buit, orientant allò inalienable. La de la transparència de la malla, barrant el pas, no pas la vista, a les entranyes del conjunt.

Foto: ANDRES BÜHLMANN

Elena Font Rodà

Intento desenvolupar un treball on transmetre plàsticament aquest joc quotidià del viure. Trobar un llenguatge que doni peu a consolidar tot aquest ventall d'associacions i encaminar-les cap a noves dreceres de narrativitat. En el camí m'aprofitaré de tots els materials i tècniques que em permetin apropar-me amb la fidelitat més gran a allò que vaig trobant i descartant a mesura que el meu treball avança i m'encamina a aquella pau que et desperta l'obra quan ja no fa fressa.

Vaig estudiar Belles Arts a la facultat de Barcelona i em van donar el premi Ciutat de Palma de pintura el 1990. En tots aquests anys he fet exposicions individuals i col·lectives a Catalunya, les illes Balears, Astúries, Cantàbria, Madrid, Alemanya, Itàlia, Finlàndia i Portugal.

Andres Bühlmann

Inicialment, vaig dirigir els meus estudis cap a la química, però després vaig estudiar fotografia durant quatre anys a la Hochschule für Gestaltung, a Zuric. Des del 1994 visc i treballo com a fotògraf professional a l'Alt Empordà. He participat en diferents exposicions col·lectives: Museu de l'Empordà (Figueres), Centre Cultural La Mercè (Girona), Galeria Dolors Ventós (Figueres), Steirischer Herbst (Graz, Àustria), Fundació Valvi (Girona).

Recordant el cérvol gegant irlandès

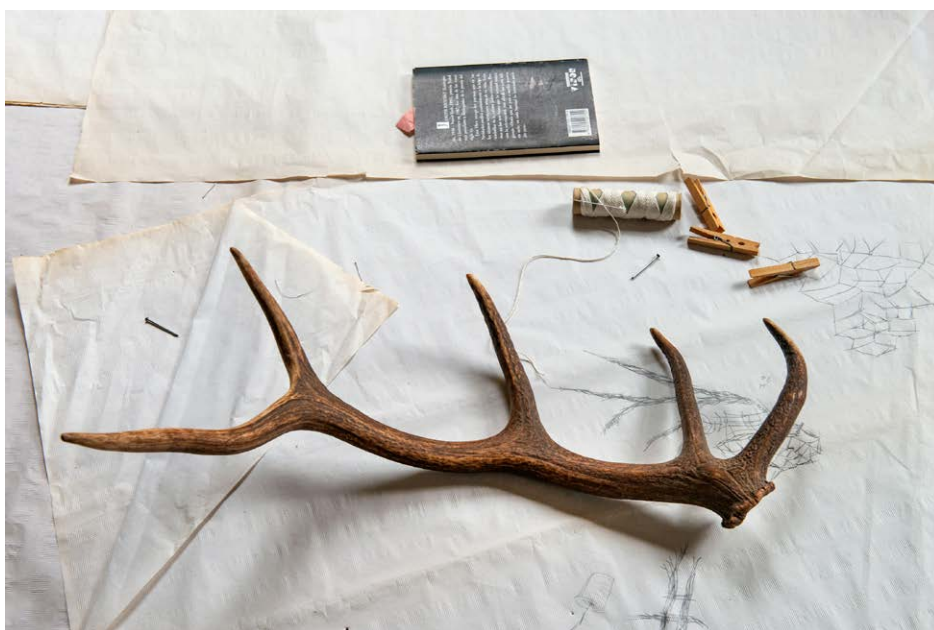
2023

Instal·lació. Tècnica mixta

Cordill i banya sobre fusta, fotografia i ferro

183 x 130 x 55 cm

Recordant el cérvol gegant irlandès

Una de les característiques d'aquest cèrvid, el més gran de la història, era la impressionant cornamenta que tenia, fet que, entre d'altres, es donà com a determinant de la seva desaparició. No adequar-se, no adaptar-se físicament a les condicions climàtiques i vitals el va portar a

l'extermini, les seves banyes xocaven contra les arbredes i s'hi enredaven fàcilment, cosa que el feia una presa més que fàcil per a depredadors molt més petits i febles que ell.

Intercanviar pensaments referits a aquesta anècdota ens va permetre trobar aquest nexa per engegar el nostre treball conjunt.

Jo tenia una peça començada amb una banya que

estava sempre davant meu al taller i l'Andres tenia al seu arxiu fotogràfic una aproximació a una banya que permanentment havia relacionat amb el cérvol. D'aquí saltaren les primeres espurnes que donaren lloc a aquesta col·laboració. Aquesta característica física que condiciona la supervivència d'una espècie ens ha mogut a

buscar, modelar i remodelar aquest diàleg per trobar un so comú. Salvant les moltíssimes distàncies d'aquests fets, la realitat ens pot apropar a esdeveniments recents de no creure en el que la natura ens evidencia a poc a poc. Parlem de la desaparició d'una espècie que encara no és la humana.

Clara Garí Aguilera

Artista, caminant i investigadora cultural.

Cofundadora del Centre de Creació Contemporània Nau Còclea de Camallera (Alt Empordà).

Directora artística d'El Grand Tour i codirectora dels encontres internacionals Walking Art and Relational Geographies. Una de les seves experiències professionals més emocionants ha estat un projecte educatiu a Andhra Pradesh (Índia) del 2004 al 2017.

Actualment, està escrivint un llibre sobre caminar com a pràctica integral personal i comunitària.

Aquesta escriptura constitueix un fil conductor vers un nou enfocament del cos no separat de la ment, de l'individu no separat del grup i de la professió no separada de la vida.

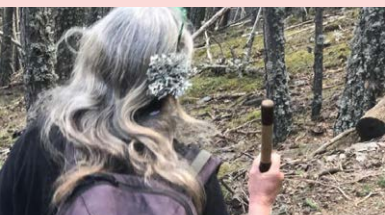

Foto: DOROTHY WORDSWORTH

Caminar

Aquest text parla de caminar com a estratègia corporal per trobar l'ànima i com a recurs de l'obra d'art per trobar la comunitat que la sostingui.

El Grand Tour és una caminada d'uns 250 km i tres setmanes de durada que els participants fan en companyia d'artistes de totes les disciplines.

Vaig idear aquest projecte perquè sospitava que una part de les distàncies que la gent pren respecte de l'obra artística estaven relacionades amb la manera com es mostren les obres d'art en el context del ritual expositiu i performatiu. En comptes d'apropar l'obra d'art al públic, l'aparell expositiu l'allunya.

Calia interferir en els hàbits i els rituals dels espectadors, així com exigir nous espais i contextos de tal manera que la complicitat, la tensió emocional i la disponibilitat del públic resultessin indispensables per aproximar-se a l'obra. La llarga caminada volia donar resposta a totes aquelles inquietuds. No sé si puc dir que en donés, de resposta, però sí que puc afirmar amb tota seguretat que el projecte ens va dur a un altre lloc, a un paradigma on el més important ja no

eren aquelles respostes, sinó les noves preguntes.

El 2019, després de quatre anys de repetir l'experiència, de presentar les creacions artístiques a les places dels pobles i a la natura, vam fer un pas enllà. Vam demanar els artistes que ens acompanyessin i que estiguessin preparats per intervenir en qualsevol moment del viatge, però sense donar-los cap altra consigna.

Així, sense saber què fariem, en la convivència del caminar i sobretot disposant de molt de temps, vam començar a desplegar junts comportaments que ens duïen a la construcció d'un paratge desconegut del qual acceptàvem la incertesa.

La convivència en el camí integra la creació en la vida quotidiana i la col·lectivització. Hi ha també una continuïtat entre la vetlla i el son, entre el dia i la nit. Es desdibuixen les fronteres que delimiten els rols de l'artista i el públic i emergeix així una comunitat que no és com un grup d'artistes ni de públics, sinó com alguna cosa a mig camí entre tots dos o, més ben dit, més enllà de tots dos.

És una caravana nòmada els usos i els costums de la qual es consensuen, es construeixen i es dilueixen ràpidament, i que modifica temporalment, molt o poc, el comportament de tots els participants.

Som només al principi d'una aventura on l'art és el flautista d'Hamelín que ens pot dur a tots i totes fora de la zona de confort, fora dels entorns prescriptius que encara dominen l'art i la cultura.

N'estic convençuda.

Per coses de l'atzar, aquest breu text figura en aquest catàleg en comptes d'un altre molt més extens que es pot llegir al web d'El Grand Tour (<https://www.elgrandtour.net>).

Hi ha molts Grand Tours al món; aquest és el nostre. L'organitzem des de fa nou anys el Centre de Creació Contemporània Nau Còclea de Camallera. Hi hem tornat del 13 al 31 d'agost de 2023. La proposta és oberta a tothom, o sigui que, si sentiu la crida i encara sou a temps de caminar amb nosaltres, consulteu com fer-ho al web.

Foto: TEYMUR FARIS

Assumpció Mateu

Per a mi, el fet creatiu, pintura, escultura, poesia visual... és una necessitat vital, una passió i, alhora, un instrument de coneixement.

És un testimoni de les meves emocions, de les meves vivències, del que percebo, intueixo i visc.

La natura és la meva font d'inspiració.

Crec que la meva obra es basa en la memòria acumulada de tantes coses i experiències viscudes i l'empremta que han deixat en mi i també en la natura, que utilitzo com a metàfora.

Sempre, la meva pintura ha estat un reflex de com soc, del que busco, del que penso, del meu estat emocional, utilitzant com a tema el paisatge interioritzat.

M'agrada sentir la matèria entre les mans, i això em permet treballar en diferents relleus, creant textures especials, nivells de percepció on intervien tots els sentits.

A vegades, sento la necessitat de treballar només amb el color i busco grans formats per fer-ho, són obres relacionades amb el paisatge i la llum que permeten la contemplació i el silenci. És un treball on el color juga un paper important per expressar el que vull.

També treballo en escultura, instal·lacions, poesia visual, gravat i altres tècniques depenent de la idea del projecte que necessito fer, temes poètics, de pensament i, a vegades, de denúncia.

Foto: AUTORETRAT

Josep Massana

Vaig néixer la tardor de 1957 a Sant Pau d'Ordal, a l'Alt Penedès, terra de vinya i de secà on he viscut sempre. Em sento lligat al lloc com l'arbre arrelat a la terra. Aquest entorn rural quotidià m'influeix en la manera de viure.

Trepitjar, caminar, mirar i pensar: aquest és el guió; a partir d'aquí tot pesa en el meu treball.

La natura i els seus cicles em fan veure que tot és canviant i efímer. Aquest concepte em porta a ser conseqüent en el respecte per l'entorn, a creure que som deutors dels qui vindran.

L'art o el fet creatiu és l'eina per expressar-me, sigui en forma de crítica, de reflexió filosòfica, poètica, gràfica o tridimensional. M'expresso en totes les tècniques que tinc a mà, com el dibuix, la fotografia i les tres dimensions, amb un llenguatge propi a partir de la mirada i l'experiència del lloc per arribar a concloure els meus treballs.

Pulsions universals

2023

Instal·lació. Tècnica mixta

Acrílic, tela, fusta, ferro i vidre

200 x 200 x 200 cm

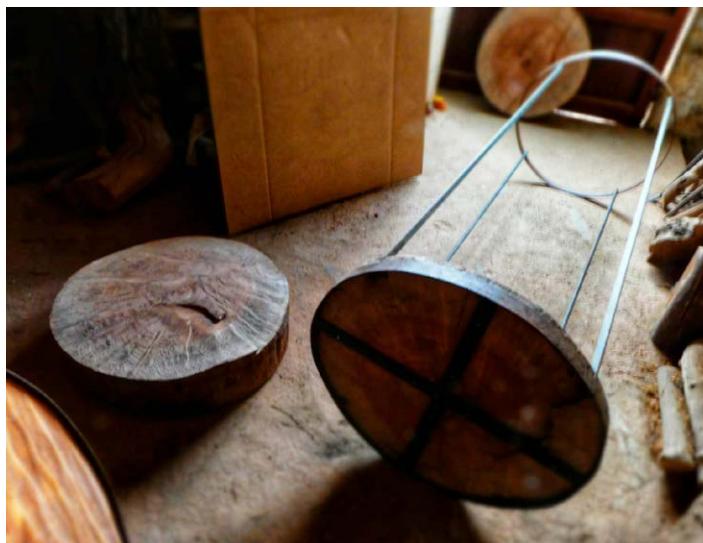
Blau: intel·lecte, veritat, revelació. Espai infinit.

Cercle: símbol universal, totalitat, perfecció original. Atemporalitat.

Esbós pensant en el contingut de l'obra conjunta.

Arbre: la vida del cosmos. És el centre del món. Representa la unió del cel, i la terra, verticalitat. L'arbre de la ciència rep el nom d'*albor philosophica*, símbol del procés evolutiu, de tot creixement d'una idea.

Com a vida inesgotable equival a la immortalitat.

Foto: CATALINA SERRA

Fina Miralles

Ha desplegat la seva pràctica al marge del món professional de l'art, una opció que li ha permès que vida i pràctica artística siguin un tot en la seva obra feta en vídeo, dibuix, fotografia, pintura, instal·lacions i moltes paraules. Llicenciada en Belles Arts, entre els anys 1972 i 1979 la seva creativitat es desplegava fora dels espais tradicionals de l'art, un «art alternatiu», tal com el va definir Alexandre Cirici Pellicer. La seva obra d'aquests anys ha estat present en diverses exposicions de caràcter nacional i internacional, centrades en l'estudi i la revisió de l'art conceptual dels anys setanta. El viatge al llarg de quatre mesos a Amèrica del Sud i posteriorment l'estada a París i Normandia (1984-1993) li obren un itinerari vivencial i creatiu vers el buit, l'amor i la contemplació, origen del seu univers de dibuix i pintura sobre paper i sobre tela. Un cicle que l'artista dona per finalitzat l'any 1999, amb la donació de la seva obra i arxius al Museu d'Art de Sabadell. L'edició el 2018 dels seus escrits, *Fina Miralles. Paraules fèrtils, 1972-2017*, va posar en evidència la coherència interna de la seva obra, més enllà dels llenguatges i de les èpoques. El Premi Nacional de Cultura (CoNCA, 2018) i la gran mostra retrospectiva «Soc totes les que he sigut» (MACBA, 2020) confirmen el seu lloc destacat en el mapa de la creativitat contemporània. Des de Cadaqués, on viu, Fina Miralles ha estat receptiva a participar en iniciatives de diversos col·lectius de *performance*: Corpologia, La Muga Caula i Ocells al Cap. Ha format part del grup Saranella Comunitat Creativa, i ha fet diverses mostres individuals i col·lectives fruit del seu entusiasme i amistat.

Foto: REQUEL BANCHIO

Mar Serinyà

És artista visual i de *performances*. Doctora en Belles Arts per la Universitat de Barcelona, amb la tesi «Eurítmies del traç: cos, pulsio en la dicció gràfica» i una estada doctoral al Departament d'Eurítmia a l'Alanus Hochschule (Alemanya), i màster de Creació Artística per la Universitat de Barcelona. Formada en l'especialitat de cant pel Conservatori Municipal de Música de Barcelona, alhora ha fet diversos cursos de consciència corporal i dansa. Com a artista visual i de *performances* ha exposat i ha fet *performances* a Catalunya, França, Portugal, Lituània, Noruega i Austràlia. Ha estat guardonada amb diferents premis, beques i residències artístiques. Recentment, el Departament de Cultura de la Generalitat de Catalunya ha adquirit una de les seves creacions, *Taula Viva: Paraulari*, feta conjuntament amb Marta Vergonyós, i ha estat guardonada amb el Premi Ciutat de Barcelona.

Irene Gras Cruz

Comissària i crítica d'art.

Soc especialista en l'àmbit de l'art contemporani. Fa més de deu anys que escric sobre art, intentant reivindicar i visibilitzar el treball de dones artistes i col·laborant amb diferents institucions i centres artístics a través de la mediació artística. Al llarg de la meva trajectòria professional he procurat plantejar qüestions que ens afecten com a individus i com a territori, com ara la despoblació rural i la natura, la desigualtat artística entre homes i dones, la conciliació familiar, la invisibilització de la dona com a subjecte creador...

Foto: ANDREU VICENT

L'art pensat des del fet de ser dona

Les circumstàncies històriques i l'estructura patriarcal han fet que les dones no poguessin crear en les mateixes circumstàncies que els homes, d'aquí ve que sigui necessari incidir en això i potenciar una manera pròpia d'analitzar la seva obra i trajectòria artística. La manera de mirar de la dona sobre el seu entorn és sempre similar, malgrat les diferències culturals i d'edat que pugui haver-hi entre elles, ja que, tot i aquestes diferències, han viscut i compartit l'estigma de ser dones artistes en els límits del que és permès. Ser artista i dona no ha estat mai fàcil, afirma la historiadora Katy Hessel al seu llibre *Historia del arte sin hombres* (2022).¹ D'aquí ve que iniciatives com aquesta pretengui servir com a plataforma d'intercanvi d'idees i experiències per a totes elles i atorgar-los el valor i el reconeixement que es mereixen.

L'art com una idea d'una cosa que forma part de nosaltres i a la qual pertanyem. L'art pensat des del fet de ser dona, com un espai de reivindicació i reinvenió. Una oportunitat per reflexionar sobre la nostra societat i altres maneres d'habitar, així com per analitzar i conèixer la dona en diferents moments de la seva vida, amb les seves presències i absències. La dona pensada des de la natura mateixa. No es tracta només de recuperar la memòria de la creació artística de les dones, que també, sinó d'impulsar el seu treball i donar-hi suport des del present per assegurar el futur de les generacions que han de venir. Un futur on la dona no sigui present únicament en les representacions com a objecte artístic, sinó com a subjecte creador en totes les col·leccions de museus i centres d'art. Per això, és necessària la tasca de visibilitzar la seva obra i construir referents femenins, que no tornin a

ser obviades o silenciades dins de la història de l'art. L'escriptora Marta Sanz, en *Tsunami* (2019), afirma que les dones «busquem un feminisme integrador amb el qual es puguin sentir identificades i solidàries totes les dones i no sols les que es preocupen pels sostres de cristall. [...] Estem vivint un canvi de paradigma. És un temps d'arrels i fonamentacions. Cada vegada més dones volem [...] mirar-nos i remirar-nos per a construir-nos».² I, per a això, és fonamental promoure el treball de les dones artistes del nostre territori, per crear un art contemporani construït per i per a dones que, sens dubte, aposti per la pluralitat, la inclusió i la diversitat en el front artístic.

¹. Katy Hessel (2002), *Una historia del arte sin hombres*, Barcelona, Ático de los Libros, pàg. 16.

². Marta Sanz (ed.) (2019). *Tsunami*, Madrid, Sexto Piso, pàg. 12.

Foto: MERCEDES WERNER

Fiona Morrison

El pas del temps és un denominador comú en l'obra de Fiona Morrison. En les seves fotografies potser és més important el que s'intueix que no pas el que es veu en la imatge, és l'atmosfera que sempre ens vol dir alguna cosa més del que veiem. Aquest factor transforma les imatges de Fiona Morrison en poesia, una poesia que ens parla també dels pensaments dels retratats, de les empremtes tant als cossos com a la natura, imatges acompanyades en general d'una atmosfera de malenconia. A banda de la fotografia i el vídeo, la Fiona no es posa mai un límit a l'hora de treballar amb diferents materials, sempre d'acord amb el que vol dir. Això l'ha transformat en una artista multidisciplinària i ha convertit cada obra en un nou repte, que, segons ella, la manté entusiasmada en cada nou projecte, com si es tractés d'una nova joguina i hagués d'estudiar-ne les instruccions.

Hi ha projectes que a ella li agrada destacar, com les exposicions «Malenconia», «Un lloc especial» i «Llocs/Places/Lugares», totes a la Galeria Joan Prats - Artgràfic de Barcelona, sota la direcció de Joan de Muga i comissariades per Anna Belsa; el vídeo i l'exposició «L'u», a partir del llibre *L'u*, a Arts Santa Mònica; la participació en la Biennal de Venècia representant Andorra amb el vídeo *Two Walks* (2013), i l'exposició «El joc», a la Valvi de Girona i també a la Galeria El Quadern Robat d'Anna Belsa, a Barcelona. Un altre projecte anual en el qual participa des de l'any 2015 és el festival d'art Empordaneses, de Figueres, comissariat per Pilar Farrés, amb obres com *Empúries*, *28*, *Milk*, *Me*, *Trofeus*, *Dona'm un Món*, etc.

Michelle Wilson

Michelle Wilson va estudiar Belles Arts als Estats Units i Política Social i Art-psicoteràpia al Regne Unit. Fa instal·lacions i muntatges específics per a cada lloc i exposició, amb elements que provoquen reflexió i, de vegades, incomoden l'audiència. Treballa amb objectes trobats i materials reciclats o naturals, tant com sigui possible, per mantenir petita la seva petjada mediambiental. Les seves obres estan informades per qüestions socials i ambientals i emmarcades pel pensament psicoanalític i filosòfic. Pretén atreure els espectadors emocionalment i cognitivament per facilitar un procés de canvi personal i social. Creu que els artistes són «els canaris a la mina de carbó»: fan sonar l'alarma i consciencien la gent sobre els aspectes ombrívols de la humanitat.

Com s'hi juga

2023

Instal·lació. Tècnica mixta

Joc interactiu, maniquí i vídeo

200 x 200 x 250 cm

Com s'hi juga

5 anys: Mami que és el "punto G"

Respon

La Fiona i la Michelle, al llarg de la seva trajectòria artística, han fet obres que desafien les convencions (la saviesa acceptada, les normes socials, les idees populars, allò que s'amaga a l'espai liminar de la nostra cultura).

Pel fet de ser mares i estar preocupades pel futur social que ha de venir, en aquesta ocasió han volgut reflexionar sobre la influència de les modes musicals en els més petits, en aquest cas, del *reggaeton*, amb un vídeo i una sèrie d'activitats que l'acompanyen, amb preguntes que ens pot interessar respondre, un *work in progress* que recollirà opinions diverses i, potser, donarà respostes i aclariments durant tot el temps que durarà l'exposició.

Com s'hi juga demana als oients que es qüestionin què es presenta com a guai per les discogràfiques i els productors compromesos a maximitzar els beneficis a qualsevol preu. La Fiona i la Michelle estan especialment preocupades per la presència constant del *reggaeton* en la ment i la imaginació dels nens i nenes que encara no són conscients del seu contingut, carregat de missatges sexuals quan encara no toca. La indústria musical s'està aprofitant dels ritmes enganxosos per vendre una fantasia heteronormativa de dominació masculina i submissió femenina. Però el món ha canviat. On és la música per a tothom i la diversitat d'estils on poder escollir?

Reflexions al voltant del *reggaeton*

A part de *reggaeton*, quins estils escoltes?

90 % de *reggaeton* a les ràdios musicals: per què?

Quin tipus de *reggaeton* t'agrada més? El cantat per homes o per dones?

És apte per a totes les edats?

Només *reggaeton* a les colònies per a nens i nenes de 12 anys? Per què?

Perreo, empoderament o submissió?

Ens qüestionem les lletres de les cançons?

Un pas endavant o un pas enrere?

Empoderament femení
o submissió?

Quins estils
escoltes més?

Clara Oliveras

És llicenciada en Belles Arts. Ha treballat en pintura, escultura i dibuix, però és en fotografia i instal·lació on ha desenvolupat les seves darreres obres.

Treballa a partir d'objectes, propis de la cultura popular, que troba, manipula, transforma i reinterpreta; també en crea de nous, jugant amb els codis iconogràfics. Cada objecte té al darrere una memòria, una història secreta, un potencial evocatiu, una càrrega emotiva i simbòlica. Fent associacions d'elements dispersos construeix una nova narrativa, uns s'imenten dels altres i amb tots ens parla del temps i de la fragilitat de l'esdevenir de la societat contemporània.

Roser Amills

Va estudiar tres filologies (romànica, hispànica i hebrea), perquè la seva vocació des dels set anys era comunicar, i ho ha fet en més de vint llibres de poesia, assaig i novel·les, ha treballat en ràdio i televisió i ha rebut premis per tot això, però el gran premi continua essent encetar la pàgina en blanc de cada nou projecte com si fos el primer. Interessada també en la dramaturgia, ha coescrit recentment obres per a l'escena i col·labora amb artistes de totes les disciplines per crear sinergies i fer créixer la seva altra vocació: els temes que li interessin tracten sobre col·lectius que han estat silenciats, siguin personatges històrics, dones o activistes. Donar veu és la seva petita aportació a aquesta vida.

Nàufrags del temps

2023

Instal·lació. Tècnica mixta

Roba brodada, llit de ferro i text

70 x 140 x 125 cm

Nàufrags del temps

Clara Oliveras

Només arribar al món, setze nenes i nens d'una mateixa família han passat per aquest llit.

El 1924, en Josep i la Lluïsa van comprar el llit, ella estava esperant el seu primer fill, en Ramon, després, i durant disset anys, en van venir onze més (Francisqueta, Joan, Dolors, Lluís, Josep, Alejandro, Maria Lluïsa, Montserrat, Martí, Isabel i Merio).

En Joan, el tercer fill, es va quedar a viure amb els pares, i amb la seva dona, la Teresina, van tenir dos fills, en Josep Maria i en Narcís, que també van dormir en aquest llit.

Els fills d'en Narcís i meus, en Jan i en Nil, hi van dormir just després de néixer i durant uns quants anys, ja que és gran i molt còmode.

Cent anys de vides i vides i el temps s'ha anat empassant el temps i la vida.

El temps vindrà i ens trobarà sense estrenar tot l'aixovar

Roser Amills

El temps vindrà i ens trobarà sense estrenar tot l'aixovar que les avantpassades van preparar per al temps futur demà incert; tampoc nosaltres. Plans de futur, retxes en el temps que vindrà que són com retxes dins l'aigua que mai no ve i sempre se'n va. Temps que s'escola del tot entre els dits sense adonar-nos-en quan ho donem tot al futur. I què en queda? Queda l'agulla de brodar nosaltres, encara una mica més i temps accelerat i competitiu, temps lentíssim de la primera mirada del fill que encara veig si el miro a punt d'anar a la universitat, temps de cures i petons que allarga la vida i dona saviesa, temps gandul i temps de ballar, temps nostre, temps preuat, temps de les passes que t'han dut fins a mi i temps de les passes que passaran quan de mi t'allunyis, temps i lladres de temps i temps i ganes de guardar-ho tot per a una millor ocasió. I si la millor era aquí i ara?

Societat ansiosa i angoixada, societat entretinguda i benestant, temps sense temps, societat a punt d'extingir-se o societat a punt de fer-se immortal, temps regalat que costa una vida guanyar i un instant perdre temps que panteixa com un verdanc dins la fosca com els tancs que fan tard a la tercera guerra mundial.

Temps fil subtil de la filosa que ja no talla les parques, temps necessari per aturar-nos a sentir que passa el temps. Temps de descàrrega i temps de zoom i temps

de reinstal·lar tots els programes. Temps de fes-me clic a la llengua amb l'instant teu, temps campanes incendi funeral festa major de poble i temps en bicicleta sense mans, temps entre la segona síl·laba d'un vers i la tercera, temps d'ulls llunts i esternut, temps completament superats que mai no se superen, temps tic-tac, un dia més, un dia menys. Tic-tac, qui dia passa, any empeny. Cada hora que ha caminat amb la meva teva nostra vida broda un dibuix subtil, els colors els posarem nosaltres, temps cicatriu compartida en uns vells àlbums de fotos que ja no guardem per als fills, temps de prop i de costat, temps tatuats a la galta de dormir massa per culpa de tant temps d'edificis enderrocats, temps de despatxos i de festivals, jo dormiria encara més, però no tinc temps.

Diuen que els llibres les cases les persones estan fets de paper de pedres de carn, i no.

Tot està fet de temps i el temps vindrà i ens trobarà sense estrenar tot l'aixovar.

Marta Pol Rigau

Doctora i Llicenciada en
Història de l'Art (UAB)

Post-War and Contemporary Art
a Sotheby's Educational Studies
London, màster en Gestió Cultural
per la Universitat de Barcelona i
diploma de postgrau en Gestió i
Polítiques Culturals per la Universitat
de Barcelona, amb una beca per
fer estudis de gestió cultural al
University College de Dublín. Des
del 2015 és membre del grup de
recerca PE4 «Imaxes e Contextos» de la
Universidade de Vigo.

El seu àmbit de recerca se centra
principalment en el camp teòric i
de comissariat de l'art d'acció. Ha
publicat articles en revistes i llibres
de l'especialitat i ha comissariat
nombroses exposicions i festivals d'art
d'acció. Actualment, és codirectora
del congrés internacional Fugas e
Interferencias – Internacional de Arte
de Acción a la Universitat de Vigo,
i directora del Centre d'Art ARBAR,
centrat en la recerca dels processos
performatius en l'entorn rural en desús.

Empordoneses o dones, art i territori

En examinar el nom de l'esdeveniment, Empordoneses, es pot apreciar que la seva àrea principal d'acció se centra en l'Empordà, i el terme *doneses* fa referència al paper de les dones que pertanyen a la comarca. La suma sembla indicar que es vol definir un lloc que doni identitat, visibilitat i empoderament.

Des d'aquesta perspectiva, es rescaten els principis de la noció de ciutadania, perquè la seva conceptualització en la història ha impulsat la societat cap a la democràcia i la llibertat, encara que no és fins a la Il·lustració que es planteja la fraternitat com un valor d'empatia amb la col·lectivitat, i a finals del segle xx es consolida la disconformitat amb els sistemes que preserven els rols de gènere.

Què passa quan la comissària convoca onze dones artistes i els dona la consigna de cooperar?

Aquesta afirmació indica que el propòsit de la mostra és oferir als artistes i les artistes un espai creatiu, cooperatiu i dialògic, amb el lema «Digues...[el que hagi de dir], per tant, pren la paraula!».

D'una banda, la selecció és definida per la comissària, però no és definitiva, ja que es complementa en funció dels criteris de les artistes seleccionades. Mentre que unes opten per convidar dones artistes, d'altres fan una elecció masculina, però, totes des d'un enfocament de gènere ampli i inclusiu. Tot fa pensar que el propòsit de la mostra és oferir a les artistes un espai creatiu, plural i horitzontal per poder manifestar les opinions.

Seria possible indicar que els formats selectiu, estructural i expositiu són un mitjà que possibilita posicionar el gènere des d'una perspectiva inclusiva? Les posicions de les artistes i les tesis expositives, com a agents de socialització diferenciada, constitueixen un mitjà per transformar tant els valors polítics com els models estètics, així com concebre el gènere des d'una perspectiva inclusiva, heterogènia, (a)efectiva pot contribuir a construir un nou teixits sociocultural a través de l'art.

Foto: EUGENI PRIETO

Mercè Riba

Des de molt jove m'ha interessat el dibuix i l'escultura, i he cursat estudis d'art a l'Escola Massana i a la Facultat de Belles Arts de Barcelona.

L'any 1979 em vaig traslladar a viure a Llampaias (Alt Empordà) on vaig instal·lar el meu taller d'escultura i de gravat.

Des de llavors, he exposat la meua obra, dins el camp de la figuració expressionista, en galeries de dins i fora del país i he executat diverses obres públiques, entre elles el *Sant Jordi i el drac* de la plaça de Catalunya de Figueres.

Eugeni Prieto

En contacte amb el món artístic des de l'any 1983 (organització d'exposicions, bàsicament)

Primera mostra pública de retrats d'artistes el 2015. El meu treball fotogràfic gira al voltant del cos humà, en el que anomeno *geografies*. Diverses exposicions individuals i col·lectives.

Dos llibres publicats, *Reversible* amb poemes de Rosa Pou, i *79 ànimes d'artista en l'univers gironí*, amb la col·laboració de Duaita Prats. Obra en col·leccions privades i a la Fundació Vila Casas.

Amb *Jo-pell*, prenem la paraula per posar l'accent en la primera baula de la nostra societat, l'ésser humà, i en la importància que tenen les cures i els intercanvis pell a pell que l'infant rep, en una fase de fragilitat i dependència absolutes, i que li són imprescindibles per acabar de desenvolupar-se i esdevenir una persona madura psíquicament i emocional, capaç de conèixer dins d'una comunitat afectiva i solidària.

Fotografia escollida entre altres de realitzades amb diversos models humans i formats de mans col·locades en diferents posicions. Estudi fotogràfic d'Eugení Prieto a Torroella de Montgrí. Impressió fotogràfica provisional, en baixa qualitat.

Modelatge en fang d'un noutat ajustant postura i grandària a l'espai que a la fotografia delimiten les mans. Taller d'escultura de Mercè Riba, Llampaias.

Buidatge de fang des de la part inferior de la figura abans de ser cuïta en forn ceràmic d'alta temperatura.

Plantilla de la posició de la terracota a la fotografia provisional per traslladar el seu ancoratge a la imatge fotogràfica definitiva.

Ajustament de la terracota ja cuita a la fotografia definitiva, impresa en alta qualitat.

Detall de la integració entre imatge i escultura.

Foto: CARME HUERTA

Lola Ventós

L'art per a mi sempre ha estat un *modus vivendi*, forma part de la meua vida i ara que visc en una situació motriu diferent i amb dolor i no puc treballar encara és més important, ja que m'ajuda a sanar, a treure fora tot el dolor i tot allò que em fa mal, tant sigui físic com emocional. Sempre, el que primer m'agrada dir és «aprèn a mirar». Jo ho he fet des de ben petita. Una mirada lúcida i densa que sigui capaç d'afrontar amb esperit crític molts fenòmens de la nostra cultura, integrant-hi fins i tot les nostres contradiccions. Podem entendre moltes coses sense moure'ns, només cal mirar intensament allò que veiem tant dins nostre com el que ens envolta.

Invisible als ulls, el dolor que habita als nostres cossos ha arrelat amb força i campa desfermat per les entranyes. Sense una paraula ni un crit, cou per dins i es fa imperceptible a les mirades externes. Com fer imatge del patiment?

Conviure amb l'experiència dolorosa ens ha fet pensar en els ancestres, en les dones que ens han cuidat, en els seus dolors silenciats, i en la necessitat d'expressar les vivències del patir.

Aquest dolor que ens pertany i ens transforma sovint viu ocult sota les múltiples capes d'òxid que el rastre del temps va deixant. I a estones, mentre dorm dins el ventre de la garota, reposa les seves punxes sobre un delicat coixí fet de plomes i de lli. Llavors, entre la quietud i el silenci, creix el desig de regar els somnis amb aigua de mar. Perquè de la calma i dels somnis és d'on brollen les imatges que donen forma al dolor.

Foto: JOAN CARNE

Carme Huerta

La fotografia ha estat sempre la millor aliada en la meua activitat docent com a professora d'història de l'art. Si, en una etapa inicial, la imatge fotogràfica va ser una eina educativa molt potent, amb el temps s'ha convertit en un recurs creatiu que em permet desenvolupar projectes col·laboratius i crear nous relats visuals a partir de la interacció amb el llenguatge fotogràfic.

Exterior de la garota.

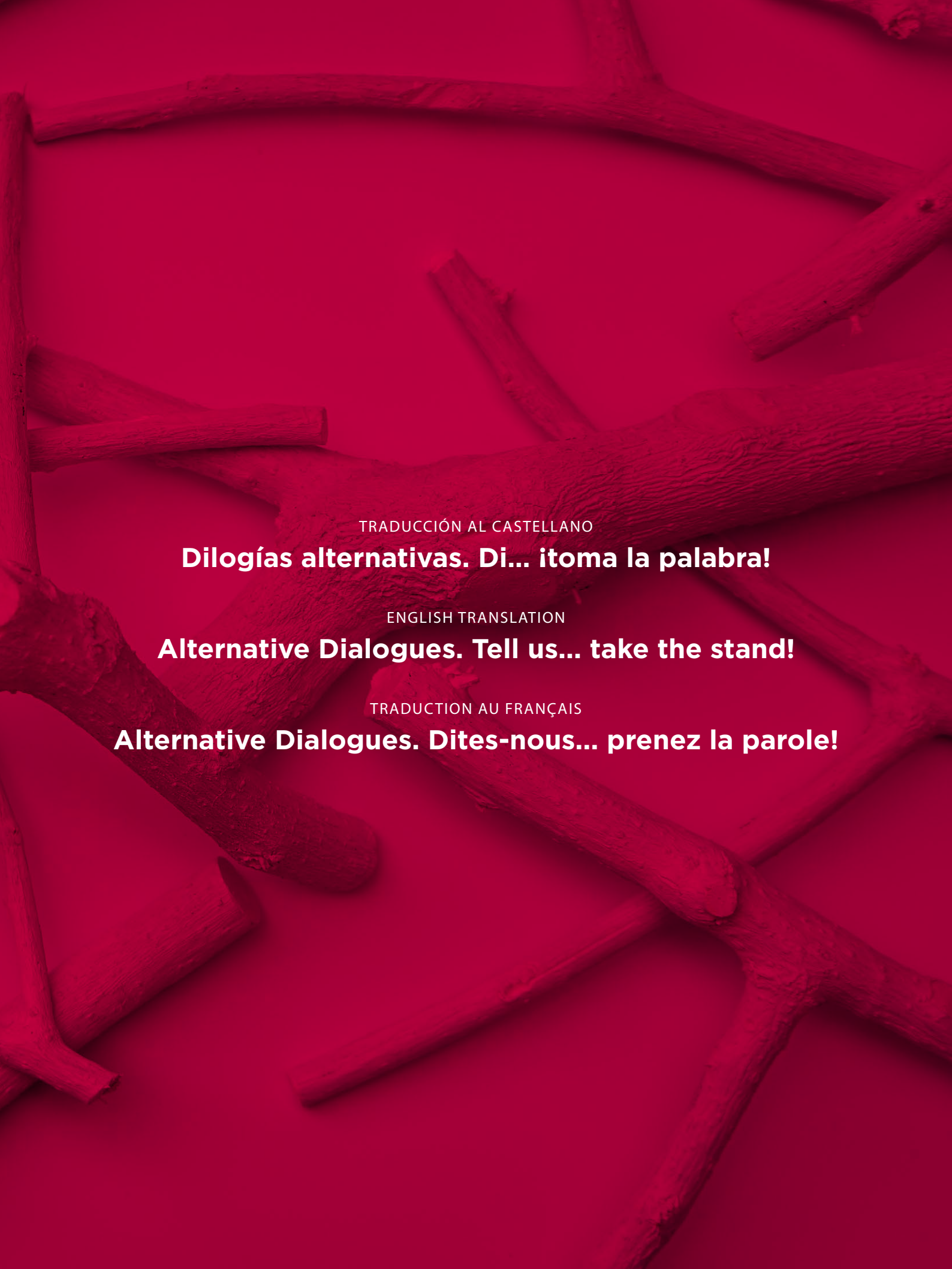

Garota daurada.

Detall de la instal·lació.

TRADUCCIÓN AL CASTELLANO

Dilogías alternativas. Di... itoma la palabra!

ENGLISH TRANSLATION

Alternative Dialogues. Tell us... take the stand!

TRADUCTION AU FRANÇAIS

Alternative Dialogues. Dites-nous... prenez la parole!

Dilogías alternativas

CASTELLANO

14.ª EDICIÓN DE EMPORDONESES

Dilogías alternativas. Di... ¡toma la palabra!

Sala de exposiciones l'Escorxador de Figueres

Del 11 de octubre de 2023 al 21 de enero de 2024

Obras de:

Ester Baulida / Marla Culubret

Funámbulo, el oficio de andar sobre una cuerda

Lisa Bos Puigmal / Gemma Ridameya

Orígenes

Mònica Campdepadrós / Maria Mercader

Las tres Gracias

Pilar Farrés / Jaume Geli

Interferencias y conexiones

Elena Font Rodà / Andres Bühlmann

Recordando el ciervo gigante irlandés

Assumpció Mateu / Josep Massana

Pulsiones universales

Fina Miralles / Mar Serinyà

De tú a tú

Fiona Morrison Porta / Michelle Wilson

Cómo se juega

Clara Oliveras / Roser Amills

Náufragos del tiempo

Mercè Riba / Eugeni Prieto

Yo-piel

Lola Ventós / Carme Huerta Martín

Mientras el dolor duerme en el vientre del erizo de mar

Textos de:

Judit Barnés Martín

Yo-tú

Glòria Bosch Mir

Ceguera

Clara Garí Aguilera

Andar

Irene Gras Cruz

El arte pensado desde el hecho de ser mujer

Marta Pol Rigau

Empordoneses o mujeres, arte y territorio

Esta 14.ª edición de Empordoneses, con el nombre de «Dilogías alternativas», pone el foco en el trabajo de equipo, a partir de las once parejas de creadores. Han surgido en total once obras de veintidós artistas, que, más allá de trabajar en pareja, no han recibido ninguna otra indicación. Las acompañan cinco críticas de arte, que han sido invitadas a escribir sobre lo que les interesa. Por lo tanto, el verdadero hilo conductor de estas obras y textos es la libertad de creación que las ha llevado, a todas ellas, a reflexionar sobre el ser humano, el misterio de la vida, la complejidad y los retos de nuestro presente, y todo ello elaborado desde el Empordà. Las obras que han surgido de este desafío presentan una mezcla de disciplinas, la mayor parte de ellas instalaciones que invitan al espectador a reflexionar y experimentar. Assumpció Mateu y Josep Massana miran al espacio y la naturaleza a través de *Pulsiones universales*; Clara Oliveras y Roser Amills nos hablan de las limitaciones de nuestra existencia humana en *Náufragos del tiempo*; Ester Baulida y Maria Culubret hacen una maravillosa metáfora de la vida en *Funámbulo*, el oficio de andar sobre una cuerda; Fiona Morrison y Michelle Wilson nos conducen a repensar el reguetón en *Cómo se juega*; Elena Font Rodà y Andres Brühlmann hacen una exploración sobre la supervivencia de las especies en clave de universo interior en *Recordando el ciervo gigante irlandés*; Lisa Bos y Gemma Ridameya hacen referencia al principio de todo en *Orígenes*; Mercè Riba y Eugeni Prieto se centran en la parte sensitiva del ser humano y terapéutica del tacto en *Yo-piel*. Por su parte, Mònica Campdepadrós y Maria Mercader, en *Las tres Gracias*, muestran los conceptos de armonía, belleza y creatividad; Lola Ventós y Carme Huerta hablan de la parte oscura de la existencia en *Mientras el dolor duerme en el vientre del erizo de mar*; Fina Miralles y Mar Serinyà se centran en la relación próxima entre seres humanos en *De tú a tú*, y Pilar Farrés y Jaume Geli exploran las relaciones infinitas del universo a través de distintos bastidores en *Interferencias y conexiones*. Paralelamente, las críticas de arte han trabajado temáticas íntimas y a la vez universales como la «Ceguera», a cargo de Glòria Bosch, «El arte pensado desde el hecho de ser mujer», por Irene Gras Cruz, el hecho de «Andar» ligado a El Grand Tour, por Clara Garí, y la dualidad «Yo-tú», de Judit Barnés. El valor de Empordoneses, impulsada por Pilar Farrés, es la activación y la conexión de las diferentes creadoras y creadores que trabajan en el Empordà, invitándolos a exponer y crear sobre una temática concreta, en este caso, no temática, sino el reto de crear en pareja con la libertad como experiencia creativa. ¡Larga vida a Empordoneses!

Mariona Seguranyes Bolaños

Historiadora del Arte, doctora en Humanidades

Concejala de equipamientos culturales, Casa Natal Salvador

Dalí, Patrimonio, Actividades culturales y Turismo Cultural

La sala de exposiciones l'Escorxador del Museu de l'Empordà acoge año tras año la muestra multidisciplinar y colectiva Empordoneses; es el momento de poder ver el trabajo de artistas del Empordà, que viven o trabajan en la comarca o que tienen con ella una relación estrecha.

Pilar Farrés, el alma del proyecto desde sus inicios y comisaria de esta 14.ª edición, ha invitado a once mujeres vinculadas a las artes plásticas y visuales para hablar sobre lo que más les interesa o les preocupa junto con otros artistas con los que han decidido crear a cuatro manos. El resultado son once obras de nueva creación que combinan el talento de 22 artistas para desarrollar temas que a veces coinciden y a veces difieren, pero que siempre profundizan en aspectos vinculados con la naturaleza, el universo, el territorio, la identidad, la vida, el tiempo, la música, el dolor, etc. Se trata de once obras que alternan la escultura, la instalación, la videoacción y la *performance* para entablar una conversación sobre aquellos aspectos que más preocupan o interesan a las participantes del proyecto, que no dejan de ser aquellos aspectos que más preocupan o interesan a todo el mundo explicados desde la práctica artística, vistos a través de los ojos que miran la realidad desde otro lugar y son capaces de transformar la materia en objeto de arte. En paralelo, las obras de arte se complementan con textos, recogidos en este catálogo, de cinco teóricas a quienes también se ha invitado a tomar la palabra y a escribir sobre lo que más les interesa: experiencias personales, reflexiones alrededor del arte o el territorio.

Figueras, desde el Museu de l'Empordà, invita un año más a las artistas a mostrar su obra; este año, además, les da la palabra y también el espacio para hacerlo en libertad, para dar su opinión.

«Dilogías alternativas» es, quizás, la edición más original del proyecto Empordoneses. Un agradecimiento inmenso a todas aquellas personas que lo hacen posible, por la dedicación, el esfuerzo y el vínculo con el Museu y la ciudad, por hacer del arte un lugar imprescindible para seguir adelante.

Eduard Bech Vila

Director del Museu de l'Empordà

Ahora es la hora de hablar

En esta 14.ª edición de Empordoneses, a diferencia de las trece anteriores, no partimos de una temática unificadora proporcionada desde el comisariado, ni de un punto de referencia común, desarrollado y diversificado por cada una de las individualidades participantes. En esta ocasión se cede la responsabilidad temática a cada una de las artistas e, indirectamente, a su pareja de trabajo. Les procuramos un altavoz desde donde hablar con voz clara, porque creemos con convicción en la necesidad de escuchar lo que quieren contarnos.

Hemos estado pensando en las posibles razones que nos han conducido ahí. Podemos empezar por la influencia que la precariedad del sector tiene en la visibilización de propuestas; o por la construcción reiterada del cuerpo temático a partir de la presión insistente del entorno mediático; o por la reversión de los ritmos naturales de la creación, que a menudo desplaza al artista del núcleo donde se originan muchos proyectos colectivos. Sea como fuere, solo para revertir en parte esta situación, partiremos de nuestro silencio y daremos voz para hacer crecer esta nueva edición de Empordoneses.

Con el título «Dilogías alternativas. Di... ¡toma la palabra!», presentamos un proyecto que convoca a once artistas a llevar la iniciativa temática, a hablar de lo que consideren que merece la pena ser dicho. Estas once artistas invitan al mismo tiempo a una pareja de trabajo, con la cual, en equipo, idean y ejecutan una obra común. De cada obra nace una frase, un mensaje, que queda recogido en la exposición y forma parte de un tipo de relato, una muestra sintética de aquello que a estas once parejas les ha interesado expresar. Nos parecía importante que una parte del contenido de estas voces trascendiera los límites de la pieza y, también, adoptara forma escrita.

Posiblemente por ello, hemos creído necesario invitar a la reflexión a cinco voces expertas que, desde el conocimiento de las intenciones de los artistas, nos han abierto el abanico de distintas temáticas. Judit Barnés, Glòria Bosch, Irene Gras, Marta Pol y Clara Garí «toman la palabra» para proponernos una segunda lectura de los once trabajos y, a su vez, aportar propuestas propias.

Pilar Farrés Coll

Ester Baulida / Maria Culubret

Ester Baulida, también fascinada por los lenguajes de la naturaleza, comparte este acercamiento receptivo hacia todo el entorno natural circundante, que pide ser escuchado desde un lugar distinto y con un acercamiento despierto. Como artista visual lo ha dejado ver en muchos de los trabajos que se han sucedido en su recorrido artístico, desde sus inicios hasta hoy.

Una sola cosa

Maria Culubret dice que lleva años viviendo entre flores y plantas medicinales, y las disfruta, las cuida, la cuidan. Observa, escucha, tiene curiosidad y dudas que la ayudan a desenvolverse. Es practicante de herbología vitalista, un camino donde transformarse y transformar con armonía, respeto y sencillez. Prepara distintas elaboraciones y aprende de la experiencia. Cultiva, reproduce y crea preparados con fines terapéuticos y también cosméticos. Es su trabajo; lo hace con un alto grado de exigencia y dedicación. Ama la naturaleza, la vida: las pequeñas-grandes cosas del día a día.

Arco blanco.

Saúco.

Equinácea.

Hinojo.

Ejercicios de equilibrio. Nunca es lo mismo: un cambio constante, una movilidad permanente fundamentada en una estructura de contrarios. Cuando te llevas algo, te llevas el universo entero.

Lisa Bos Puigmal / Gemma Ridameya

Lisa Bos

Mi trabajo es una investigación minuciosa sobre la relación entre el espacio, el lugar, los objetos y los materiales que utilizo para ofrecer un análisis de la cotidianidad de las referencias espaciales, de la traducción material de los objetos de la percepción y de lo sublime.

Gemma Ridameya

Al hacer una joya, busco un vínculo emocional con el entorno. Me gusta jugar con líneas simples para enmarcar formas, texturas y colores de la naturaleza.

El objetivo: una joya con la que poder llevar la esencia de este paisaje.

Siempre he entendido la joyería como escultura en pequeño formato.

Mònica Campdepadrós / Maria Mercader

Desde nuestro primer encuentro en el monasterio de Vilabertran rodeadas de arte, nos pareció conectar desde una vertiente artística y, a la vez, con alguna cuestión más allá de nosotras mismas. Esta sensación perduró en el tiempo, intuyendo que de ella podría surgir algún tipo de colaboración. Finalmente, esta posibilidad de trabajo conjunto nos ha llegado de la mano de Empordaneses.

Partiendo una de un lenguaje relacionado con el mundo escultórico y la otra de la pintura, nos encontramos convergiendo en sensibilidades parecidas y en la idea de la expresión artística como manifestación de una investigación interior.

Al preguntarnos por cuestiones que nos interesan a las dos sobre el mundo y la humanidad como parte de este, surge la instalación donde hacemos una revisitación al tema de *Las tres Gracias*, con una mirada en la que nos interrogamos acerca de la esperanza en la humanidad y la posibilidad de un equilibrio armónico con el todo.

Las tres Gracias

La instalación *Las tres Gracias* surge en el contexto de nuestro territorio del Empordà y su idiosincrasia, muy ligado a la relación con el mundo griego. Es una reinterpretación de la iconografía representada a menudo en la historia del arte occidental, desde el mundo clásico hasta hoy.

Hemos tratado la temática desde un ángulo que rehúye la representación física del cuerpo de la mujer, para centrarnos donde reside el concepto abstracto de gracia como don: la armonía, la belleza y la creatividad. O como nos sugieren algunos de sus nombres: la que hace reverdecer la naturaleza, la joya del alma y la brillante.

Son unas gracias en estado de crisálida, de cuyo interior surge la luz que haría posible estos esperanzadores dones, como un nuevo nacimiento para la humanidad.

Suspendidas dentro de la tríada de unos marcos —límites y sustentadores de la realidad tangible al mismo tiempo—, los elementos oro, plata y cobre indican, dentro del mundo platónico, los tres niveles del alma. Niveles para integrar y

trascender, donde la dualidad es compensada en el equilibrio de la Santa Trinidad más arcaica, en un tipo de primavera en constante regeneración.

Pilar Farrés / Jaume Geli

Pilar Farrés

Pilar invita la materia a formar parte del contenido de su obra, sin que deje de ser materia. Y nos conduce a formas de acercarnos al arte sin que este ni nosotros dejemos de ser lo que somos. Desde la identidad hacia la ficción por el camino de su trabajo, sostenido, convencido y convincente, explora la dimensión de lo aún no manifestado, de lo que en ocasiones aparece sin semejanza a nada anterior.

Y nos invita, una vez más, a desaparecer, los dos, en una sola pieza, hecha de intersecciones y equilibrios.

Jaume Geli

A Jaume lo conozco desde que hicimos un proyecto juntos en tiempos del confinamiento y he disfrutado muchísimo de este trabajo, que ha supuesto la aparición de un espacio creativo común inspirador para mí.

Admiro la forma que tiene de trabajar la materia tan honesta e instintiva y el hecho de que, igual que yo, explora los materiales para revelar una esencia casi primigenia que late y se expresa de manera pura y casi en bruto, sin esconder las imperfecciones y sin grandes pretensiones estéticas.

El hacinamiento desordenado de bastidores recuperados cobra sentido en una nueva entidad: una escultura con aspiraciones instalativas que justifica el orden a través del caos y acota el volumen con las líneas sólidas de sus componentes.

El espacio no solo nos viene dado; también se crea en las rendijas de todo lo que vertemos en él. Como el aire que pervive entre los dedos de una mano, no habría objeto sin el no-objeto; sin las vías visuales, y físicas, que atraviesan la densidad.

En la piel de los bastidores de madera habitan todavía señales escritas de su uso anterior, rastros de color de algunos casos de tela superada, de filtrado a través del plan pictórico. El tono de este lapso de tiempo la ha envejecido, y embellecido; no deseábamos casi nada más que no tener que mutarla. Como un ecosistema, la estructura básica tiene el efecto llamada sobre nuevas realidades. La del hierro, transitando por el vacío, orientando lo inalienable. La de la transparencia de la malla, cerrando el paso, que no la vista, a las entrañas del conjunto.

Elena Font Rodà / Andres Bühlmann

Elena Font Rodà

Intento desarrollar un trabajo donde transmitir plásticamente este juego cotidiano del vivir.

Encontrar un lenguaje que dé pie a consolidar todo este abanico de asociaciones y encaminarlas hacia nuevos senderos de narrativa. En el camino me aprovecharé de

todos los materiales y técnicas que me permitan acercarme con la mayor fidelidad a lo que voy encontrando y descartando a medida que mi trabajo avanza y me conduce a aquella paz que te despierta la obra cuando ya no suena.

Estudié Bellas Artes en la facultad de Barcelona y me dieron el premio Ciutat de Palma de pintura en 1990. En todos estos años he hecho exposiciones individuales y colectivas en Cataluña, Islas Baleares, Asturias, Cantabria, Madrid, Alemania, Italia, Finlandia y Portugal.

Andres Bühlmann

Inicialmente, dirigí mis estudios hacia la química, pero después estudié fotografía durante cuatro años en la Hochschule für Gestaltung, en Zúrich. Desde 1994 vivo y trabajo como fotógrafo profesional en el Alt Empordà. He participado en varias exposiciones colectivas: Museu de l'Empordà (Figueres), Centre Cultural La Mercè (Girona), galería Dolors Ventós (Figueres), Steirischer Herbst (Graz, Austria), Fundació Valvi (Girona).

Recordando el ciervo gigante irlandés

Una de las características de este cérvido, el más grande de la historia, era la impresionante cornamenta que poseía, lo que, entre otros, se dio como determinante de su desaparición. No adecuarse, no adaptarse físicamente a las condiciones climáticas y vitales lo llevó a su exterminio, sus cuernos chocaban contra las arboledas y se enredaban fácilmente, cosa que lo convertía en una presa más que fácil para depredadores mucho más pequeños y débiles que él. Intercambiar pensamientos referidos a esta anécdota nos permitió encontrar este nexo para poner en marcha nuestro trabajo conjunto.

Yo tenía una pieza empezada con un cuerno que estaba siempre ante mí en el taller y Andres albergaba en su archivo fotográfico una aproximación a un cuerno que permanentemente había relacionado con el ciervo. De aquí saltaron las primeras chispas que dieron lugar a esta colaboración.

Esta característica física que condiciona la supervivencia de una especie nos ha movido a buscar, modelar y remodelar este diálogo para encontrar un sonido común.

Salvo las muchísimas distancias de estos hechos, la realidad nos puede acercar a acontecimientos recientes de no creer en lo que poco a poco nos evidencia la naturaleza.

Hablamos de la desaparición de una especie que aún no es la humana.

Assumpció Mateu / Josep Massana

Assumpció Mateu

Para mí, el hecho creativo, pintura, escultura, poesía visual... es una necesidad vital, una pasión y, al mismo tiempo, un instrumento de conocimiento.

Es un testigo de mis emociones, de mis vivencias, de lo que percibo, intuyo y vivo.

La naturaleza es mi fuente de inspiración.

Creo que mi obra se basa en la memoria acumulada de tantas cosas y experiencias vividas, y la impronta que han dejado en

mí y también en la naturaleza, que utilizo como metáfora.

Siempre, mi pintura ha sido un reflejo de cómo soy, de lo que busco, de lo que pienso, de mi estado emocional, utilizando como tema el paisaje interiorizado.

Me gusta sentir la materia entre las manos, y esto me permite trabajar en diferentes relieves, creando texturas especiales, niveles de percepción donde intervienen todos los sentidos. En ocasiones, siento la necesidad de trabajar solo con el color y busco grandes formatos para ello, son obras relacionadas con el paisaje y la luz que permiten la contemplación y el silencio. Es un trabajo donde el color desempeña un papel importante para expresar lo que quiero.

También trabajo en escultura, instalaciones, poesía visual, grabado y otras técnicas dependiendo de la idea del proyecto que necesito hacer, temas poéticos, de pensamiento y, a veces, de denuncia.

Josep Massana

Nací en otoño de 1957 en Sant Pau d'Ordal, en el Alt Penedès, tierra de viñedos y de secano donde he vivido siempre. Me siento ligado al lugar como el árbol arraigado en la tierra. Este entorno rural cotidiano me influye en mi forma de vivir.

Pisar, andar, mirar y pensar: este es el guion. A partir de aquí, todo pesa en mi trabajo.

La naturaleza y sus ciclos me hacen ver que todo es cambiante y efímero. Este concepto me lleva a ser consecuente en el respeto por el entorno, a creer que somos deudores de quienes vendrán.

El arte o el hecho creativo es la herramienta para expresarme, sea en forma de crítica, de reflexión filosófica poética, gráfica o tridimensional. Me expreso en todas las técnicas que tengo a mano, como el dibujo, la fotografía y las tres dimensiones, con un lenguaje propio a partir de la mirada y la experiencia del lugar para llegar a concluir mis trabajos.

Pulsiones universales

Es una obra que pretende hacer reflexionar sobre la conciencia de nuestra vida en la tierra, sobre el hecho de que formamos parte de un todo universal, de que somos naturaleza, sobre quiénes somos y qué hacemos aquí. En esta obra realizada conjuntamente, nos hemos planteado algunas preguntas fundamentales sobre distintos conceptos relacionados con la relación del hombre y su entorno, sobre el espacio y el tiempo, sobre la presencia y la ausencia, sintiéndonos siempre que formamos parte de este a pesar de que somos un instante, más diminutos que un grano de arena en este cosmos al que pertenecemos. Hemos trabajado por separado, pero con una intensa conexión a distancia, en cuanto a la parte ideológica y conceptual de nuestra aportación a esta exposición. Por mi parte, en pintura e instalación, y por parte de Josep, en escultura e instalación.

La verticalidad del árbol es la conexión entre cielo y tierra. La sombra nos cobija y la madera nos da calor.

El árbol nos lo da todo, es la expresión del tiempo a través de los ciclos anuales: la semilla, la planta, la flor, el fruto, las hojas y el esqueleto. Las raíces son lo que queda al cortar el árbol, quedan debajo y acaban desapareciendo, como desaparecerá la huella de mi zapato.

Recuperar la madera del árbol cortado me brinda la materia de mi trabajo.

En esta obra se intenta mostrar el vacío del árbol que ocupa un espacio inexistente, a través de la poesía de una hoja transparente y de hojas que reposan en el círculo negro del universo.

Azul: intelecto, verdad, revelación. Espacio infinito.

Círculo: símbolo universal, totalidad, perfección original.

Atemporalidad.

Boceto pensando en el contenido de la obra conjunta.

Árbol: la vida del cosmos. Es el centro del mundo. Representa la unión del cielo y la tierra, verticalidad. El árbol de la ciencia recibe el nombre de albor philosophica, símbolo del proceso evolutivo, de todo crecimiento de una idea.

Como vida inagotable equivale a la inmortalidad.

Fina Miralles / Mar Serinyà

Fina Miralles

Ha desarrollado su práctica al margen del mundo profesional del arte, una opción que le ha permitido que vida y práctica artística sean un todo en su obra, realizada en vídeo, dibujo, fotografía, pintura, instalaciones y muchas palabras.

Licenciada en Bellas Artes, entre los años 1972 y 1979 su creatividad se desarrollaba fuera de los espacios tradicionales del arte, un «arte alternativo», tal como lo definió Alexandre Cirici Pellicer. Su obra de estos años ha estado presente en distintas exposiciones de carácter nacional e internacional, centradas en el estudio y la revisión del arte conceptual de los setenta.

Su viaje a lo largo de cuatro meses a América del Sur y posteriormente su estancia en París y Normandía (1984-1993) abren un itinerario vivencial y creativo hacia el vacío, el amor y la contemplación, origen de su universo de dibujo y pintura sobre papel y sobre tela. Un ciclo que la artista da por finalizado en 1999, con la donación de su obra y archivos al Museu d'Art de Sabadell.

La edición en 2018 de sus escritos, *Fina Miralles. Paraules fèrtils, 1972-2017*, puso en evidencia la coherencia interna de su obra, más allá de los lenguajes y de las épocas. El Premio Nacional de Cultura (CoNCA, 2018) y la gran muestra retrospectiva «Soy todas las que he sido» (MACBA, 2020) confirman su lugar destacado en el mapa de la creatividad contemporánea.

Desde Cadaqués, donde vive, Fina Miralles ha sido receptiva a participar en iniciativas de varios colectivos de *performance*: Corpologia, La Muga Caula y Ocells al Cap. Ha formado parte del grupo Saranella Comunitat Creativa, y ha hecho varias muestras individuales y colectivas fruto de su entusiasmo y amistad.

Mar Serinyà

Es artista visual y de *performances*. Doctora en Bellas Artes por la Universidad de Barcelona, con la tesis «Euritmias del trazo: cuerpo, pulsión en la dicción gráfica» y una estancia doctoral en el Departamento de Euritmia en la Alanus Hochschule (Alemania), y máster de Creación Artística por la Universidad de Barcelona. Formada en la especialidad de

canto por el Conservatorio Municipal de Música de Barcelona, ha estudiado también varios cursos de conciencia corporal y danza.

Como artista visual y de *performances* ha expuesto y ha hecho *performances* en Cataluña, Francia, Portugal, Lituania, Noruega y Australia. Ha sido galardonada con diferentes premios, becas y residencias artísticas. Recientemente, el Departamento de Cultura de la Generalitat de Catalunya ha adquirido una de sus creaciones, *Mesa Viva: Palabrario*, hecha conjuntamente con Marta Vergonyós, y ha sido galardonada con el premio Ciutat de Barcelona.

Fiona Morrison / Michelle Wilson

El paso del tiempo es un denominador común en la obra de Fiona Morrison. En sus fotografías quizás es más importante lo que se intuye que lo que se ve en la imagen, es la atmósfera que siempre nos quiere decir algo más de lo que vemos. Este factor transforma las imágenes de Fiona Morrison en poesía, una poesía que nos habla también de los pensamientos de los retratados, de las improntas tanto en los cuerpos como en la naturaleza, imágenes generalmente acompañadas de una atmósfera de melancolía. Además de la fotografía y el vídeo, Fiona nunca se marca un límite a la hora de trabajar con diferentes materiales, siempre de acuerdo con lo que quiere decir. Todo ello la ha transformado en una artista multidisciplinaria y ha convertido cada obra en un nuevo reto, que, según ella, la mantiene entusiasmada en cada nuevo proyecto, como si se tratara de un nuevo juguete y tuviera que estudiar sus instrucciones.

Hay proyectos que a ella le gusta destacar, como las exposiciones «Melancolía», «Un lugar especial» y «Llocs/Places/Lugares», todas en la galería Joan Prats - Artgràfic de Barcelona, bajo la dirección de Joan de Muga y comisariadas por Anna Belsa; el vídeo y la exposición «El uno», a partir del libro *El uno*, en Arts Santa Mònica; la participación en la Bienal de Venecia representando a Andorra con el vídeo *Two Walks* (2013), y la exposición «El juego», en la Valvi de Girona y también en la galería El Quadern Robat de Anna Belsa, en Barcelona. Otro proyecto anual en el que participa desde 2015 es el festival de arte Empordanès, de Figueres, comisariado por Pilar Farrés, con obras como *Empúries, 28, Milk, Me, Trofeos, Dame un Mundo*, etc.

Michelle Wilson estudió Bellas Artes en los Estados Unidos y Política Social y Arte-psicoterapia en el Reino Unido.

Hace instalaciones y montajes específicos para cada lugar y exposición, con elementos que provocan reflexión y, en ocasiones, incomodan a la audiencia. Trabaja con objetos encontrados y materiales reciclados o naturales, en lo posible, para mantener pequeña su huella medioambiental. Sus obras están informadas por cuestiones sociales y ambientales y enmarcadas por el pensamiento psicoanalítico y filosófico. Pretende atraer a los espectadores emocional y cognitivamente para facilitar un proceso de cambio personal y social. Cree que los artistas son «los canarios en la mina de carbón»: hacen sonar la alarma y conciencian a la gente sobre los aspectos sombríos de la humanidad.

Fiona y Michelle, a lo largo de su trayectoria artística, han creado obras que desafían las convenciones (la sabiduría aceptada, las normas sociales, las ideas populares, aquello que se esconde en el espacio liminar de nuestra cultura). Por el hecho de ser madres y estar preocupadas por el futuro social que está por venir, en esta ocasión han querido reflexionar sobre la influencia de las modas musicales en los más pequeños, en este caso, del reguetón, con un vídeo y una serie de actividades que lo acompañan, con preguntas que nos puede interesar responder, un *work in progress* que recogerá opiniones diversas y, quizás, dará respuestas y aclaraciones durante todo el tiempo que durará la exposición.

Cómo se juega pide a los oyentes que se cuestionen qué se presenta como guay por las discográficas y los productores comprometidos en maximizar los beneficios a cualquier precio. Fiona y Michelle están especialmente preocupadas por la presencia constante del reguetón en la mente y la imaginación de los niños y niñas que todavía no son conscientes de su contenido, repleto de mensajes sexuales cuando aún es temprano. La industria musical se está aprovechando de los ritmos pegajosos para vender una fantasía heteronormativa de dominación masculina y sumisión femenina. Pero el mundo ha cambiado. ¿Dónde está la música para todo el mundo y la diversidad de estilos donde poder escoger?

Reflexiones en torno al reguetón

Aparte de reguetón, ¿qué estilos escuchas?

90 % de reguetón en las radios musicales: ¿por qué?

¿Qué tipo de reguetón te gusta más? ¿El cantado por hombres o por mujeres?

¿Es apto para todas las edades?

¿Solo reguetón en los campamentos para niños y niñas de 12 años? ¿Por qué?

¿Perreo, empoderamiento o sumisión?

¿Nos cuestionamos las letras de las canciones?

¿Un paso adelante o un paso atrás?

Clara Oliveras / Roser Amills

Ha trabajado en pintura, escultura y dibujo, pero es en fotografía e instalación donde ha desarrollado sus últimas obras.

Trabaja a partir de objetos, propios de la cultura popular, que encuentra, manipula, transforma y reinterpreta; también crea nuevos objetos, jugando con los códigos iconográficos. Cada objeto alberga una memoria, una historia secreta, un potencial evocativo, una carga emotiva y simbólica. Trazando asociaciones de elementos dispersos construye una nueva narrativa, unos se imantan de los otros y con todos nos habla del tiempo y de la fragilidad del devenir de la sociedad contemporánea.

Roser Amills

Estudió tres filologías (románica, hispánica y hebrea), porque su vocación desde los siete años era comunicar, y lo ha hecho en más de veinte libros de poesía, ensayo y novelas, ha trabajado en radio y televisión y ha recibido premios por todo ello, pero el gran premio sigue siendo empezar la página en

blanco de cada nuevo proyecto como si fuera el primero. Interesada también en la dramaturgia, ha coescrito recientemente obras para la escena y colabora con artistas de todas las disciplinas para crear sinergias y hacer crecer su otra vocación: los temas que le interesan tratan sobre colectivos que han sido silenciados, ya sean personajes históricos, mujeres o activistas. Dar voz es su pequeña aportación a esta vida.

Náufragos del tiempo

Clara Oliveras

Solo llegar al mundo, dieciséis niñas y niños de una misma familia han pasado por esta cama.

En 1924, Josep y Lluïsa compraron la camita, ella estaba esperando su primer hijo, Ramon, después, y durante diecisiete años, llegaron otros once (Francisqueta, Joan, Dolors, Lluís, Josep, Alejandro, María Lluïsa, Montserrat, Martí, Isabel y Merio).

Joan, el tercer hijo, se quedó a vivir con los padres, y con su mujer, Teresina, tuvieron dos hijos, Josep Maria y Narcís, que también durmieron en esta cama.

Los hijos de Narcís y míos, Jan y Nil, durmieron en esta cama justo después de nacer y durante unos cuantos años, puesto que es grande y muy cómoda.

Cien años de vidas y vidas y el tiempo se ha ido tragando el tiempo y la vida.

El tiempo vendrá y nos encontrará con todo el ajuar sin estrenar

Roser Amills

El tiempo vendrá y nos encontrará con todo el ajuar sin estrenar que las antepasadas prepararon para el tiempo futuro mañana incierto; tampoco nosotros.

Planes de futuro, rayas en el tiempo que vendrá que son como rayas dentro del agua que nunca llega y siempre se va. Tiempo que se escurre del todo entre los dedos sin darnos cuenta cuando lo damos todo al futuro. ¿Y qué queda? Queda la aguja de bordar nosotros, todavía algo más y tiempo acelerado y competitivo, tiempo lentísimo de la primera mirada del hijo que todavía veo si lo miro a punto de ir a la universidad, tiempo de cuidados y besos que alarga la vida y da sabiduría, tiempo vago y tiempo de bailar, tiempo nuestro, tiempopreciado, tiempo de los pasos que te han llevado hasta mí y tiempo de los pasos que pasarán cuando de mí te alejes, tiempo y ladrones de tiempo y tiempo y ganas de guardarlo todo para una mejor ocasión. ¿Y si la mejor era aquí y ahora? Sociedad ansiosa y angustiada, sociedad entretenida y acomodada, tiempo sin tiempo, sociedad a punto de extinguirse o sociedad a punto de hacerse inmortal, tiempo regalado que cuesta una vida ganar y un instante perder tiempo que jalea como un verdugo dentro de la oscuridad como los tanques que llegan tarde a la tercera guerra mundial. Tiempo hilo sutil de la rueca que ya no corta las parcas, tiempo necesario para pararnos a sentir que pasa el tiempo. Tiempo de descarga y tiempo de zoom y tiempo de reinstalar todos los programas. Tiempo de hazme clic en la lengua con el instante tuyo, tiempo campanas incendio funeral fiesta mayor de pueblo y tiempo en bicicleta sin manos, tiempo entre la segunda sílaba de un verso y la tercera, tiempo de ojos relucientes y estornudo, tiempos

completamente superados que nunca se superan, tiempo tic-tac, un día más, un día menos. Tic-tac, mañana será otro día. Cada hora que ha andado con mi tuya nuestra vida borda un dibujo sutil, los colores los pondremos nosotros, tiempo cicatriz compartida en unos viejos álbumes de fotos que ya no guardamos para los hijos, tiempo de cerca y de perfil, tiempos tatuados en la mejilla de dormir demasiado por culpa de tanto tiempo de edificios derribados, tiempo de despachos y de festivales, yo dormiría todavía más, pero no tengo tiempo.

Dicen que los libros las casas las personas están hechos de papel de piedras de carne, y no.

Todo está hecho de tiempo y el tiempo vendrá y nos encontrará con todo el ajuar sin estrenar.

Roser Amills

Mercè Riba / Eugeni Prieto

Mercè Riba

Desde muy joven me han interesado el dibujo y la escultura, y he cursado estudios de arte en la Escuela Massana y en la Facultad de Bellas Artes de Barcelona.

En 1979 me trasladé a vivir a Llampaiés (Alt Empordà), donde instalé mi taller de escultura y de grabado.

Desde entonces, he expuesto mi obra, dentro del campo de la figuración expresionista, en galerías de dentro y fuera del país y he ejecutado varias obras públicas, entre ellas el *San Jorge y el dragón* de la plaza de Catalunya de Figueras.

Eugeni Prieto

En contacto con el mundo artístico desde el año 1983 (organización de exposiciones, básicamente).

Primera muestra pública de retratos de artistas en 2015. Mi trabajo fotográfico gira en torno al cuerpo humano, en lo que denomino *geografías*. Varias exposiciones individuales y colectivas.

Dos libros publicados, *Reversible*, con poemas de Rosa Pou, y *79 ànimes d'artista en l'univers gironí*, con la colaboración de Duaita Prats.

Obra en colecciones privadas y en la Fundación Vila Casas.

Con *Yo-piel*, tomamos la palabra para hacer hincapié en el primer eslabón de nuestra sociedad, el ser humano, y en la importancia que tienen los cuidados y los intercambios piel a piel que la criatura recibe, en una fase de fragilidad y dependencia absolutas, y que le son imprescindibles para acabar de desarrollarse y convertirse en una persona madura psíquica y emocionalmente, capaz de convivir dentro de una comunidad afectiva y solidaria.

Fotografía elegida entre otras realizadas con varios modelos humanos y formatos de manos colocadas en diferentes posiciones. Estudio fotográfico de Eugeni Prieto en Torroella de Montgrí. Impresión fotográfica provisional, en baja calidad. Modelado en barro de un recién nacido ajustando postura y tamaño al espacio que en la fotografía viene delimitado por las manos. Taller de escultura de Mercè Riba, Llampaiés. Vaciado de barro desde la parte inferior de la figura antes de ser cocida en horno cerámico de alta temperatura.

Plantilla de la posición de la terracota en la fotografía provisional para trasladar su anclaje a la imagen fotográfica definitiva.

Ajuste de la terracota ya cocida en la fotografía definitiva, imprimida en alta calidad.

Detalle de la integración entre imagen y escultura.

Lola Ventós / Carme Huerta Martín

Lola Ventós

El arte siempre ha sido para mí un *modus vivendi*, forma parte de mi vida y ahora que vivo en una situación motriz diferente y con dolor y no puedo trabajar todavía es más importante, puesto que me ayuda a sanar, a sacar fuera todo el dolor y todo lo que me hace daño, ya sea físico o emocional.

Siempre, lo primero que me gusta decir es «aprende a mirar».

Yo lo he hecho desde muy pequeña. Una mirada lúcida y densa que sea capaz de afrontar con espíritu crítico muchos fenómenos de nuestra cultura, integrando incluso nuestras contradicciones. Podemos entender muchas cosas sin movernos, solo es necesario mirar intensamente lo que vemos tanto dentro de nosotros como lo que nos rodea.

Carme Huerta Martín

La fotografía ha sido siempre la mejor aliada en mi actividad docente como profesora de historia del arte. Si en una etapa inicial la imagen fotográfica fue una herramienta educativa muy potente, con el tiempo se ha convertido en un recurso creativo que me permite desarrollar proyectos colaborativos y crear nuevos relatos visuales a partir de la interacción con el lenguaje fotográfico.

Mientras el dolor duerme en el vientre del erizo de mar

Invisible a los ojos, el dolor que habita en nuestros cuerpos ha arraigado con fuerza y campa desatado por las entrañas. Sin una palabra ni un grito, escuece por dentro y se hace imperceptible a las miradas externas.

¿Cómo hacer imagen del sufrimiento?

Convivir con la experiencia dolorosa nos ha hecho pensar en los ancestros, en las mujeres que nos han cuidado, en sus dolores silenciados, y en la necesidad de expresar las vivencias del sufrir.

Este dolor que nos pertenece y nos transforma a menudo vive oculto bajo las múltiples capas de óxido que va dejando el rastro del tiempo. Y a ratos, mientras duerme dentro del vientre del erizo de mar, reposa sus púas sobre una delicada almohada hecha de plumas y de lino. Entonces, entre la quietud y el silencio, crece el deseo de regar los sueños con agua de mar. Porque de la calma y de los sueños es de donde brotan las imágenes que dan forma al dolor.

Instalación.

Exterior del erizo de mar.

Erizo dorado.

Lola Ventós monta la instalación.

Carme Huerta fotografía la instalación.

Detalle de la instalación.

Judit Barnés Martín

Humanista y gestora cultural.

Ha trabajado durante diez años en la Fundación Joan Brossa como jefa de patrimonio y de mediación. En la actualidad, vive en la nube de la Fundación Antoni Tàpies como coordinadora del año Tàpies. A lo largo de su trayectoria ha colaborado con instituciones museísticas en el desarrollo de proyectos museográficos (Museu d'Història de Barcelona, Museu d'Història de L'Hospitalet de Llobregat), comisariados artísticos (Espai Guinovart, Museu de la Vida Rural) y programas educativos (CaixaForum, Fundació Joan Miró). Sus palabras transitan en El Temps de les Arts como crítica de arte.

Yo-tú

Llegaste con la voluntad de cerrar el círculo. En el fondo no te esperaba. Tampoco te quería, pero decidiste contradecirme. En este estado natural del desorden quería crecer la vida. Eras la piel del dolor y de los miedos más primarios. El anfibio que había decidido habitar la pecera por tercera vez. Despacio, tus escamas empezaron a acariciar las paredes de mi útero. Ibas haciéndote una presencia fuerte. Y en este estar juntas empezamos a querernos. Había entendido que llegabas para darme una nueva oportunidad. Querías hacerme capaz y, finalmente, acepté el reto. Queríamos empujar el mundo juntas y desdibujarnos. Soy el yo que en el tú se refleja, somos el origen de todo lo que se mueve. Confiaba en esta sirena que arraigaba, que crecía, que dormía. Y me sentía capaz de todo. De tú, de yo, de nosotros. Mientras pasaban los días, el vientre se llenaba de miel. El deseo de reflejarnos, el deseo de mecerte. Me enseñaste a jugar con la valentía y aprendí a pelearme con los silencios. Era bonito imaginarte fuera con las otras dos sirenas con las que habías compartido pecera. Pero nuestro relato quería ser fugaz. El universo había decidido engañarnos y nos dejó huérfanas de miel. Ni tú tenías que formar parte de este mundo ni yo tenía que ser el alma destinada a acogerte. Nos habíamos equivocado. Entonces me miré al espejo e ingerí el veneno de nuestra muerte. Grité por ti y preferí no escucharte. El mundo era demasiado blando para mí y la prepotencia de aquel gesto me engullía hacia la oscuridad más amarga. Unas horas más tarde, el anfibio saltaba al vacío, mudo y solo. Reseguí los vasos sanguíneos de un trozo de carne que me quemaba en las manos. Esta creación tan nuestra, tan mía, que guardo en forma de cenizas en un armario de casa. Y aún te espero.

Irene Gras Cruz

Comisaria y crítica de arte.

Soy especialista en el ámbito del arte contemporáneo. Hace más de diez años que escribo sobre arte, intentando reivindicar y visibilizar el trabajo de mujeres artistas y colaborando con diferentes instituciones y centros artísticos a través de la mediación artística. A lo largo de mi trayectoria profesional he procurado plantear cuestiones que nos afectan

como individuos y como territorio, como, por ejemplo, la despoblación rural y la naturaleza, la desigualdad artística entre hombres y mujeres, la conciliación familiar, la invisibilización de la mujer como sujeto creador...

El arte pensado desde el hecho de ser mujer

Las circunstancias históricas y la estructura patriarcal han hecho que las mujeres no pudieran crear en las mismas circunstancias que los hombres. De ahí que sea necesario incidir en ello y potenciar una manera propia de analizar su obra y trayectoria artística. La manera de mirar de la mujer sobre su entorno es siempre similar, a pesar de las diferencias culturales y de edad que pueda haber entre ellas, puesto que, pese a estas diferencias, han vivido y compartido el estigma de ser mujeres artistas en los límites de lo que está permitido. Ser artista y mujer no ha sido nunca fácil, afirma la historiadora Katy Hessel en su libro *Historia del arte sin hombres* (2022). De ahí que iniciativas como esta pretendan servir de plataforma de intercambio de ideas y experiencias para todas ellas y otorgarles el valor y el reconocimiento que se merecen.

El arte como una idea de algo que forma parte de nosotros y al que pertenecemos. El arte pensado desde el hecho de ser mujer, como un espacio de reivindicación y reinención. Una oportunidad para reflexionar sobre nuestra sociedad y otras formas de habitar, así como para analizar y conocer a la mujer en diferentes momentos de su vida, con sus presencias y ausencias. La mujer pensada desde la propia naturaleza. No se trata solo de recuperar la memoria de la creación artística de las mujeres, que también, sino de impulsar y apoyar su trabajo desde el presente para asegurar el futuro de las generaciones venideras. Un futuro en el que la mujer no esté presente únicamente en las representaciones como objeto artístico, sino también como sujeto creador en todas las colecciones de museos y centros de arte. Por ello, es necesaria la tarea de visibilizar su obra y construir referentes femeninos, para que las mujeres no vuelvan a ser obviadas o silenciadas dentro de la historia del arte. La escritora Marta Sanz, en *Tsunami* (2019), afirma que las mujeres «buscamos un feminismo integrador con el que se puedan sentir identificadas y solidarias todas las mujeres y no solo las que se preocupan por los techos de cristal. [...] Estamos viviendo un cambio de paradigma. Es tiempo de raíces y fundamentaciones. Cada vez más mujeres queremos [...] mirarnos y remirarnos para construirlas». Y, para ello, resulta fundamental promover el trabajo de las mujeres artistas de nuestro territorio, para crear un arte contemporáneo construido por y para mujeres que, sin duda, apueste por la pluralidad, la inclusión y la diversidad en el frente artístico.

Glòria Bosch Mir

Historiadora y crítica de arte.

Desde el mundo del arte, los proyectos expositivos y la escritura, siempre se ha interesado en las conexiones entre disciplinas (literatura, música, teatro, cine, ciencia...), la recuperación de voces olvidadas y la integración de problemáticas sociales. Ha alternado proyectos propios con la dirección de arte en centros privados y museos. Entre 1980

y 2023 ha combinado los textos (libros, catálogos, prensa y revistas) con conferencias, clases, programas de radio o la curaduría de un festival de literatura.

Ceguera

Más allá de la apariencia...

La auténtica ciega sale del museo y la otra ve el mundo con su bastón, diría Tabucchi, porque el límite grave es la incapacidad de ir más allá de la apariencia. No puedo evitar cuestionar tediosas etiquetas que se aplican para definir obras. Hay que abrir los ojos con preguntas, romper espesas nieblas de lo que no es como nos lo venden, viajar para crecer en horizontal, rascar y reescribir la convivencia en los umbrales de la percepción. Mi primer paso era de incertidumbre: nada de tenerlo todo muy ordenado con palabras y códigos para acotar el sentido; nada de «peritos» que, en función de sus pequeños reductos de realidad, hablaban de confusión y anarquía cuando los caminos contemplados no entraban dentro del manual. ¿Negar la visión e imponer las leyes de los demás? No soportaba aquel lugar tajante de miradas superiores que dictan sentencia y nos encierran en un mundo que no funciona. ¿Cómo parar las presiones salvajes de la ceguera?

Dibujo una constelación de vida. Los conceptos —sin cronologías, tendencias, categorías o técnicas— se conectan en red a través de una pluralidad de caminos: naufragios, huellas, relecturas, noches, caminos, cámaras, prisiones, cartas, esperas... El encuentro con la palabra ceguera viene de un proyecto expositivo multidisciplinario (Cegueras, 1997) que, desde múltiples propuestas y reflexiones, integraba diálogos y desdoblamientos. La gente con límites impuestos no utiliza los ojos para ver, arriesgándose al ridículo de su ceguera, y, en ocasiones, se puede censurar una imagen de un programa de alfabetización para ciegos tachándola de inhumana. Caretas que, a menudo, son tapaderas de códigos heredados, pero también escondidos por miedo a desnudar la vista. Las jerarquías de la sociedad vertical se aprovechan de ello para hacer brillar a las personas sin contenido y focos potentes ciegan los ojos en las torturas, mientras el cuerpo agredido «es la nación sometida», como diría R. Solnit. Como ella, quiero vivir con preguntas más que respuestas y, si llega, veré el mundo a través de mi bastón.

Si Lispector miraba a través del agujero de una cerradura como si no estuviera, Woolf no dejaba que nadie pusiera «a cal y canto» la libertad de su mente. Mientras una observaba sin la propiedad de la mirada, la otra la reivindicaba como esencia, y, ambas, confluyen en la necesidad de existir como sujetos libres.

Clara Garí Aguilera

Artista, caminante e investigadora cultural.

Cofundadora del Centro de Creación Contemporánea Nau Còclea de Camallera (Alt Empordà). Directora artística de El Grand Tour y codirectora de los encuentros internacionales Walking Art and Relational Geographies. Una de sus experiencias profesionales más emocionantes ha sido un proyecto educativo en Andhra Pradesh (India) de 2004 a

2017. En la actualidad, está escribiendo un libro sobre andar como práctica integral personal y comunitaria. Esta escritura constituye un hilo conductor hacia un nuevo enfoque del cuerpo no separado de la mente, del individuo no separado del grupo y de la profesión no separada de la vida.

Andar

Este texto habla de andar como estrategia corporal para hallar el alma y como recurso de la obra de arte para encontrar la comunidad que la sostenga.

Grand Tour es una caminata de unos 250 km y tres semanas de duración que los participantes realizan en compañía de artistas de todas las disciplinas.

Ideé este proyecto porque sospechaba que una parte de las distancias que la gente toma respecto de la obra artística estaban relacionadas con la forma en que se muestran las obras de arte en el contexto del ritual expositivo y performativo. En vez de acercar la obra de arte al público, el aparato expositivo la aleja.

Era necesario interferir en los hábitos y rituales de los espectadores, así como exigir nuevos espacios y contextos de tal modo que la complicidad, la tensión emocional y la disponibilidad del público resultaran indispensables para aproximarse a la obra.

La larga caminata quería dar respuesta a todas esas inquietudes. No sé si puedo decir que diéramos respuesta, pero sí puedo afirmar con toda seguridad que el proyecto nos llevó a otro lugar, a un paradigma donde lo importante ya no eran aquellas respuestas, sino las nuevas preguntas.

En 2019, después de cuatro años de repetir la experiencia, de presentar las creaciones artísticas en las plazas de los pueblos y en la naturaleza, dimos un paso más. Pedimos a los artistas que nos acompañaran y que estuvieran preparados para intervenir en cualquier momento del viaje, pero sin darles ninguna otra consigna.

Así, sin saber qué haríamos, en la convivencia del andar y sobre todo disponiendo de mucho tiempo, empezamos a desarrollar juntos comportamientos que nos llevaban a la construcción de un paraje desconocido del que aceptábamos la incertidumbre.

La convivencia en el camino integra la creación en la vida cotidiana y la colectiviza. Hay también una continuidad entre la vigilia y el sueño, entre el día y la noche. Se desdibujan las fronteras que delimitan los roles del artista y el público y emerge así una comunidad que no se puede llamar como un grupo de artistas ni de públicos, sino como algo a medio camino entre ambos o, mejor dicho, más allá de ambos. Es una caravana nómada cuyos usos y costumbres se consensuan, se construyen y se diluyen rápidamente, y que modifica temporalmente, en mayor o menor medida, el comportamiento de todos los participantes.

Estamos solo al principio de una aventura donde el arte es el flautista de Hamelín que nos puede llevar a todos fuera de la zona de confort, fuera de los entornos prescriptivos que todavía dominan el arte y la cultura.

Estoy convencida de ello.

Por cosas del azar, este breve texto figura en este catálogo en lugar de otro mucho más extenso que se puede leer en la web de El Grand Tour (<https://www.elgrandtour.net>).

Hay muchos Grand Tours en el mundo; este es el nuestro. Lo

organizamos desde hace nueve años el Centro de Creación Contemporánea Nau Còclea de Camallera. Hemos regresado del 13 al 31 de agosto de 2023.

Marta Pol Rigau

Doctora y licenciada en Historia del Arte por la Universidad Autónoma de Barcelona, Post-War and Contemporary Art en Sotheby's Educational Studies London, máster en Gestión Cultural por la Universitat de Barcelona y diploma de posgrado en Gestión y Políticas Culturales por la Universitat de Barcelona, con una beca para hacer estudios de gestión cultural en el University College de Dublín. Desde 2015 es miembro del grupo de investigación PE4 «Imaxes e Contextos» de la Universidade de Vigo.

Su ámbito de investigación se centra principalmente en el campo teórico y de comisariado del arte de acción. Ha publicado artículos en revistas y libros de la especialidad y ha comisariado numerosas exposiciones y festivales de arte de acción. Actualmente, es codirectora del congreso internacional Fugas e Interferencias – Internacional de Arte de Acción en la Universidade de Vigo, y directora del Centro de Arte ARBAR, centrado en la investigación de los procesos performativos en el entorno rural en desuso.

Empordoneses o mujeres, arte y territorio

Al examinar el nombre del acontecimiento, Empordoneses, se puede apreciar que su área principal de acción se centra en el Empordà, y el término *doneses* (a partir del catalán *dones*, 'mujeres') hace referencia al papel de las mujeres que pertenecen a la comarca. La suma parece indicar que se quiere definir un lugar que dé identidad, visibilidad y empoderamiento.

Desde esta perspectiva, se rescatan los principios de la noción de ciudadanía, porque su conceptualización en la historia ha impulsado la sociedad hacia la democracia y la libertad, aunque no será hasta la Ilustración cuando se plantea la fraternidad como un valor de empatía con la colectividad, y a finales del siglo xx se consolidará la disconformidad con los sistemas que preservan los roles de género.

¿Qué ocurre cuando la comisaria convoca a once mujeres artistas y les da la consigna de cooperar?

Esta afirmación indica que el propósito de la muestra es ofrecer a los artistas y las artistas un espacio creativo, cooperativo y dialógico, con el lema «Di... [lo que tengas que decir], por lo tanto, ¡toma la palabra!». Por un lado, la selección es definida por la comisaria, pero no es definitiva, puesto que se complementa en función de los criterios de las artistas seleccionadas. Mientras unas optan por invitar a mujeres artistas, otras hacen una elección masculina, pero todas desde un enfoque de género amplio e inclusivo. Todo hace pensar que el propósito de la muestra es ofrecer a las artistas un espacio creativo, plural y horizontal para poder manifestar las opiniones.

¿Sería posible indicar que los formatos selectivo, estructural y expositivo son un medio que posibilita posicionar el género desde una perspectiva inclusiva?

Las posiciones de las artistas y las tesis expositivas, como agentes de socialización diferenciada, constituyen un medio

para transformar tanto los valores políticos como los modelos estéticos, así como concebir el género desde una perspectiva inclusiva, heterogénea, (a)efectiva, puede contribuir a construir un nuevo tejido sociocultural a través del arte.

14TH EDITION OF EMPORDONESES

Alternative Dialogues. Tell us... take the stand!

L'Escorxador Exhibition Room, Figueres

From 11 October 2023 to 21 January 2024

Artworks by:

Ester Baulida / Maria Culubret

Tightrope walker. The craft of walking on a rope

Lisa Bos Puigmal / Gemma Ridameya

Origins

Mònica Campdepadrós / Maria Mercader

The Three Graces

Pilar Farrés / Jaume Geli

Interferences and Connections

Elena Font Rodà / Andres Bühlmann

Remembering the Giant Irish Deer

Assumpció Mateu / Josep Massana

Universal Drives

Fina Miralles / Mar Serinyà

From You to You

Fiona Morrison / Michelle Wilson

How to Play It

Clara Oliveras / Roser Amills

Castaways of Time

Mercè Riba / Eugeni Prieto

I-Skin

Lola Ventós / Carme Huerta Martín

While the pain sleeps in the sea urchin's belly

Texts by:

Judit Barnés Martín

Me-You

Glòria Bosch Mir

Blindness

Clara Garí Aguilera

Walking

Alternative Dialogues

ENGLISH

Irene Gras Cruz

Thinking of art from the fact of being a woman

Marta Pol Rigau

Empordoneses or Women, Art and Territory

Every year the Empordà Museum's l'Escorxador Exhibition Room hosts the multidisciplinary collective *Empordoneses* exhibition and offers us the opportunity to see the work of artists who live or work in the region, or who have a close relationship with it.

Pilar Farrés, the heart and soul of the project since its inception and curator of this fourteenth edition, invited eleven women linked to the plastic and visual arts to speak of what most interests or concerns them, in conjunction with other artists with whom they decided to create "with four hands". The result is eleven new works that combined the talent of twenty-two artists to develop themes that sometimes coincide and sometimes differ, but which always delve into aspects linked to nature, the universe, the territory, identity, life, time, music, pain, etc.

The eleven works range between sculpture, installation, video creation and performance. They all serve to start a conversation about those aspects that most concern or interest the project participants—as well as almost everyone else—explained from an artistic perspective, seen through eyes that look at reality from another place, and are able to transform matter into objects of art.

At the same time, the works of art are complemented by the texts included in this catalogue. They were written by five theoreticians who were also invited to "take the floor" and write about what most interests them in terms of personal experiences, reflections on the milieu of art or the territory. Figueres, through the Museum of L'Empordà, once again invites artists to show their work. Moreover, this year, it gives them the floor and also the space to do this freely, to have their say.

Alternative Dialogues is perhaps the most original edition of the *Empordoneses* project. A huge thank you to all those who have made it possible: for their dedication, efforts and links to the Museum and the town, and for making art an essential place from which to move forward.

Eduard Bech Vila

Director of the Museum of L'Empordà

This 14th edition of *Empordoneses*, entitled *Alternative Dialogues*, places the spotlight on teamwork, beginning with the eleven pairs of creators. In total, eleven works emerged, by twenty-two artists who, beyond working in pairs, were given no other indication. They were accompanied by five art critics, who were invited to write about what interests them. Thus, the true connecting thread of these works and texts is the creative freedom that gave rise to them—all of them—to reflect on the human being, the mystery of life, and the complexity and challenges of our present. All this undertaken

from the Empordà region. The works that emerged from this challenge present a mixture of disciplines, most of which are installations, that invite the viewer to reflect and experience.

Assumpció Mateu and Josep Massana look at space and nature through *Universal Drives*; Clara Oliveras and Roser Amils tell us about the limitations of our human existence in *Castaways of Time*; Ester Baulida and Maria Culubret create a wonderful metaphor of life in *Tightrope walker. The craft of walking on a rope*; Fiona Morrison and Michelle Wilson lead us to reconsider reggaeton in *How to Play It*; Elena Font Rodà and Andres Brühlmann explore the survival of species in terms of the inner universe in *Remembering the Giant Irish Deer*; Lisa Bos and Gemma Ridameya refer to the beginning of everything in *Origins*; Mercè Riba and Eugeni Prieto focus on the sensitive part of the human being and the therapeutic effects of touch in *I-Skin*. On the other hand, Mònica Campdepadrós and Maria Mercader, in *The Three Graces*, show us the concepts of harmony, beauty and creativity; Lola Ventós and Carme Huerta talk about the dark side of existence in *While the pain sleeps in the sea urchin's belly*; Fina Miralles and Mar Serinyà focus on the close relationship between human beings in *From You to You*, and Pilar Farrés and Jaume Gelí explore the infinite relationships of the universe through various frameworks in *Interferences and Connections*. At the same time, the art critics have worked on intimate and, at the same time, universal themes such as *Blindness* by Glòria Bosch, *Thinking of art from the fact of being a woman* by Irene Gras Cruz, the fact of *Walking* linked to The Grand Tour by Clara Garí, and the duality *Me-You* by Judit Barnés.

The value of *Empordoneses*, promoted by Pilar Farrés, is the activation and connection of the various creators who work in the Empordà region, while inviting them to exhibit and create on a specific theme, in this case, non-thematic; but with the challenge of creating in partnership and with freedom as a creative experience.

Here's to many more years of *Empordoneses*!

Mariona Seguranyes Bolaños

Art Historian, PhD in Humanities

Councillor for Cultural Facilities, Salvador Dalí Birthplace, Heritage, Cultural Activities and Cultural Tourism

Now is the time to talk about it

Unlike the previous thirteen editions of *Empordoneses*, in this, the fourteenth, we did not begin with a unifying theme provided by the curator, nor with a common point of reference, developed and diversified by each of the participating individuals. On this occasion, we gave the thematic responsibility to each of the artists and, in turn, to their working partner. We provided them with a microphone through which to speak clearly, because we firmly believe in the need to hear what they have to tell us.

We have been thinking about the possible reasons that led us to that decision. We can start with the influence that the

precariousness of the sector has on the visibility of proposals; or with the repeated construction of the thematic body based on the insistent pressure of the media environment; or the reversal of the natural rhythms of creation, which often displaces the artist from the nucleus in which many collective projects originate. Whatever the case may be, just to partially reverse this situation, we will begin from our silence and give voice to growing this new edition of *Empordaneses*.

Under the title '*Alternative Dialogues. Tell us... take the stand!*', we present a project that invited eleven female artists to take the thematic initiative, to talk about what they considered worth saying. At the same time, these eleven artists invited a working partner with whom, as a team, they conceived and executed a common work. From each work, was born a phrase, a message, that is included in the exhibition and became part of a kind of story, a summary of what these eleven working couples were interested in expressing. It seemed important to us to allow part of the content of these voices to transcend the limits of the piece and also take on written form.

Possibly for this reason, we thought it necessary to invite the reflection of five expert voices who, from their knowledge of the artists' intentions, opened up the range of different themes to us. Judit Barnés, Glòria Bosch, Irene Gras, Marta Pol and Clara Garí "took the floor" to propose a second reading of the eleven works and, in turn, provided their own proposals.

Pilar Farrés Coll

Ester Baulida / Maria Culubret

Ester Baulida

Ester Baulida is also fascinated by the languages of nature and shares this receptive approach to the entire surrounding natural environment, which demands to be heard from a different perspective with an awakened approach. As a visual artist, she has revealed this in many of the works that have succeeded one another in her artistic journey, from her beginnings until today.

Maria Culubret

Only one thing

Maria Culubret says she has been living among flowers and medicinal plants for years. She enjoys them, takes care of them and they take care of her. She observes, listens, is curious and has doubts that help move her. She is a practitioner of vitalist herbology, a way to transform and transform oneself with harmony, respect and simplicity. She prepares various formulations and learns from the experience. She grows, reproduces and creates preparations for therapeutic and cosmetic purposes. This is her job; she undertakes it with a high degree of self-demand and dedication. She loves nature, life: the little-big things of everyday life.

Hawthorn

Elder

Echinacea

Fennel

Balance exercises. It is never the same: a constant change, a permanent mobility based on a structure of opposites. When you take one thing, you take the whole universe with you.

Lisa Bos Puigmal / Gemma Ridameya

Lisa Bos

My work consists of thorough research into the relationship between space, the place, the objects and materials that I use to offer an analysis of the everyday nature of spatial references, of the material translation of the objects of perception into the sublime.

Gemma Ridameya

When making a piece of jewellery, I look for an emotional bond with the environment.

I like to toy with simple lines to frame the shapes, textures and colours of nature.

The goal: a jewel with which to highlight the essence of this landscape.

I have always understood jewellery as sculpture in small format.

Mònica Campdepadrós / Maria Mercader

From our first meeting in Vilabertran monastery surrounded by art, it seemed to us that we connected on an artistic level and, at the same time, with something beyond ourselves. This feeling lasted over time, while sensing that some kind of collaboration could emerge.

Finally, the possibility of working together has come to us thanks to *Empordaneses*.

One based on a language relating to the world of sculpture and the other of that of painting, we found ourselves converging on similar sensibilities and the idea of artistic expression as a manifestation of an inner search.

By asking ourselves questions that interest us both about the world, and about humanity as part of that world, the installation that arose revisits the theme of *The Three Graces*, from a viewpoint in which we ask ourselves about hope in humanity and the possibility of a harmonious balance with the whole.

The Three Graces

The Three Graces installation arose in the context of our territory of L'Empordà and its idiosyncrasy, closely linked to the relationship with the Greek world. It is a reinterpretation of the iconography often represented in the history of Western art, from the classical world to today.

We treated the subject from a point of view that eschews the physical representation of the woman's body, to focus on the abstract concept of grace as a gift: harmony, beauty and creativity. Or, as some of its names suggest, the one that makes nature green again, the jewel of the soul and brightness.

Alternative Dialogues

ENGLISH

They are graces in a state of chrysalis, from the interior of which emerges the light that makes these hope-giving gifts possible, like a new birth for humanity.

Suspended within the triad of frames –simultaneously the limits and supports of tangible reality– within the Platonic world the elements of gold, silver and copper indicate the three levels of the soul. Levels to integrate and transcend, where duality is compensated in the balance of the most archaic Holy Trinity, in a kind of spring in constant regeneration.

Pilar Farrés / Jaume Geli

Pilar Farrés

Pilar invites matter to be part of the content of her work, without it ceasing to be matter. And she leads us to ways of approaching art without that art, or us, ceasing to be who or what we are. From identity to fiction, along the path of her sustained, convinced and convincing work, she explores the dimension of what is not yet manifest, of what appears at times to bear no resemblance to anything that has come before.

And it invites us, once again, to disappear, both of us, into a single piece, made of intersections and balances.

Jaume Geli

I've known Jaume since we undertook a project together during the lockdown and I've really enjoyed this work, which has resulted in the emergence of a common creative space that inspires me.

I admire the way he works with the material so honestly and instinctively and the fact that, like me, he explores the materials to reveal an almost primordial essence that beats in its heart and expresses itself in a pure, almost raw way, without hiding its imperfections and without great aesthetic pretensions.

The disorderly accumulation of recycled frames takes on meaning in a new entity: a sculpture with installation aspirations that justifies order through chaos and delimits the volume with the solid lines of its components.

Space is not only given to us; it is also created in the cracks between everything we throw into it. Like the air that lives between the fingers of your hand, there would be no object without the non-object; without the visual and physical pathways that cross the density.

In the skin of the wooden frames there are still written signs of their previous use, traces of colour from some cases of worn fabric, filtering through the pictorial plane. The tone of this time lapse has aged it, and embellished it; we wanted almost nothing more than not to have to mutate it.

Like an ecosystem, the basic structure has the effect of calling on new realities. That of the iron, travelling through the void, guiding the unalienable. That of the transparency of the mesh, barring the passage, but not the view, to the bowels of the whole.

Elena Font Rodà / Andres Bühlmann

Elena Font Rodà

I attempt to create a work that conveys, artistically, this daily game of living.

To find a language that allows a consolidation of this whole range of associations and directs it towards new narrative shortcuts. Along the way I take advantage of all the materials and techniques that allow me to approach with the greatest fidelity what I find and discard, as my work progresses and leads me to the peace it awakens when it no longer makes any noise.

I studied Fine Arts at the Faculty of Barcelona and I was awarded the *Ciutat de Palma* Prize for painting in 1990. In the subsequent years I have held individual and collective exhibitions in Catalonia, the Balearic Islands, Asturias, Cantabria, Madrid, Germany, Italy, Finland and Portugal.

Andres Bühlmann

Initially, I directed my studies towards chemistry, but then I studied photography for four years at the Hochschule für Gestaltung in Zurich. Since 1994, I have lived and worked as a professional photographer in the Alt Empordà region.

I have participated in different group exhibitions: Empordà Museum (Figueres), La Mercè Cultural Centre (Girona), Dolors Ventós Gallery (Figueres), Steirischer Herbst (Graz, Austria), Valvi Foundation (Girona).

Remembering the Giant Irish Deer

One of the characteristics of this cervid, the largest in history, was its impressive antlers. This fact, among others, is given as one of the reasons for its disappearance.

Failure to adapt physically to the climatic and living conditions led to its extinction. Its antlers collided with trees in woodland and became easily entangled, making it easy prey for much smaller and weaker predators.

Exchanging thoughts related to this anecdote allowed us to find this nexus to start our joint project.

I had a piece that began with a horn that was always in front of me in the workshop and Andres had in his photo archive an approach to a horn that he had permanently associated with the deer. From there arose the first sparks that led to this collaboration.

This physical characteristic that conditions the survival of a species moved us to seek, shape and reshape this dialogue to find a common sound.

Bridging the great distances between these facts, reality can bring us closer to recent events than to ignore what nature is gradually showing us.

We are talking about the extinction of a species that is not yet the human one.

Assumpció Mateu / Josep Massana

Assumpció Mateu

For me, the creative act –painting, sculpture, visual poetry, etc.– is a vital need, a passion and, at the same time, an

instrument of knowledge.

It is a testimony of my emotions, of my experiences, of what I perceive, intuit and live.

Nature is my source of inspiration.

I believe my work is based on the accumulated memory of so many things and lived experiences, and the imprint they have left on me, as well as on nature, which I use as a metaphor. My painting has always been a reflection of how I am, what I'm looking for, what I think, my emotional state, using the interiorised landscape as a subject.

I like to feel the material between my hands, and this allows me to work in different reliefs, creating special textures, levels of perception in which all the senses are involved. Sometimes, I feel the need to work only with colour and I look for large formats to do so. They are pieces related to the landscape and light that allow contemplation and silence. Works in which colour plays an important role in expressing what I want.

I also work in sculpture, installations, visual poetry, engraving and other techniques, depending on the idea of the project I need to do: themes of poetry, thought and sometimes denunciation.

Josep Massana

I was born in autumn 1957 in Sant Pau d'Ordal, in the Alt Penedès region, a land of vineyards and dryland farming where I have always lived. I feel tied to the place, like a tree rooted in the earth. This familiar rural environment influences the way I live.

Stepping, walking, looking and thinking: this is the script; from here on, everything has a weight in my work.

Nature and its cycles make me see that everything is changing and ephemeral. This concept leads me to be consistent in my respect for the environment, to believe that we owe a debt to those who are yet to come.

Art or the creative act is the tool I use to express myself, be it in the form of reviewing, poetry, graphic art or three-dimensional philosophical reflection. I express myself in all the techniques I have at hand, such as drawing, photography and three dimensions, with a language of my own based on my vision and experience of the place to reach the conclusion of my works.

Assumpció Mateu and Josep Massana

Universal drives

This work aims to make us reflect on being aware of our life on earth, on the fact that we are nature and part of a universal whole; on who we are and what we are doing here. In this joint project we have posed some fundamental questions about different concepts related to the relationship between humans and their environment, about space and time, about presence and absence, always feeling that we are part of this, even though we are but an instant, smaller than a grain of sand in this cosmos to which we belong. We worked separately, but with an intense connection at a distance, regarding the ideological and conceptual part of our contribution to this exhibition. For my part, in the painting and installation, and for Josep's part, in the sculpture and installation.

The verticality of the tree is the connection between heaven and earth. The shade shelters us and the wood gives us warmth.

The tree gives us everything, it is the expression of time through the annual cycles: the seed, the plant, the flower, the fruit, the leaves and the skeleton. The roots are what remain when the tree is cut down, they remain underground and eventually disappear, just like the footprint of my shoe will disappear.

Recovering the wood from the felled tree gives me the material of my work.

This work attempts to show the emptiness of the tree that occupies a non-existent space, through the poetry of a transparent leaf and leaves that rest in the black circle of the universe.

Blue: intellect, truth, revelation. Infinite space.

Circle: universal symbol, totality, original perfection; timelessness.

Sketch thinking about the content of the joint work.

Tree: the life of the cosmos. It is the centre of the world. It represents the union of heaven and earth, verticality. The tree of science is called *albor philosophica*, a symbol of the evolutionary process, of all the growth of an idea.

As inexhaustible life it is equivalent to immortality.

Fina Miralles / Mar Serinyà

Fina Miralles

She has deployed her practice outside the professional world of art, an option that has allowed her to make life and artistic practice a whole in her work in video, drawing, photography, painting, installations and many words.

Graduated in Fine Arts, between 1972 and 1979, her creativity unfolded outside the traditional spaces of art, in an "alternative art", as defined by Alexandre Cirici Pellicer. Her work during these years has been present in various national and international exhibitions, focusing on the study and review of the conceptual art of the nineteen-seventies.

A four-month trip in South America and later a stay in Paris and Normandy (1984-1993) opened up an experiential and creative itinerary towards emptiness, love and contemplation, the origin of her universe of drawing and painting on paper and on canvas. A cycle the artist ended in 1999, with the donation of her work and archives to the Sabadell Museum of Art.

The publication in 2018 of her writings, *Fina Miralles*.

Paraules fèrtils, 1972-2017 (Fina Miralles. Fertile Words, 1972-2017), highlighted the internal coherence of her work, beyond languages and eras. The National Culture Award (CoNCA, 2018) and the large retrospective exhibition "I am All I Have Been" (MACBA, 2020) confirmed her prominent position on the map of contemporary creativity.

From Cadaqués, where she lives, Fina Miralles has been receptive to participating in the initiatives of several performance groups: Corpologia, La Muga Caula and Ocells al Cap. She has been part of the Saranella Comunitat

Alternative Dialogues

ENGLISH

Creativa group, and has had several individual and collective exhibitions as a result of her enthusiasm and friendships.

Mar Serinyà

She is a visual and performance artist. She has a PhD in Fine Arts from the University of Barcelona, with the thesis *Eurythmy of the stroke: body, drive in graphic diction* and a doctoral stay in the Department of Eurythmy at the Alanus Hochschule (Germany); she has a master's degree in Artistic Creation from the University of Barcelona. Trained in the specialty of singing at the Municipal Conservatory of Music in Barcelona, she has also taken several body awareness and dance courses.

As a visual and performance artist, she has exhibited and performed in Catalonia, France, Portugal, Lithuania, Norway and Australia. She has been awarded several prizes, scholarships and artistic residencies. The Generalitat de Catalunya Department of Culture recently acquired one of her creations, *Taula Viva: Paraulari* (Living Table: Vocabulary), created in conjunction with Marta Vergonyós. She has been distinguished with the Ciutat de Barcelona Award.

Fiona Morrison / Michelle Wilson

Fiona Morrison

The passage of time is a common denominator in Fiona Morrison's work. In her photographs, perhaps what is sensed is more important than what is seen in the image; it is the atmosphere that always wants to tell us something more than we actually see. This factor transforms Fiona Morrison's images into poetry, a poetry that also tells us about the thoughts of those portrayed, about the marks both on the bodies and on nature; images generally accompanied by an atmosphere of melancholy. Apart from photography and video, Fiona never sets a limit when working with different materials, always in accordance with what she wants to say. This has transformed her into a multidisciplinary artist and turned each work into a new challenge, which she says keeps her excited about each new project, as if it were a new toy and she had to study the instructions.

There are projects she likes to highlight, such as the exhibitions *Malenconia, Un lloc especial* (Melancholy. A Special Place) and *Llocs/Places/Lugares*, all at the Joan Prats-Artgràfic Gallery in Barcelona, under the direction of Joan de Muga and curated by Anna Belsa; the video and exhibition *L'u* (The First), based on the book of the same name, at Arts Santa Mònica; participation in the Venice Biennale representing Andorra with the video *Two Walks* (2013), and the exhibition *El joc* (The Game) at the Valvi Foundation in Girona, as well as at the El Quadern Robat d'Anna Belsa Gallery, in Barcelona. Another annual project in which she has participated since 2015 is the Empordanès Art Festival, in Figueres, curated by Pilar Farrés, with works such as *Empúries, 28, Milk, Me, Trofeus* (Trophies), *Dona'm un Món* (Give Me a World), etc.

Michelle Wilson

Michelle Wilson studied Fine Arts in the United States and

Social Policy and Art-Psychotherapy in the United Kingdom. She creates specific installations and montages for each place and exhibition, with elements that provoke reflection and, at times, make the audience uncomfortable. She works with found objects and recycled or natural materials as much as possible to keep her environmental footprint small. Her works are informed by social and environmental issues and framed by psychoanalytic and philosophical thought. She aims to engage her audience emotionally and cognitively to facilitate a process of personal and social change. She believes that artists are "the canaries in the coal mine" that sound the alarm and make people aware of the dark aspects of humanity.

Throughout their artistic careers, Fiona and Michelle have created works that challenge conventions (accepted wisdom, social norms, popular ideas, all that is hidden in the liminal space of our culture).

Due to the fact that they are mothers and concerned about the social future to come, on this occasion they wanted to reflect on the influence of musical fashions—in this case, *reggaeton*—on the youngest members of society. An accompanying video and a series of activities pose questions that we may be interested in answering, it is a work in progress that will gather diverse opinions and, perhaps, provide answers and clarifications throughout the duration of the exhibition. *Com s'hi juga* (How It's Played) asks listeners to question what is presented as "cool" by record labels and producers committed to maximising profits at any cost. Fiona and Michelle are particularly concerned about the constant presence of *reggaeton* in the minds and imaginations of boys and girls who are not yet aware of its content, loaded with sexual messages, when they are not yet ready for them. The music industry is taking advantage of catchy beats to sell a heteronormative fantasy of male dominance and female submission. But the world has changed. Where is the music for everyone and the diversity of styles to choose from?

Reflections on reggaeton

Apart from *reggaeton*, what styles do you listen to?

90% *reggaeton* on music radio: why?

What kind of *reggaeton* do you like most? That sung by men or by women?

Is it suitable for all ages?

Only *reggaeton* in the summer camps for 12-year-old boys and girls? Why?

Twerking, empowerment or submission?

Do we question the lyrics of the songs?

A step forward or a step back?

Clara Oliveras / Roser Amills

Clara Oliveras i Valenti

She has worked in painting, sculpture and drawing, but it is in photography and installation where she has developed her latest projects.

Her works are created from objects typical of popular culture,

which she finds, manipulates, transforms and reinterprets; she also creates new ones, toying with the iconographic codes. Behind it, each object has a memory, a secret history, an evocative potential, an emotional and symbolic charge. By associating diverse elements, she builds a new narrative. Some are attracted to the others and with all of them she talks to us about time and the fragility of future contemporary society.

Roser Amills

She studied three philologies (Romance, Hispanic and Hebrew), as her vocation from the age of seven has been to communicate, which she has done in more than twenty books of poetry, essays and novels. She has also worked on radio and television and been awarded prizes for all of this, but the grand prize remains to start the blank page of each new project as if it were the first.

Also interested in drama, she has recently co-written works for the stage and collaborates with artists of all disciplines to create synergies and grow her other vocation. The subjects that interest her deal with groups that have been silenced, be they historical figures, women or activists. Giving them a voice is her small contribution to this life.

Nàufrags del temps (Castaways of Time)

Clara Oliveras

Sixteen children from the same family spent time in this bed just after birth.

Josep and Lluïsa bought the bed in 1924. She was expecting her first child, Ramon. He was followed over the next seventeen years, by eleven more (Francisqueta, Joan, Dolors, Lluís, Josep, Alejandro, Maria Lluïsa, Montserrat, Martí, Isabel and Merio).

Joan, the third son, stayed to live with his parents; with his wife, Teresina, they had two children, Josep Maria and Narcís, who also slept in this bed.

Narcís' children and mine, Jan and Nil, slept there right after they were born and for several more years, as it is big and very comfortable.

A hundred years of lives during which time has swallowed up time and life.

The time will come and it will find us still with much of the trousseau untouched

Roser Amills

The time will come and it will find us still with much of the trousseau our ancestors prepared for the uncertain future untouched. Us neither.

Future plans, streaks in the time to come that are like streaks in the water that never arrives and always goes. Time slips completely through our fingers without us realising it when we give everything to the future. And what's left? The embroidery needle remains for us, just a little bit longer, and time accelerated and competitive; the very slow time of the first look of my child I can still see when I look at him about to go to university, a time of care and kisses that prolong life and give wisdom, lazy time and dancing time, our time, precious time, time of the steps that brought you to me and time of the steps that will happen when you leave me, time and thieves

of time and time and a desire to save everything for a better occasion. And if the best were here and now?

An anxious and worried society, an entertaining and prosperous society, time without time, a society on the verge of extinction or a society on the verge of becoming immortal, gifted time that costs a life to gain and an instant to lose, time that lingers like an incision in the dark like the tanks that are late for the Third World War. The subtle thread of time no longer cut by the Parcae (Fates); time necessary to stop and feel that time is passing. Time to download, time to zoom and time to reinstall all programs.

Time to click my tongue with your instant, fire funeral town festival bells, time and bicycles (look no hands!), time, time between the second syllable of a verse and the third, shiny eyes and sneeze time, time completely overwhelmed that is never overcome, ticking time, one more day, one less day. Tick-tock, the day goes by, the year pushes on. Every hour that has walked with my, your, our life embroiders a subtle pattern, we will add the colours, a scar shared in some old photo albums that we no longer keep for the children, time close and sideways, time tattooed on the cheek of sleeping too much because of so much time in demolished buildings, office time and festivals time, I would sleep even more, but I don't have time.

They say that books, houses and people are made of paper and stones and flesh, and they are not.

Everything is made of time and time will come and find us without us having begun to use all the trousseau.

Mercè Riba / Eugeni Prieto

Mercè Riba

From a very young age I have been interested in drawing and sculpture, and I studied art at Escola Massana and at the Faculty of Fine Arts in Barcelona.

In 1979 I moved to Llampàies (Alt Empordà), where I set up my sculpture and engraving workshop.

Since then, I have exhibited my work, within the field of expressionist figuration, in galleries inside and outside the country and I have executed several public projects, including Sant Jordi and the Dragon in Plaça de Catalunya in Figueres.

Eugeni Prieto

In contact with the artistic world since 1983 (basically organising exhibitions).

First public exhibition of artist portraits in 2015. My photographic work revolves around the human body, in what I call *geographies*. Various individual and group exhibitions. Two books published: *Reversible*, with poems by Rosa Pou, and *79 ànimes d'artista en l'univers gironí* (79 Souls of Artists in the Girona Universe), with the collaboration of Duaita Prats. Works in private collections and at the Vila Casas Foundation.

With *I-skin*, we take the floor to emphasise the first link in our society, the human being, and the importance of the care and skin-to-skin exchanges a child receives in a phase of absolute fragility and dependence; those that are essential for them to complete their development and become a mentally and

emotionally mature person, capable of living together in an affectionate and supportive community.

Photograph chosen from among others taken with various human models and formats of hands placed in different positions. Eugeni Prieto's photographic studio in Torroella de Montgrí. Provisional photographic print, in low quality. Clay modelling of a newborn baby adjusting its position and size to the space delimited by the hands in the photograph. Mercè Riba sculpture workshop, Llampiaies. Emptying clay from the bottom of the figure before it is fired in a high temperature pottery kiln. Template of the position of the terracotta in the provisional photograph to transfer its anchorage to the definitive photographic image. Adjusting the fired terracotta to the final photograph, printed in high quality. Detail of the integration between image and sculpture.

Lola Ventós / Carme Huerta Martín

Lola Ventós

Art for me has always been a *modus vivendi* and is part of my life. Now that I live in a different motor situation, with pain, and I can't work it is even more important, as it helps me to heal, to take away all pain and everything that hurts me, both physically and emotionally. The first thing I always like to say is "learn to look". I've done it since I was little. A lucid and dense look capable of facing up to many phenomena in our culture with a critical spirit, even integrating our contradictions. We can understand many things without moving, we just need to look intensely at what we see both inside us and in our surroundings.

Carme Huerta Martín

Photography has always been the best ally in my activity as an art history teacher. If, at an initial stage, the photographic image was a very powerful educational tool, over time it has become a creative resource that allows me to develop collaborative projects and create new visual stories based on interaction with the photographic language.

While the pain sleeps in the sea urchin's belly

Invisible to the eyes, the pain that dwells in our bodies has taken root with strength and is unleashed through the bowels. Without a word or a cry, it simmers inside and becomes imperceptible to external glances.

How to create an image of suffering?

Living with the experience of pain has made us think of our ancestors, of the women who took care of us, of their silenced pain, and of the need to express the experiences of suffering. The pain that is ours and transforms us often lives hidden under the multiple layers of rust left by the traces of time. And occasionally, while sleeping in the sea urchin's belly, it rests on its spikes on a delicate pillow made of feathers and

linen. Then, between the stillness and the silence, the desire to water the dreams with sea water grows. Because it is from the calm and the dreams that the images that give shape to the pain come.

Sea urchin exterior
Golden sea urchin

Judit Barnés Martín

Humanist and cultural manager

She has worked for ten years at the Joan Brossa Foundation as head of heritage and mediation. Currently, she lives in the cloud of the Antoni Tàpies Foundation as coordinator of the Tàpies Year. During her career she has collaborated with museum institutions in the development of museographic projects (Barcelona Museum of History, Hospitalet de Llobregat Museum of History), artistic curatorships (Espai Guinovart, Rural Life Museum) and educational programmes (CaixaForum, Joan Miró Foundation). Her words appear in *El Temps de les Arts* magazine as an art critic.

Me-You

You arrived with the will to close the circle. Basically, I wasn't expecting you. I didn't want you either, but you decided to contradict me. In this natural state of disorder, life wanted to grow. You were the skin of pain and of the most primal fears. The amphibian that had decided to inhabit the fish tank for the third time. Little by little, your scales began to caress the walls of my womb. You were becoming a strong presence. And being there together we began to love each other. I had understood that you were coming to give me a new chance. You wanted to make me capable and finally I accepted the challenge. We wanted to push the world together and blur ourselves. I am the me that is reflected in you, we are the origin of everything that moves. I trusted this mermaid that took root, that grew, that slept. And I felt capable of everything. Of you, of me, of us. As the days passed, the belly was filled with honey. The desire to reflect ourselves, the desire to cradle you. You taught me to play with courage and I learned to struggle with the silences. It was nice to imagine you outside with the other two mermaids you had shared a fishbowl with. But our story was destined to be fleeting. The universe had decided to deceive us and left us orphaned of honey. You were not supposed to be part of this world and I was not supposed to be the soul destined to welcome you. We were wrong. Then I looked in the mirror and swallowed the poison of our death. I cried out for you and chose not to hear you. The world was too soft for me and the arrogance of that gesture swallowed me into the bitterest darkness.

A few hours later, the amphibian jumped into the void, mute and alone. I traced the blood vessels of a piece of burning flesh in my hands. This creation that is so ours, so mine, that I keep it in the form of ashes in a cupboard at home. And I am still waiting for you.

Irene Gras Cruz

Curator and art critic

I am a specialist in the field of contemporary art. I have been writing about art for more than ten years, attempting to assert and give visibility to the work of women artists and collaborating with different institutions and art centres through artistic mediation. Throughout my professional career I have tried to raise issues that affect us as individuals and as a territory, such as rural depopulation and nature, artistic inequality between men and women, family reconciliation, the invisibility of women as a creative subject, etc.

Thinking of art from the fact of being a woman

Historical circumstances and the patriarchal structure meant that women were unable to create in the same circumstances as men. Hence it is necessary to influence this and promote our own way of analysing their work and artistic careers.

The way women look at their surroundings is always similar, despite the cultural and age differences that may exist between them, since, despite these differences, they have experienced and shared the stigma of being female artists within the limits of what is allowed. Being an artist and a woman has never been easy, says historian Katy Hessel in her book *The Story of Art Without Men* (2022).¹ That is why initiatives such as this aim to serve as a platform for the exchange of ideas and experiences for all of them and endow them with the value and recognition they deserve.

Art as an idea of something that is part of us and to which we belong. Art pondered from the fact of being a woman, as a space for vindication and reinvention. An opportunity to reflect on our society and other ways of living, as well as to analyse and get to know women at different times in their lives, with their presences and absences. The woman considered from nature itself. It is not just a matter of recovering the memory of women's artistic creation, which is also the case, but of promoting their work and supporting it from the present to ensure the future of generations to come. A future in which women are not only present in the representations as objects of art, but also as creative subjects in all the collections of museums and art centres. For this reason, the task of making their work visible and building female references is necessary, so that women are no longer ignored or silenced within the history of art. In *Tsunami* (2019), the writer Marta Sanz states that women "are looking for an integrative feminism with which all women can feel identified and in solidarity and not just those who worry about glass ceilings. [...] We are experiencing a paradigm shift. It is a time of roots and foundations. More and more women want [...] to look at each other and re-look to build ourselves up".² And, for this reason, it is essential to promote the work of women artists in our territory, to create a contemporary art built by women and for women that, without a doubt, will commit to plurality, inclusion and diversity on the artistic front.

¹ Katy Hessel (2002), *Una historia del arte sin hombres*, Barcelona, Ático de los Libros, page 16.

² Marta Sanz (ed.) (2019). *Tsunami*, Madrid, Sexto Piso, page 12.

Glòria Bosch Mir

Historian and art critic

From the world of art, exhibition projects and writing, she has always been interested in the connections between disciplines (literature, music, theatre, cinema, science, etc.), the recovery of forgotten voices and the integration of social problems. She has alternated her own projects with art direction in private centres and museums. Between 1980 and 2023 she has combined texts (books, catalogues, press and magazines) with conferences, classes, radio programmes and curating a literature festival.

Blindness

Beyond appearance...

The truly blind person leaves the museum and the other sees the world with their cane, Tabucchi would say, because the serious limit is the inability to go beyond appearances. I can't help but question boring labels that are applied to define works. We need to open our eyes with questions, to tear through dense fogs of what is not as they sell it to us, travel to grow horizontally, scratch the surface and rewrite coexistence on the thresholds of perception. My first step was one of uncertainty: none of having everything neatly arranged with words and codes to limit the meaning; nothing from "experts" who, depending on their small bastions of reality, spoke of confusion and anarchy, when the paths contemplated did not fit into the manual. Should we deny our view and impose the laws of others? I couldn't stand that restrictive place of superior views that pass judgment and lock us in a world that doesn't work. How to stop the wild pressures of blindness?

I draw a constellation of life. The concepts –without chronologies, trends, categories or techniques– are connected in a network through a plurality of paths: shipwrecks, traces, re-readings, nights, paths, chambers, prisons, letters, waiting, etc. The encounter with the word "blindness" comes from a multidisciplinary exhibition project (*Blindnesses*, 1997) which, from multiple proposals and reflections, integrated dialogues and splits. People with imposed limitations do not use their eyes to see, risking ridicule of their blindness, and sometimes an image from a literacy programme for the blind can be censored as immoral. Masks that are often cover-ups of inherited codes, as well as hiding places for fear of revealing the sight. The hierarchies of vertical society take advantage of this to make people without content shine and powerful spotlights blind their eyes to torture, while the assaulted body "is the subjugated nation", as R. Solnit would say. Like her, I want to live more with questions than answers, and if the time comes, I'll see the world through my cane.

If Lispector looked through a keyhole as if she weren't there, Woolf wouldn't let anyone put a "lock and key" on the freedom of her mind. While one observed without the property of the gaze, the other claimed it as an essence, and both converge on the need to exist as free subjects.

Clara Garí Aguilera

Artist, walker and cultural researcher

Co-founder of the Nau Còclea Contemporary Creation Centre in Camallera (Alt Empordà). Artistic director of “El Grand Tour” and co-director of the “Walking Art and Relational Geographies” international meetings. One of her most exciting professional experiences was an educational project in Andhra Pradesh (India) between 2004 and 2017. She is currently writing a book about walking as a comprehensive personal and community practice. This writing constitutes a guiding thread towards a new approach to the body not separated from the mind, the individual not separated from the group and the profession not separated from life.

Walking

This text speaks about walking as a bodily strategy to find the soul and as a resource of the work of art to find the community that sustains it.

The Grand Tour is a walk of some 250 km lasting three weeks that the participants undertake in the company of artists from all disciplines.

I began this project because I suspected that part of the distances people place between themselves and the work of art were related to the way it was displayed in an expository and performative ritual context. Instead of bringing the work closer to the audience, the exhibition apparatus distances it. It was necessary to interfere with the habits and rituals of the spectators, as well as to demand new spaces and new contexts in which the complicity, emotional tension and availability of the audience were indispensable.

The long walk was aimed at addressing all those concerns. I don't know if I can say whether it provided a response. But what I do know for sure is that the project took us to another place, to a paradigm where the most important thing was no longer those answers, but new questions.

In 2019, after four years of repeating the experience, of presenting the artistic creations in town squares and in nature, we took a step further. We asked the artists to accompany us and to be ready to intervene at any point during the trip, but without giving them any other instructions. Thus, without knowing what we would do, in the coexistence of walking and especially having a lot of time, we began to deploy behaviours that led us to the construction of an unknown place, in which we accepted the uncertainty. Coexistence along the way integrates creation into everyday life and collectivises it. There is also a continuity between wakefulness and sleep, between day and night. The borders that delimit the roles of the artist and the public are thus blurred and a community emerges that can be said to be neither artists nor audience, but something halfway between the two or, rather, beyond both. It is a nomadic caravan whose uses and customs are agreed on, constructed and quickly diluted, and which temporarily modify, to a greater or lesser extent, the behaviour of all the participants.

We are only at the beginning of an adventure in which art is the Pied Piper of Hamelin that can take us all out of our comfort zone, out of the prescriptive environments that still dominate art and culture.

I am convinced of this.

For fortuitous reasons, this short text appears in this

catalogue, instead of another much more extensive one. You can read the entire text on the El Grand Tour website (<https://www.elgrandtour.net>).

There are many Grand Tours in the world; this is ours. It has been organised by the Nau Còclea Centre for Contemporary Creation in Camallera for nine years. We will be back from August 13 to 31, 2023. The proposal is open to everyone, so if you feel the call and still have time to walk with us, find out how to do it on the website.

Marta Pol Rigau

PhD and degree in Art History from the Autonomous University of Barcelona.

Post-War and Contemporary Art at Sotheby's Educational Studies London; Master's Degree in Cultural Management from the University of Barcelona and postgraduate diploma in Management and Cultural Policies from the University of Barcelona, with a scholarship to study cultural management at University College Dublin. Since 2015, she has been a member of the PE4 “Images and Contexts” research group at the University of Vigo.

Her field of research focuses mainly on the theoretical and curatorial field of action art. She has published articles in magazines and books on the speciality and has curated numerous exhibitions and action art festivals. She is currently co-director of the *Fugas e Interferencias – Internacional de Arte de Acción* International Congress at the University of Vigo, and director of the ARBAR Art Centre that focuses on the research of performative processes in the disused rural environment.

Empordaneses or Women, Art and Territory

On examining the name of the event, *Empordaneses*, it can be seen that its main area of action is the Empordà region, and that the term *doneses* (from the Catalan word *dones*: women) refers to the role of the women of the region. Taken together, this appears to indicate that our aim is to define a place that offers identity, visibility and empowerment.

From this perspective, the principles of the notion of citizenship are rescued, because its conceptualisation in history has pushed society towards democracy and freedom, although it was not until the Enlightenment that fraternity was considered to be a value of empathy with the collective, and at the end of the 20th century, the lack of conformity with the systems that preserve gender roles was consolidated.

What happens when the curator calls on eleven female artists and tells them to cooperate?

This statement indicates that the purpose of the exhibition is to offer artists a creative, cooperative and dialogic space, with the motto “Say... [whatever you have to say], therefore, take the floor!”. On the one hand, the selection is defined by the curator, but it is not final, as it is supplemented according to the criteria of the selected artists. While some chose to invite female artists, others chose a male, although all from a broad and inclusive gender approach. Everything suggests that the purpose of the exhibition is to offer artists a creative, plural and horizontal space in which to be able to express their opinions.

Would it be possible to indicate that the selective, structural and expository formats are a means of positioning genre from

an inclusive perspective?

The positions of the female artists and the expository theses, as agents of differentiated socialisation, constitute a means of transforming both political values and aesthetic models, as well as conceiving gender from an inclusive, heterogeneous, (a)effective perspective, that can contribute to building a new socio-cultural fabric through art.

.....
.....

14e ÉDITION D'EMPORDONESES

Dilogies alternatives. Dites-nous... prenez la parole!

Salle d'expositions l'Escorxador de Figueres

Du 11 octobre 2023 au 21 janvier 2024

Oeuvres de :

Ester Baulida / Maria Culubret
Funambule, l'art de marcher sur une corde

Lisa Bos Puigmal / Gemma Ridameya
Origines

Mònica Campdepadrós / Maria Mercader
Les Trois Grâces

Pilar Farrés / Jaume Geli
Interférences et connexions

Elena Font Rodà / Andres Bühlmann
En souvenir de l'élan irlandais

Assumpció Mateu / Josep Massana
Pulsions universelles

Fina Miralles / Mar Serinyà
D'égal à égal

Fiona Morrison / Michelle Wilson
Comment on y joue

Clara Oliveras / Roser Amills
Naufragés du temps

Mercè Riba / Eugeni Prieto
Moi-peau

Lola Ventós / Carme Huerta Martín
Alors que la douleur dort dans le ventre de l'oursin

Textes de :

Judit Barnés Martín
Moi-toi

Glòria Bosch Mir
Cécité

Clara Garí Aguilera
Marcher

Irene Gras Cruz
L'art pensé à partir du fait d'être femme

Marta Pol Rigau
Empordoneses ou femmes, art et territoire

.....

Cette 14e édition d'*Empordoneses*, intitulée *Dilogies alternatives*, met l'accent sur le travail en équipe, à partir de onze couples de créateurs. Au total, onze œuvres ont été créées par vingt-deux artistes qui, outre le fait de travailler en binôme, n'ont reçu aucune autre indication. Elles sont accompagnées de cinq critiques d'art, invitées à écrire sur des sujets qui les intéressent. Ainsi, le véritable fil conducteur de ces œuvres et de ces textes est la liberté de création qui les a toutes amenées à réfléchir sur l'être humain, le mystère de la vie, la complexité et les défis de notre présent, le tout depuis l'Empordà. Les œuvres qui ont émergé de ce défi présentent un mélange de disciplines, dont la plupart sont des installations qui invitent le spectateur à la réflexion et à l'expérimentation. Assumpció Mateu et Josep Massana s'intéressent à l'espace et à la nature dans *Pulsions universelles* ; Clara Oliveras et Roser Amills nous parlent des limites de notre existence humaine dans *Naufragés du temps* ; Ester Baulida et Maria Culubret réalisent une merveilleuse métaphore de la vie dans *Funambule, l'art de marcher sur une corde* ; Fiona Morrison et Michelle Wilson nous amènent à repenser le reggaeton dans *Comment on y joue* ; Elena Font Rodà et Andres Bühlmann explorent la survie de l'espèce en termes d'univers intérieur dans *En souvenir de l'élan irlandais* ; Lisa Bos et Gemma Ridameya se réfèrent au commencement de tout dans *Origines* ; Mercè Riba et Eugeni Prieto visent la part sensible de l'être humain et la part thérapeutique du toucher dans *Moi-peau*. D'autre part, Mònica Campdepadrós et Maria Mercader, dans *Les Trois Grâces*, présentent les concepts d'harmonie, de beauté et de créativité ; Lola Ventós et Carme Huerta parlent du côté sombre de l'existence dans *Alors que la douleur dort dans le ventre de l'oursin* ; Fina Miralles et Mar Serinyà se concentrent sur la relation étroite entre les êtres humains dans *D'égal à égal*, et Pilar Farrés et Jaume Geli explorent les relations infinies de l'univers à travers différents tambours à broder dans *Interférences et connexions*. En parallèle, les critiques d'art ont travaillé sur des thèmes à la fois intimes et universels tels que la Cécité, de Glòria Bosch, *L'art pensé à partir du fait d'être femme*, d'Irene Gras Cruz, *le fait de Marcher associé à El Grand Tour*, de Clara Garí, et la dualité *Moi-toi*, de Judit Barnés. La valeur d'*Empordoneses*, promue par Pilar Farrés, consiste à activer et à relier les différents créatrices et créateurs qui exercent dans l'Empordà, en les invitant à exposer et à créer des œuvres autour d'un sujet spécifique, même si dans ce cas, il ne s'agit pas d'un thème, mais du défi de créer en binôme avec la liberté en tant qu'expérience créative. Longue vie aux Empordoneses !

Mariona Seguranyes Bolaños

Historienne de l'art, docteur en sciences humaines
Conseillère municipale aux équipements culturels, Casa Natal
Salvador Dalí, Patrimoine, Activités culturelles et Tourisme
culturel

Chaque année, la salle d'expositions l'Escorxador du Musée de l'Empordà accueille l'exposition multidisciplinaire et collective *Empordoneses*. C'est l'occasion de découvrir le travail d'artistes de l'Empordà, qui y vivent ou y travaillent, ou qui y entretiennent une relation étroite.

Pilar Farrés, âme du projet depuis ses débuts et commissaire de cette 14e édition, a invité onze femmes liées aux arts plastiques et visuels à parler de ce qui les intéresse ou les préoccupe le plus avec d'autres artistes avec lesquels elles ont décidé de créer à quatre mains. Il en résulte onze œuvres de nouvelle création qui combinent le talent de 22 artistes pour développer des thèmes qui parfois coïncident, parfois différent, mais qui approfondissent toujours des aspects liés à la nature, à l'univers, au territoire, à l'identité, à la vie, au temps, à la musique, à la douleur, etc.

Onze œuvres qui alternent entre la sculpture, l'installation, la création vidéo et la performance pour engager une conversation sur les aspects qui préoccupent ou intéressent le plus les participantes au projet, qui sont toujours les aspects qui préoccupent ou intéressent le plus tout le monde, expliqués par la pratique artistique, vus à travers les yeux de ceux qui regardent la réalité d'un autre endroit et qui sont capables de transformer la matière en objet d'art.

Parallèlement, les œuvres d'art sont complétées par des textes, rassemblés dans ce catalogue, de cinq théoriciennes qui ont également été invitées à prendre la parole et à écrire sur ce qui les intéresse le plus : expériences personnelles, réflexions sur le milieu de l'art ou le territoire.

Figueras, par le biais du Musée de l'Empordà, invite encore cette année les artistes à montrer leur travail ; à cette occasion, en plus, elle leur donne la parole et l'espace pour le faire en toute liberté, pour dire ce qu'elles ont à dire.

Dilogies alternatives est peut-être l'édition la plus originale du projet *Empordoneses*. Un grand merci à tous ceux qui le rendent possible, pour leur dévouement, leur effort et leur lien avec le Musée et la ville, pour faire de l'art un lieu incontournable pour aller de l'avant.

Eduard Bech Vila

Directeur du Musée de l'Empordà

Il est temps d'en parler

Dans cette 14e édition d'*Empordoneses*, contrairement aux treize précédentes, nous ne partons pas d'un thème unificateur fourni par le commissariat, ni d'un point de référence commun, développé et diversifié par chacune des individualités participantes. À cette occasion, la responsabilité thématique est cédée à chacune des artistes et, par ricochet, à leur partenaire de travail. Nous leur fournissons un haut-parleur pour leur permettre de s'exprimer d'une voix claire, parce que

nous croyons, de toute évidence, que ce qu'elles ont à nous dire mérite d'être écouté.

Nous avons réfléchi aux éventuelles raisons qui nous y ont conduits. Nous pouvons commencer par l'influence que la précarité du secteur exerce sur la visibilité des propositions ; ou par la construction réitérée du corps thématique à partir de la pression insistante de l'environnement médiatique ; ou par la réversion des rythmes naturels de la création, qui déplace souvent l'artiste du noyau d'où émanent de nombreux projets collectifs. Quoi qu'il en soit, pour inverser partiellement cette situation, nous partirons de notre silence et nous leur donnerons une voix aux fins d'enrichir cette nouvelle édition d'*Empordoneses*.

Sous le titre *Dilogies alternatives. Dites-nous... Prenez la parole !*, nous présentons un projet qui invite onze artistes à prendre l'initiative thématique, à parler de ce qu'elles considèrent qui mérite d'être dit. Ces onze artistes invitent à leur tour un partenaire de travail, avec lequel, en équipe, conçoivent et exécutent une œuvre commune. Chaque œuvre donne lieu à une phrase, un message, qui est consigné dans l'exposition comme une sorte de récit, un échantillon synthétique de ce que ces onze couples ont souhaité exprimer. Il nous semblait important qu'une partie du contenu de ces voix dépasse les limites de l'œuvre et prenne également la forme d'un écrit.

C'est peut-être pour cette raison que nous avons jugé nécessaire d'inviter à la réflexion cinq voix expertes qui, connaissant les intentions des artistes, nous ont ouvert l'éventail des différentes thématiques. Judit Barnés, Glòria Bosch, Irene Gras, Marta Pol et Clara Garí « prennent la parole » pour offrir une deuxième lecture de ces onze œuvres et, par ricochet, formuler leurs propres propositions.

Pilar Farrés Coll

Ester Baulida / Maria Culubret

Ester Baulida

Ester Baulida, également fascinée par les langages de la nature, partage ce rapprochement réceptif de l'environnement naturel qui l'entoure et qui demande à être entendu d'un autre lieu et dans une dimension vivante. En tant qu'artiste visuelle, elle l'a laissé apercevoir dans de nombreuses œuvres qui se sont succédé dans son parcours artistique, depuis ses débuts jusqu'à aujourd'hui.

Maria Culubret

Une seule chose

Maria Culubret vit depuis des années au milieu des fleurs et des plantes médicinales, les apprécie, en prend soin et en reçoit les soins. Elle observe, écoute, sa curiosité et ses doutes l'aident à avancer. Elle pratique l'herboristerie vitaliste, une façon de transformer et de se transformer dans l'harmonie, le respect et la simplicité. Elle réalise différentes préparations et apprend par l'expérience. Elle cultive, reproduit et crée des préparations à des fins thérapeutiques et cosmétiques. C'est son métier, qu'elle exerce avec beaucoup d'exigence et de dévouement. Elle aime la nature, la vie : les

petites grandes choses du quotidien.

Aubépine monogyne.

Sureau.

Échinacée.

Fenouil.

Exercices d'équilibre. Ce n'est jamais pareil : un changement constant, une mobilité permanente fondée sur une structure de contraires. Quand on emporte quelque chose avec soi, on emporte tout l'univers avec.

Lisa Bos Puigmal / Gemma Ridameya

Lisa Bos

Mon travail est une recherche minutieuse sur la relation entre l'espace, le lieu, les objets et les matériaux que j'utilise pour offrir une analyse de la quotidienneté des références spatiales, de la traduction matérielle des objets de perception et du sublime.

Gemma Ridameya

Lorsque je crée un bijou, je cherche à établir un lien émotionnel avec l'environnement.

J'aime jouer avec des lignes simples pour encadrer des formes, des textures et des couleurs de la nature.

L'objectif : un bijou avec lequel emmener l'essence de ce paysage.

J'ai toujours considéré le bijou comme une sculpture de petit format.

Maria Mercader / Mònica Campdepadrós

Dès notre première rencontre dans le monastère de Vilabertran, entourées d'art, il nous a semblé que nous étions liées d'un point de vue artistique et, en même temps, à quelque chose qui nous dépassait. Cette sensation a perduré dans le temps, et nous avons pressenti qu'une forme de collaboration pourrait voir le jour.

Finalement, cette possibilité de travailler ensemble nous a été donnée par *Empordoneses*.

Partant l'une d'un langage lié au monde de la sculpture et l'autre à celui de la peinture, nous convergeons dans des sensibilités similaires et dans l'idée de l'expression artistique en tant que manifestation d'une recherche intérieure.

En nous interrogeant sur des questions qui nous intéressent toutes les deux sur le monde et sur l'humanité en tant que partie de ce monde, surgit cette installation qui se propose de revisiter le thème de *Les Trois Grâces*, d'un œil qui nous interpelle sur l'espoir en l'humanité et la possibilité d'un équilibre harmonieux avec l'ensemble.

Les Trois Grâces

L'installation *Les Trois Grâces* s'inscrit dans le contexte de notre territoire de l'Empordà et de son idiosyncrasie, étroitement lié au monde grec. Il s'agit d'une réinterprétation

de l'iconographie souvent représentée dans l'histoire de l'art occidental, du monde classique à nos jours.

Nous avons abordé le sujet sous un angle qui fuit la représentation physique du corps féminin, pour nous concentrer sur le concept abstrait de la grâce en tant que don : l'harmonie, la beauté et la créativité. Ou, comme le suggèrent certains de ses noms : l'abondance qui reverdit la nature, la joie de l'âme et la splendeur.

Ce sont des grâces à l'état de chrysalide, d'où émerge la lumière qui rendrait possibles ces dons pleins d'espoir, comme une nouvelle naissance pour l'humanité.

Suspendues à la triade des cadres - à la fois limites et supports de la réalité tangible - les éléments or, argent et cuivre sont, dans le monde platonicien, les trois niveaux de l'âme. Des niveaux à intégrer et à transcender, où la dualité se compense dans l'équilibre de la Sainte Trinité la plus archaïque, dans une sorte de printemps en constante régénération.

Pilar Farrés / Jaume Geli

Pilar Farrés

Pilar invite la matière à faire partie du contenu de son œuvre, sans qu'elle cesse d'être matière. Et elle nous conduit à des manières d'aborder l'art sans que cet art ou nous-mêmes ne cessions d'être ce que nous sommes. De l'identité à la fiction, sur le chemin de son travail, soutenu, convaincu et convaincant, elle explore la dimension de ce qui n'est pas encore manifeste, de ce qui apparaît, parfois, sans ressemblance avec quoi que ce soit d'antérieur.

Et elle nous invite, une fois de plus, à disparaître, tous les deux, en une seule pièce, faite d'intersections et d'équilibres.

Jaume Geli

Je connais Jaume depuis que nous avons réalisé un projet ensemble pendant le confinement et j'ai beaucoup apprécié ce travail, qui a significé pour moi l'émergence d'un espace créatif commun et inspirant.

J'admire sa façon de travailler la matière de manière si honnête et instinctive et le fait que, comme moi, il explore les matériaux pour en révéler une essence presque primitive qui bat et s'exprime sous une forme pure et presque brute, sans cacher les imperfections et sans grandes prétentions esthétiques.

L'entassement désordonné des tambours à broder récupérés prend sens dans une nouvelle entité : une sculpture aux aspirations d'installation qui justifie l'ordre par le chaos et délimite le volume par les lignes solides de ses composants. L'espace ne nous est pas seulement donné, il est aussi créé dans les fissures de tout ce que nous y déversons. Comme l'air qui survit entre les doigts d'une main, il n'y aurait pas d'objet sans le non-objet, sans les voies visuelles et physiques qui traversent la densité.

Sur la peau des tambours en bois, on trouve encore des signes écrits de leur utilisation antérieure, des traces de couleur de certains bouts de toile surmontée, de filtrage à travers le plan

pictural. La tonalité de ce laps de temps l'a vieillie et embellie ; nous souhaitons seulement ne pas avoir à la faire muter.

Comme un écosystème, la structure de base a pour effet d'appeler de nouvelles réalités. Celle du fer, traversant le vide, pour orienter l'inaliénable. Celle de la transparence de la maille, barrant le passage et non la vue, aux entrailles de l'ensemble.

Elena Font Rodà / Andres Bühlmann

Elena Font Rodà

J'essaie de développer un travail où transmettre plastiquement ce jeu quotidien de la vie. Trouver un langage qui donne lieu à la consolidation de toute cette série d'associations et de les orienter vers de nouveaux raccourcis narratifs. En cours de route, je profiterai de tous les matériaux et techniques qui me permettront de m'approcher le plus fidèlement possible de ce que je trouve et écarte à mesure que mon travail avance et m'amène à cette paix que l'œuvre éveille en moi lorsqu'elle ne fait plus de bruit. J'ai étudié les beaux-arts à la Faculté de Barcelone et j'ai reçu le prix de peinture Ciutat de Palma en 1990. Au long de toutes ces années, j'ai participé à des expositions individuelles et collectives en Catalogne, aux Baléares, dans les Asturies, en Cantabrie, à Madrid, en Allemagne, en Italie, en Finlande et au Portugal.

Andres Bühlmann

J'ai d'abord fait des études de chimie, puis j'ai étudié la photographie pendant quatre ans à la Hochschule für Gestaltung de Zurich. Depuis 1994, je vis et travaille comme photographe professionnel dans l'Alt Empordà. J'ai participé à différentes expositions collectives : Musée de l'Empordà (Figueres), Centre culturel La Mercè (Gérone), Galerie Dolors Ventós (Figueres), Steirischer Herbst (Graz, Autriche), Fondation Valvi (Gérone).

En souvenir de l'élan irlandais

Ce cervidé, le plus grand de l'histoire, se caractérisait par ses bois impressionnants, qui ont d'ailleurs été l'une des causes déterminantes de son extinction.

Son manque d'adaptation physique aux conditions climatiques et vitales a conduit à son extermination, ses bois heurtaient les arbres et s'y empêtraient facilement, devenant ainsi une proie facile pour des prédateurs beaucoup plus petits et plus faibles que lui.

L'échange de réflexions autour de cette anecdote nous a permis de trouver ce lien pour entamer notre travail commun. J'avais une pièce commencée avec un bois qui était toujours devant moi dans l'atelier et Andres avait dans ses archives photographiques une approche d'un bois qu'il avait toujours associée au cerf. C'est là que sont nées les premières étincelles qui ont donné naissance à cette collaboration.

Cette caractéristique physique qui conditionne la survie d'une espèce nous a poussés à chercher, modeler et remodeler ce dialogue afin de trouver un son commun.

Toute proportion gardée, la réalité peut nous rapprocher des

événements récents si nous ne croyons pas à ce que la nature nous révèle peu à peu.

Nous parlons de l'extinction d'une espèce qui n'est pas encore l'humaine.

Assumpció Mateu / Josep Massana

Assumpció Mateu

Pour moi, l'acte créatif, la peinture, la sculpture, la poésie visuelle... est une nécessité vitale, une passion et, en même temps, un outil de connaissance.

C'est un témoignage de mes émotions, de mes expériences, de ce que je perçois, pressens et vis.

La nature est ma source d'inspiration.

Je crois que mon œuvre est fondée sur la mémoire acquise de tant de choses et d'expériences vécues, et sur l'empreinte qu'elles ont laissée sur moi et sur la nature, que j'utilise comme une métaphore.

Ma peinture a toujours été un reflet de ma façon d'être, de ce que je cherche, de ce que je pense, de mon état émotionnel, en utilisant le paysage intériorisé comme thème.

J'aime sentir la matière entre mes mains, ce qui me permet de travailler en différents reliefs, de créer des textures particulières, des niveaux de perception dans lesquels tous les sens interviennent.

Parfois, je ressens le besoin de travailler uniquement avec la couleur et je cherche pour cela des grands formats, des œuvres liées au paysage et à la lumière qui invitent à la contemplation et au silence. C'est un travail dans lequel la couleur joue un rôle important pour exprimer ce que je veux. Je travaille également la sculpture, les installations, la poésie visuelle, la gravure et d'autres techniques en fonction de l'idée du projet que je dois réaliser, des thèmes poétiques, de réflexion et, parfois, de dénonciation.

Josep Massana

Je suis né à l'automne 1957 à Sant Pau d'Ordal, dans l'Alt Penedès, une terre de vignobles et de terres arides où j'ai toujours vécu. Je me sens lié à ce lieu comme un arbre enraciné dans la terre. Cet environnement rural quotidien influence ma façon de vivre.

Marcher sur, me promener, regarder et penser : c'est le scénario ; à partir de là, tout pèse sur mon travail.

La nature et ses cycles me font voir que tout est changeant et éphémère. Ce concept m'amène à être cohérent dans le respect de l'environnement, à croire que nous sommes redevables à ceux qui viendront après nous.

L'art ou l'acte créatif est l'outil qui me permet de m'exprimer, que ce soit sous forme de critique, de réflexion philosophique poétique, graphique ou tridimensionnelle. Je m'exprime dans toutes les techniques que j'ai à ma disposition, comme le dessin, la photographie et les trois dimensions, avec un langage propre né du regard et de l'expérience du lieu pour conclure mes œuvres.

Assumpció Mateu et Josep Massana

Pulsions universelles

Cette œuvre vise à nous faire réfléchir à la conscience de notre vie sur terre, à notre appartenance à un tout universel, à nous en tant que nature, à notre identité et à notre rôle ici. Dans ce travail commun, nous nous sommes posé des questions fondamentales sur différents concepts liés à la relation entre l'homme et son environnement, sur l'espace et le temps, sur la présence et l'absence, en sentant toujours que nous en faisons partie même si nous ne sommes qu'un instant, plus petit qu'un grain de sable dans ce cosmos auquel nous appartenons. Nous avons travaillé physiquement séparés, mais toujours fortement connectés à distance, pour ce qui est la partie idéologique et conceptuelle de notre contribution à cette exposition. Pour ma part, en me consacrant à la peinture et l'installation, et Josep, à la sculpture et l'installation. La verticalité de l'arbre est le lien entre le ciel et la terre. L'ombre nous abrite et le bois nous réchauffe.

L'arbre nous donne tout, il est l'expression du temps à travers les cycles annuels : la graine, la plante, la fleur, le fruit, les feuilles et le squelette. Lorsqu'un arbre est abattu, seules les racines restent dans le sol, mais finissent par disparaître, comme disparaîtra l'empreinte de ma chaussure.

La récupération du bois de l'arbre coupé me donne la matière de mon travail.

Dans cette œuvre, j'essaie de montrer le vide de l'arbre qui occupe un espace inexistant, à travers la poésie d'une feuille transparente et de feuilles qui reposent dans le cercle noir de l'univers.

Bleu : intellect, vérité, révélation. Espace infini.

Cercle : symbole universel, totalité, perfection originelle.

Intemporalité.

Esquisse en gardant à l'esprit le contenu de l'œuvre commune.

Arbre : la vie du cosmos. Il est le centre du monde. Il représente l'union du ciel et de la terre, la verticalité. L'arbre de la science est appelé l'aube philosophique, symbole du processus évolutif, de toute croissance d'une idée.

En tant que vie inépuisable, il équivalait à l'immortalité.

Fina Miralles / Mar Serinyà

Fina Miralles

Elle a développé sa pratique en dehors du monde professionnel de l'art, une option qui lui a permis de faire de sa vie et de sa pratique artistique un tout, exprimé dans son œuvre à travers la vidéo, le dessin, la photographie, la peinture, les installations et de nombreux mots. Diplômée des beaux-arts, entre 1972 et 1979, sa créativité s'est déployée en dehors des espaces traditionnels de l'art, un « art alternatif », comme l'a défini Alexandre Cirici Pellicer. Ses œuvres de ces années ont été présentées dans diverses expositions nationales et internationales, axées sur l'étude et la révision de l'art conceptuel des années soixante-dix. Son voyage de quatre mois en Amérique du Sud et son séjour ultérieur à Paris et en Normandie (1984-1993) ont ouvert un itinéraire expérimental et créatif vers le vide, l'amour et la contemplation, à l'origine de son univers de dessin et de

peinture sur papier et sur toile. Un cycle auquel l'artiste a mis fin en 1999 en faisant don de son œuvre et de ses archives au Musée d'art de Sabadell.

L'édition 2018 de ses écrits, *Fina Miralles. Paroles fertiles, 1972-2017* (Fina Miralles. Mots fertiles, 1972-2017) a mis en évidence la cohérence interne de son œuvre, au-delà des langages et des époques. Le Prix national de la culture (CoNCA, 2018) et la grande exposition rétrospective *Je suis toutes celles que j'ai été* (MACBA, 2020) confirment sa place prépondérante sur la carte de la créativité contemporaine. Depuis Cadaqués, où elle vit, Fina Miralles se montre réceptive aux initiatives de divers collectifs de performance : Corpologia, La Muga Caula et Ocells al Cap. Elle a été membre du groupe Saranella Comunitat Creativa et a réalisé plusieurs expositions individuelles et collectives du fait de son enthousiasme et de son amitié.

Mar Serinyà

Artiste plasticienne et performeuse, elle est titulaire d'un doctorat en beaux-arts de l'Université de Barcelone, avec la thèse *Eurythmies du trait : corps, pulsion dans la diction graphique*, a réalisé un séjour doctoral dans le département d'eurythmie de l'Alanus Hochschule (Allemagne) et un master en création artistique de l'Université de Barcelone. Formée au chant au Conservatoire municipal de musique de Barcelone, elle a suivi plusieurs cours de conscience corporelle et de danse.

En tant qu'artiste visuelle et performeuse, elle a exposé et réalisé des performances en Catalogne, en France, au Portugal, en Lituanie, en Norvège et en Australie. Elle a reçu plusieurs prix, bourses et résidences artistiques. Récemment, le Ministère de la culture du Gouvernement de Catalogne a acquis l'une de ses créations, *Taula Viva : Paraulari* (Table vivante : Recueil de mots) réalisée conjointement avec Marta Vergonyós, et s'est vue décerner le prix Ciutat de Barcelona.

Fiona Morrison / Michelle Wilson

Fiona Morrison

Le passage du temps est un dénominateur commun dans l'œuvre de Fiona Morrison. Dans ses photographies, ce qui est pressenti est peut-être plus important que ce qui est montré dans l'image, c'est l'atmosphère qui désire toujours nous dire quelque chose de plus que ce que nous voyons. Ce facteur transforme les images de Fiona Morrison en poésie, une poésie qui nous parle aussi des pensées des personnes représentées, des empreintes dans les corps et dans la nature, des images qui sont généralement accompagnées d'une atmosphère mélancolique. Outre la photographie et la vidéo, Fiona ne se fixe jamais de limites lorsqu'il s'agit de travailler avec différents matériaux, toujours en fonction de ce qu'elle souhaite dire. Cela l'a transformée en une artiste pluridisciplinaire, qui fait de chaque œuvre un nouveau défi, ce qui, à son avis, lui permet de rester enthousiaste à chaque nouveau projet, comme s'il s'agissait d'un nouveau jouet dont elle devait étudier le mode d'emploi.

Il y a des projets qu'elle aime mettre en avant, comme les expositions *Mélancolie*, *Un lieu spécial* et *Lieux /*

Dilogies alternatives

FRANÇAIS

Places / Lugares, toutes à la galerie Joan Prats - Artgràfic de Barcelone, sous la direction de Joan de Muga et le commissariat d'Anna Belsa ; la vidéo et l'exposition *Le premier*, basées sur le livre *Le premier*, à Arts Santa Mònica ; la participation à la Biennale de Venise représentant Andorre avec la vidéo *Two Walks* (2013), et l'exposition *Le jeu*, à la Valvi de Gérone et aussi à la galerie El Quadern Robat d'Anna Belsa, à Barcelone. Elle participe également à un autre projet annuel depuis 2015, le festival d'art *Empordaneses* à Figueres, sous le commissariat de Pilar Farrés, avec des œuvres telles que *Empúries*, *28*, *Milk*, *Me*, *Trophées*, *Donnez-moi un monde*, etc.

Michelle Wilson

Michelle Wilson a étudié les beaux-arts aux États-Unis et la politique sociale et l'art-psychothérapie au Royaume-Uni. Elle crée des installations et des assemblages spécifiques pour chaque lieu et chaque exposition, avec des éléments qui provoquent la réflexion et, parfois, le malaise du public. Elle travaille avec des objets trouvés et des matériaux recyclés ou naturels, dans la mesure du possible, afin de limiter son empreinte écologique. Ses œuvres s'inspirent de questions sociales et environnementales et sont encadrées par une réflexion psychanalytique et philosophique. Elle cherche à impliquer les spectateurs sur le plan émotionnel et cognitif afin de faciliter un processus de changement personnel et social. Elle pense que les artistes sont « les canaris dans la mine de charbon » : ils tirent la sonnette d'alarme et sensibilisent les gens aux aspects sombres de l'humanité.

Tout au long de leur parcours artistique, Fiona et Michelle ont réalisé des œuvres qui défient les conventions (les idées reçues, les normes sociales, les idées populaires, ce qui se cache dans l'espace liminal de notre culture). En tant que mères soucieuses de l'avenir social, elles ont voulu réfléchir à l'influence des modes musicales sur les enfants, en l'occurrence le reggaeton, à l'aide d'une vidéo et d'une série d'activités qui l'accompagnent, avec des questions auxquelles nous devrions répondre. Une sorte de *work in progress* qui recueillera diverses opinions et, peut-être, apportera des réponses et des éclaircissements pendant la durée de l'exposition.

Comment on y joue invite les auditeurs à s'interroger sur ce qui est présenté comme cool par les maisons de disques et les producteurs soucieux de maximiser leurs profits à tout prix. Fiona et Michelle sont particulièrement préoccupées par la présence constante du reggaeton dans l'esprit et l'imagination des enfants qui ne sont pas encore conscients de son contenu, chargé de messages sexuels et non adaptés à leur âge. L'industrie musicale exploite les rythmes entraînants pour vendre un fantasme hétéronormatif de domination masculine et de soumission féminine. Mais le monde a changé. Où sont la musique pour tous et la diversité des styles ?

Réflexions sur le reggaeton

À part le reggaeton, quels autres styles écoutez-vous ?

90 % de reggaeton aux chaînes de radio musicales : pourquoi ?

Quel genre de reggaeton préférez-vous ? celui chanté par des hommes ou par des femmes ?

Convient-il à tous les âges ?

Pourquoi seulement du reggaeton dans les colonies de vacances pour enfants de 12 ans ?

Perreo, autonomisation ou soumission ?

Remettons-nous en question les paroles ?

Un pas en avant ou un pas en arrière ?

Clara Oliveras / Roser Amills

Clara Oliveras i Valentí

Elle a travaillé la peinture, la sculpture et le dessin, mais c'est dans la photographie et l'installation qu'elle a développé ses dernières œuvres.

Elle travaille à partir d'objets issus de la culture populaire, qu'elle trouve, manipule, transforme et réinterprète ; elle en crée également de nouveaux, en jouant avec les codes iconographiques. Chaque objet porte en lui une mémoire, une histoire secrète, un potentiel évocateur, une charge émotionnelle et symbolique. En associant des éléments dispersés, elle construit un nouveau récit, dont certains sont aimantés par d'autres, et par lesquels elle nous parle du temps et de la fragilité de l'évolution de la société contemporaine.

Roser Amills

Elle a étudié trois philologies (romane, hispanique et hébraïque), car sa vocation depuis l'âge de sept ans était de communiquer, ce qu'elle a fait dans plus de vingt livres de poésie, d'essais et de romans. Elle a également travaillé à la radio et à la télévision et a reçu de nombreux prix. Mais, le grand prix reste de commencer la page blanche de chaque nouveau projet comme s'il s'agissait du premier. Également intéressée par l'écriture théâtrale, elle a récemment coécrit des pièces pour la scène et collabore avec des artistes de toutes disciplines pour créer des synergies et développer son autre vocation : les sujets qui l'intéressent concernent les collectifs qui ont été réduits au silence, qu'il s'agisse de personnages historiques, de femmes ou d'activistes. Donner une voix est sa petite contribution à cette vie.

Les naufragés du temps

Clara Oliveras

À peine venus au monde, seize enfants de la même famille sont passés par ce lit.

En 1924, Josep et Lluïsa ont acheté ce lit d'enfant, alors qu'ils attendaient leur premier enfant, Ramon. Au cours des dix-sept ans suivant, onze autres sont venus élargir la famille (Francisqueta, Joan, Dolors, Lluís, Josep, Alejandro, Maria Lluïsa, Montserrat, Martí, Isabel et Merio).

Joan, le troisième fils, est resté vivre avec ses parents, et avec sa femme Teresita, ils ont eu deux fils, Josep Maria et Narcís, qui ont également dormi dans ce lit.

Les fils de Narcís et miens, Jan et Nil, y ont dormi juste après leur naissance et plusieurs années durant, car il est grand et très confortable.

Cent ans de vies et de vies et le temps a englouti le temps et la vie.

Le temps viendra nous trouver sans avoir étreint toute

notre trousseau

Le temps viendra nous trouver sans avoir étreigné tout notre trousseau que nos aïeules ont préparé pour l'avenir incertain ; nous non plus.

Des projets d'avenir, des traits dans le temps à venir qui sont comme des traits dans l'eau qui n'arrive jamais et qui s'en va toujours. Le temps qui glisse entre nos doigts sans que nous nous en apercevions lorsque nous le donnons tout entier à l'avenir. Et que nous reste-t-il ? Il nous reste l'aiguille qui nous brode, encore un peu et le temps accéléré et compétitif, le temps très lent du premier regard du fils que je vois encore si je le regarde sur le point d'aller à l'université, le temps des soins et des baisers qui allongent la vie et nous donne la sagesse, le temps de la paresse et le temps de la danse, notre temps, le temps précieux, le temps des pas qui t'ont conduit jusqu'à moi et le temps des pas qui passeront quand tu me quitteras, le temps et les voleurs de temps et le temps et le désir de tout garder pour une meilleure occasion. Et si la meilleure était ici et maintenant ?

Société anxieuse et angoissée, société divertissante et confortable, temps sans temps, société sur le point de s'éteindre ou société sur le point de devenir immortelle, temps donné qui coûte une vie à gagner et un instant à perdre, temps qui halète comme un bourreau dans l'obscurité, comme les chars qui arrivent en retard pour la troisième guerre mondiale. Temps fil subtil du rouet qui ne coupe pas les parkas, temps nécessaire pour s'arrêter et sentir que le temps passe. Le temps de télécharger et le temps de zoomer et le temps de réinstaller tous les programmes. Temps de cliquer sur ma langue avec l'instant à toi, temps de cloches, de feu, de funérailles, de fête de village et temps à vélo sans les mains, temps entre la deuxième syllabe d'un vers et la troisième, temps d'yeux brillants et d'éternuement, temps complètement dépassé qui n'est jamais surmonté, temps tic-tac, un jour de plus, un jour de moins. Tic-tac, demain, il fera jour. Chaque heure qui a cheminé avec ma, ta, notre vie brode un dessin subtil, auquel nous, nous mettrons les couleurs, temps de cicatrice partagée dans de vieux albums photos que nous ne gardons plus pour nos enfants, temps de près et de travers, temps tatoué sur la joue de trop dormir à cause de tant de temps d'immeubles démolis, temps de bureaux et de festivals, je dormirais bien encore, mais je n'ai pas le temps. On dit que les livres, les maisons, les personnes sont en papier, en pierres et en chair, mais non.

Tout est fait de temps, et le temps viendra nous trouver sans avoir étreigné tout notre trousseau.

Roser Amills

Mercè Riba / Eugeni Prieto

Mercè Riba

Depuis mon plus jeune âge, je m'intéresse au dessin et à la sculpture. J'ai étudié l'art à l'École Massana et à la Faculté des beaux-arts de Barcelone.

En 1979, j'ai emménagé à Llampaies (Alt Empordà), où j'ai établi mon atelier de sculpture et de gravure.

Depuis lors, j'ai exposé mon œuvre, axée sur le domaine de la figuration expressionniste, dans des galeries à l'intérieur et à

l'extérieur du pays et j'ai réalisé plusieurs œuvres publiques, parmi lesquelles Sant Jordi et le dragon de la Place de Catalogne à Figueres.

Eugeni Prieto

En contact avec le monde de l'art depuis 1983

(essentiellement en organisant des expositions).

Première exposition publique de portraits d'artistes en 2015.

Mon travail photographique tourne autour du corps humain, dans ce que j'appelle des géographies. Plusieurs expositions individuelles et collectives.

Deux livres publiés, *Reversible* (Réversible), avec des poèmes de Rosa Pou, et *79 à l'âme d'artiste en l'univers gironí* (79 âmes d'artistes dans l'univers de Gérone), avec la collaboration de Duaita Prats.

Œuvre dans des collections privées et à la Fondation Vila Casas.

Avec *Moi-peau*, nous prenons la parole pour souligner le premier maillon de notre société, l'être humain, et l'importance des soins et des échanges peau à peau que reçoit l'enfant, dans une phase de fragilité et de dépendance absolues, et qui sont essentiels pour son développement et pour sa maturité psychique et affective, afin qu'il puisse vivre au sein d'une communauté affectueuse et solidaire.

Photographie choisie parmi d'autres prises avec différents modèles humains et formats de mains placées dans différentes positions. Studio photographique d'Eugeni Prieto à Torroella de Montgrí. Impression photographique provisoire, de faible qualité.

Modelage d'argile d'un nouveau-né, ajustant sa posture et sa taille dans l'espace délimité par les mains sur la photographie. Atelier de sculpture de Mercè Riba, Llampaies.

Coulage d'argile de la partie inférieure de la figure avant sa cuisson dans un four à céramique à haute température.

Gabarit de la position de la terre cuite dans la photographie provisoire pour transférer son ancrage dans l'image photographique définitive.

Ajustement de la terre cuite sur la photographie finale, imprimée en haute qualité.

Détail de l'intégration entre l'image et la sculpture.

Lola Ventós – Carme Huerta Martín

Lola Ventós

L'art a toujours été pour moi un *modus vivendi*, il fait partie de ma vie et maintenant que je vis dans une situation motrice différente, avec des douleurs et que je ne peux pas travailler, il est encore plus important, car il m'aide à guérir, à faire sortir toute la douleur et tout ce qui me fait mal, que ce soit sur le plan physique ou émotionnel.

La première chose que j'aime dire, c'est toujours « apprenez à regarder ». Moi, je le fais depuis toute petite. Un regard lucide et dense, capable d'affronter de manière critique de nombreux phénomènes de notre culture, et même d'intégrer

nos contradictions. On peut comprendre beaucoup de choses sans bouger, il suffit de regarder intensément ce que l'on voit en soi et ce qui nous entoure.

Carme Huerta Martín

La photographie a toujours été le meilleur allié de mon activité de professeur d'histoire de l'art. Si, au début, l'image photographique était un outil pédagogique très puissant, elle est devenue au fil du temps une ressource créative qui me permet de développer des projets collaboratifs et de créer de nouveaux récits visuels à partir de l'interaction avec le langage photographique.

Lola Ventós – Carme Huerta Martín

Alors que la douleur dort dans le ventre de l'oursin

Invisible aux yeux, la douleur qui habite nos corps s'est fortement enracinée et se déchaîne dans les entrailles. Sans un mot ni un cri, elle couve à l'intérieur et devient imperceptible aux regards extérieurs.

Comment faire une image de la souffrance ?

Coexister avec l'expérience de la douleur nous a fait penser à nos ancêtres, aux femmes qui nous ont soignés, à leurs douleurs passées sous silence et au besoin d'exprimer les expériences de la souffrance.

Cette douleur qui nous appartient et nous transforme vit souvent cachée sous les multiples couches de rouille laissées par les traces du temps. Et parfois, alors qu'elle dort dans le ventre de l'oursin, elle repose ses piquants sur un délicat oreiller de plumes et de lin. Alors, dans le calme et le silence, grandit l'envie d'arroser les rêves avec de l'eau de mer. Car c'est du calme et des rêves que naissent les images qui donnent forme à la douleur.

Installation.

Extérieur de l'oursin.

Oursin doré.

Lola Ventós assemble l'installation.

Carme Huerta photographie l'installation.

Détail de l'installation.

Judit Barnés Martín

Humaniste et gestionnaire culturelle

Elle a travaillé pendant dix ans à la Fondation Joan Brossa en tant que responsable du patrimoine et de la médiation. Elle vit actuellement dans le nuage de la Fondation Antoni Tàpies en tant que coordinatrice de l'Année Tàpies. Tout au long de sa carrière, elle a collaboré avec des institutions muséales pour développer des projets muséographiques (Musée d'histoire de Barcelone, Musée d'histoire de l'Hospitalet de Llobregat), des commissariats artistiques (Espai Guinovart, Musée de la vie rurale) et des programmes éducatifs (CaixaForum, Fondation Joan Miró). Ses propos sont publiés dans le magazine *El Temps de les Arts* en tant que critique d'art.

Moi-toi

Tu es venue avec la volonté de fermer le cercle. Au fond, je ne t'attendais pas. Je ne te voulais pas non plus, mais tu as décidé de me contredire. Dans cet état naturel du désordre la vie voulait grandir. Tu étais la peau de la douleur et des peurs les plus primitives. L'amphibien qui avait décidé d'habiter l'aquarium pour la troisième fois. Petit à petit, tes écailles ont commencé à dorloter les parois de mon utérus. Tu devenais une présence forte. Et dans cet être ensemble, nous avons commencé à nous aimer.

J'avais compris que tu étais venue m'offrir une nouvelle chance. Tu voulais me rendre capable et, finalement, j'ai accepté le défi. Nous voulions repousser le monde ensemble et nous estomper. Je suis le moi qui se reflète en toi, nous sommes à l'origine de tout ce qui bouge. Je faisais confiance à cette sirène qui s'enracinait, qui grandissait, qui dormait. Et je me sentais capable de tout. De toi, de moi, de nous.

Au fil des jours, mon ventre se remplissait de miel. L'envie de nous refléter, l'envie de te bercer. Tu m'as appris à jouer avec le courage et j'ai appris à me battre avec les silences. Il était agréable de t'imaginer dehors avec les deux autres sirènes avec lesquelles tu avais partagé l'aquarium.

Mais notre histoire se voulait éphémère. L'univers avait décidé de nous tromper et nous avait laissés orphelines de miel. Tu n'étais pas censée faire partie de ce monde et je n'étais pas censée être l'âme qui devait t'accueillir. Nous nous étions trompées. Alors, je me suis regardée dans le miroir et j'ai avalé le poison de notre mort. J'ai crié pour toi et j'ai choisi de ne pas t'écouter. Le monde était trop mou pour moi, et l'arrogance de ce geste m'a englouti dans les ténèbres les plus amères.

Quelques heures plus tard, l'amphibie sautait dans le vide, muet et seul. J'ai tracé les vaisseaux sanguins d'un morceau de chair qui brûlait dans mes mains. Cette création, si nôtre, si mienne, que je garde sous forme de cendres dans un placard à la maison.

Et je t'attends toujours.

Irene Gras Cruz

Commissaire d'exposition et critique d'art

Je suis spécialiste de l'art contemporain. J'écris sur l'art depuis plus de dix ans, en essayant de défendre et de rendre visible le travail des femmes artistes et en collaborant avec différentes institutions et centres d'art par le biais de la médiation artistique. Tout au long de ma carrière, j'ai essayé de soulever des questions qui nous affectent en tant qu'individus et en tant que territoire, telles que l'exode rural et la nature, l'inégalité artistique entre les hommes et les femmes, la conciliation famille-travail, l'invisibilisation de la femme en tant que sujet créatif...

L'art pensé à partir du fait d'être femme

Les circonstances historiques et la structure patriarcale ont empêché les femmes de créer dans les mêmes conditions que les hommes, d'où la nécessité de souligner ce fait et de favoriser une façon propre d'analyser leur œuvre et leur parcours artistique. Le regard que les femmes portent sur leur

environnement est toujours similaire, malgré les différences culturelles et d'âge qui peuvent exister entre elles, car, en dépit de ces différences, elles ont vécu et partagé le stigmate d'être des femmes artistes dans les limites de ce qui est permis. Il n'a jamais été facile d'être artiste et femme, affirme l'historienne Katy Hessel dans son livre *Histoire de l'art sans les hommes* (2022).¹ C'est pourquoi des initiatives comme celle-ci servent de plateforme d'échange d'idées et d'expériences pour toutes ces femmes et visent à leur donner la valeur et la reconnaissance qu'elles méritent. L'art en tant qu'idée de quelque chose qui fait partie de nous et à laquelle nous appartenons. L'art pensé à partir du fait d'être femme comme un espace de revendication et de réinvention. Une occasion de réfléchir à notre société et à d'autres façons de l'habiter, ainsi que d'analyser et de connaître les femmes à différents moments de leur vie, avec leurs présences et leurs absences. La femme pensée à partir de la nature elle-même. Il ne s'agit pas seulement de retrouver la mémoire de la création artistique des femmes, ce qui est aussi le cas, mais de promouvoir également leur travail et de le soutenir à partir du présent pour assurer l'avenir des générations futures. Un avenir dans lequel les femmes ne sont pas seulement présentes dans les représentations en tant qu'objets artistiques, mais aussi en tant que sujets créatifs dans toutes les collections des musées et des centres d'art. C'est pourquoi il est nécessaire de rendre leur œuvre visible et de construire des référents féminins, afin que les femmes ne soient plus oubliées ou réduites au silence dans l'histoire de l'art. L'écrivaine Marta Sanz, dans son livre *Tsunami* (2019)², affirme que les femmes « sont à la recherche d'un féminisme inclusif auquel toutes les femmes peuvent s'identifier et se sentir solidaires, et pas seulement celles qui se soucient des plafonds de verre. [...] Nous vivons un changement de paradigme. C'est le temps des racines et des fondations. De plus en plus de femmes veulent [...] se regarder et s'appliquer pour se construire ». Et pour cela, il est essentiel de promouvoir le travail des femmes artistes sur notre territoire, de créer un art contemporain construit par les femmes et pour les femmes qui mise de toute évidence sur la pluralité, l'inclusion et la diversité sur le plan artistique.

¹ Katy Hessel (2022), *Histoire de l'art sans les hommes*, Barcelone, Ático de los Libros, page 16.

² Marta Sanz (ed.) (2019). *Tsunami*, Madrid, Sexto Piso, page 12.

Au-delà de l'apparence...

La vraie aveugle sort du musée et l'autre voit le monde avec sa canne, dirait Tabucchi, parce que la limite sérieuse est l'incapacité d'aller au-delà de l'apparence. Je ne peux m'empêcher de mettre en question les étiquettes ennuyeuses utilisées pour définir les œuvres. Il faut ouvrir les yeux avec des questions, déchirer les brouillards épais de ce qui n'est pas comme on le vend, voyager pour grandir en horizontal, gratter et réécrire la coexistence sur les seuils de la perception. Mon premier pas était celui de l'incertitude : pas besoin de tout ordonner avec des mots et des codes pour délimiter le sens ; pas besoin « d'experts » qui, selon leurs petits bastions de réalité, parlaient de confusion et d'anarchie quand les chemins envisagés ne rentraient pas dans le manuel. Nier la vision et imposer les lois d'autrui ? Je ne supportais pas ce lieu limitatif de regards supérieurs qui rendent le jugement et nous enferment dans un monde qui ne fonctionne pas. Comment arrêter les pressions sauvages de la cécité ?

Je dessine une constellation de la vie. Les concepts - sans chronologies, tendances, catégories ou techniques - sont reliés en réseau par une pluralité de chemins : épaves, traces, relectures, nuits, routes, chambres, prisons, lettres, attentes... La rencontre avec le mot cécité vient d'un projet d'exposition pluridisciplinaire (*Cécités*, 1997) qui, à partir de multiples propositions et réflexions, intégrait des dialogues et des dédoublements. Les personnes aux limites imposées n'utilisent pas les yeux pour voir, risquant le ridicule de leur cécité, et parfois l'image d'un programme d'alphabetisation pour les aveugles peut être censurée comme immorale. Des masques qui sont souvent des couvertures pour des codes hérités, mais aussi des cachettes par peur de dépouiller la vue. Les hiérarchies de la société verticale profitent pour faire briller des gens sans contenu et des projecteurs puissants aveuglent les yeux dans la torture, tandis que le corps agressé « est la nation subjuguée », comme le dirait R. Solnit. Comme elle, je veux vivre avec des questions plutôt qu'avec des réponses et, si cela vient, je verrai le monde à travers ma canne.

Si Lispector regardait à travers un trou de serrure comme si elle n'y était pas, Woolf ne laissait personne fermer « à double tour » la liberté de son esprit. Alors que l'une observait sans la propriété du regard, l'autre la revendiquait comme une essence, et toutes les deux convergeaient dans le besoin d'exister en tant que sujets libres.

Glòria Bosch Mir

Historienne et critique d'art

Dans le monde de l'art, des projets d'exposition et de l'écriture, elle s'est toujours intéressée aux liens entre les disciplines (littérature, musique, théâtre, cinéma, science...), à la récupération des voix oubliées et à l'intégration des questions sociales. Elle a alterné ses propres projets avec la direction artistique de centres privés et de musées. Entre 1980 et 2023, elle a combiné des textes (livres, catalogues, presse et magazines) avec des conférences, des cours, des programmes radiophoniques et le commissariat d'un festival de littérature. *Cécité*

Clara Garí Aguilera

Artiste, marcheuse et chercheuse culturelle.

Cofondatrice du Centre de création contemporaine Nau Còclea de Camallera (Alt Empordà). Directrice artistique de El Grand Tour et co-directrice des rencontres internationales Walking Art and Relational Geographies. L'une de ses expériences professionnelles les plus passionnantes a été un projet éducatif dans l'Andhra Pradesh (Inde) de 2004 à 2017. Elle écrit actuellement un livre sur la marche en tant que pratique intégrale personnelle et communautaire. Cette écriture constitue un fil conducteur vers une nouvelle approche du corps non séparé de l'esprit, de l'individu non séparé du

groupe et du métier non séparé de la vie.

Marcher

Ce texte parle de la marche comme d'une stratégie corporelle pour trouver l'âme et comme d'une ressource de l'œuvre d'art pour trouver la communauté qui la soutient.

Le Grand Tour est une marche de 250 km, d'une durée de trois semaines, que les participants effectuent en compagnie d'artistes de toutes disciplines.

J'ai conçu ce projet parce que je soupçonnais qu'une partie des distances que les gens prennent vis-à-vis de l'œuvre artistique étaient liées à la manière dont les œuvres d'art sont exhibées dans le contexte du rituel expositif et performatif. Au lieu de rapprocher l'œuvre d'art du public, le dispositif d'exposition l'en éloigne.

Il fallait interférer avec les habitudes et les rituels des spectateurs, ainsi qu'exiger de nouveaux espaces et contextes de telle sorte que la complicité, la tension émotionnelle et la disponibilité du public soient indispensables pour aborder l'œuvre.

La longue marche voulait répondre à toutes ces préoccupations. Je ne sais pas si elle y est parvenue, mais je peux assurer que le projet nous a emmenés ailleurs, dans un paradigme où le plus important n'était plus les réponses, mais les nouvelles questions.

En 2019, après quatre années de répétition de l'expérience, de présentation de créations artistiques sur des places de villages et dans la nature, nous sommes allés plus loin. Nous avons demandé aux artistes de nous accompagner et d'être prêts à intervenir à tout moment du voyage, mais sans leur donner aucune autre instruction.

Ainsi, sans savoir ce que nous ferions, dans la cohabitation de la marche et surtout avec beaucoup de temps disponible, nous avons commencé à déployer ensemble des comportements qui nous conduisaient à la construction d'un lieu inconnu dont nous acceptions l'incertitude.

Vivre ensemble sur la route intègre la création dans le quotidien et le collectivise. Il y a aussi une continuité entre la veille et le sommeil, entre le jour et la nuit. Les frontières qui délimitent les rôles de l'artiste et du public s'estompent et une communauté émerge dont on peut dire qu'elle n'est ni celle des artistes, ni celle des publics, mais quelque chose à mi-chemin entre les deux, ou plutôt au-delà des deux. Il s'agit d'une caravane nomade dont les us et les coutumes sont rapidement accordés, construits et dilués, en modifiant temporairement, dans une plus ou moins large mesure, le comportement de tous les participants.

Nous ne sommes qu'au début d'une aventure où l'art est le joueur de flûte de Hamelin qui peut nous faire tous sortir de la zone de confort, des environnements normatifs qui dominent encore l'art et la culture.

J'en suis convaincue.

Le hasard a voulu que ce court texte figure dans ce catalogue à la place d'un autre beaucoup plus long qui peut être lu dans son intégralité sur le site web de El Grand Tour (<https://www.elgrandtour.net>).

Il y a beaucoup de Grands Tours dans le monde, celui-ci est le nôtre. Nous l'organisons depuis neuf ans au Centre de

création contemporaine Nau Còclea de Camallera. Nous y reviendrons du 13 au 31 août 2023. La proposition est ouverte à tous, alors si vous entendez l'appel et qu'il est encore temps de marcher avec nous, consultez comment le faire sur notre site Web.

Marta Pol Rigau

Titulaire d'un doctorat et d'une licence en histoire de l'art de l'Université autonome de Barcelone.

Titulaire d'un *Post-War and Contemporary Art* de Sotheby's Educational Studies London, d'un master en gestion culturelle de l'Université de Barcelone et d'un diplôme de troisième cycle en gestion et politiques culturelles de l'Université de Barcelone, ainsi que d'une bourse pour suivre les études de gestion culturelle à l'University College de Dublin. Depuis 2015, elle est membre du groupe de recherche PE4 *Imaxes e Contextos* à l'Universidade de Vigo.

Ses recherches portent principalement sur le domaine théorique et du commissariat de l'art action. Elle a publié des articles dans des magazines et des livres sur cette spécialité et a organisé de nombreuses expositions et festivals d'art action. Elle est actuellement codirectrice du congrès international *Fugas e Interferencias - Internacional de Arte de Acción* à l'Universidade de Vigo, et directrice du Centre d'art ARBAR, axé sur la recherche de processus performatifs dans l'environnement rural désaffecté.

Empordoneses ou femmes, art et territoire

Le nom de l'événement, *Empordoneses*, relève que son champ d'action principal est centré sur l'Empordà, et le terme *doneses* (à partir du catalan *dones* : femmes) fait référence au rôle des femmes qui appartiennent à la région. L'ensemble semble indiquer que l'objectif est de définir un lieu qui donne de l'identité, de la visibilité et de l'autonomisation.

De ce point de vue, les principes de la notion de citoyenneté sont récupérés, car sa conceptualisation dans l'histoire a conduit la société vers la démocratie et la liberté, bien qu'il faille attendre le siècle des Lumières pour que la fraternité soit proposée comme une valeur d'empathie avec la communauté, et la fin du XXe siècle, pour consolider le désaccord avec les systèmes qui préservent les rôles de genre.

Que se passe-t-il lorsque la commissaire réunit onze femmes artistes et leur demande de coopérer ?

Cette déclaration indique que le but de l'exposition est d'offrir aux artistes un espace créatif, coopératif et dialogique, avec la devise « Dites-nous... [ce que vous avez à dire], prenez [donc] la parole ! » D'une part, la sélection est définie par la commissaire, mais elle n'est pas définitive, car elle est complétée en fonction des critères des artistes sélectionnées. Si certaines choisissent d'inviter des femmes artistes, d'autres font un choix masculin, mais toutes adoptent une approche large et inclusive du genre. Tout porte à croire que le but de l'exposition est d'offrir aux artistes un espace créatif,

pluriel et horizontal dans lequel exprimer leurs opinions.

Est-il possible de souscrire que les formats sélectif, structurel et expositif sont un moyen de positionner le genre dans une dimension inclusive ?

Les positions des artistes et les thèses d'exposition, en tant qu'agents de socialisation différenciée, constituent un moyen de transformer à la fois les valeurs politiques et les modèles esthétiques, et le fait de concevoir le genre dans une dimension inclusive, hétérogène et (a)effective peut contribuer à la construction d'un nouveau tissu socioculturel à travers l'art.

.....
.....

DILOGIES ALTERNATIVES
DIGUES... PREN LA PARAULA!

EMPORDONESES / 14A EDICIÓ
SALA D'EXPOSICIONS L'ESCORXADOR DE FIGUERES
DE L'11 D'OCTUBRE DE 2023 AL 21 DE GENER DE 2024

EMPORDONESES

13a EXPOSICIÓ COL·LECTIVA MULTIDISCIPLINÀRIA

ORGANITZA:

Ajuntament de Figueres
Cultura

MUSEU DE
L'EMPORDÀ

COL·LABOREN:

Generalitat de Catalunya
Departament de Cultura

Diputació de Girona

CONSELL COMARCAL
DE L'ALT EMPORDÀ

FORMEM PART DE:

